

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων στην Κύπρο

(Παρακολούθηση εξελίξεων προηγούμενης Ειδικής Έκθεσης Οκτωβρίου 2016)

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ: ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΕΕ-ΕΥ 36/2025

30 Σεπτεμβρίου 2025

Πίνακας Περιεχομένων

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή	iv
Πίνακας Συντομογραφιών	v
1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου	1
2. Εισαγωγή	5
2.1 Κύριες πληροφορίες για ελεγχόμενο φορέα	5
2.2 Σκοπός του ελέγχου	6
3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις	7
3.1 Θέμα: Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων.	7
3.2 Θέμα: Υδατικό ισοζύγιο.	8
3.3 Θέμα: Στρατηγικός σχεδιασμός και επενδυτικό πλάνο.	10
3.4 Θέμα: Ασφάλεια φραγμάτων (ταμιευτήρων).	12
3.5 Θέμα: Μονάδες αφαλάτωσης	18
3.6 Θέμα: Υπόγεια υδάτινα σώματα	23
3.7 Θέμα: Ποιότητα πόσιμου νερού.....	32
3.8 Θέμα: Γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για ύδρευση.	36
3.9 Θέμα: Παροχή νερού άρδευσης.	43
3.10 Απώλειες δικτύων υδροδότησης.	47
3.11 Θέμα: Παροχή νερού ύδρευσης από το ΤΑΥ σε μεμονωμένους καταναλωτές.....	52
3.12 Θέμα: Αποθηκευτικές δεξαμενές τοπικών φορέων ύδρευσης.....	54
3.13 Θέμα: Διαχείριση Κινδύνων πλημμύρας και αξιοποίηση όμβριων υδάτων.	56
4. Παραρτήματα	59
Παράρτημα Ι: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	59
Παράρτημα ΙΙ: Μεθοδολογία	60
Παράρτημα ΙΙΙ: Παραλήπτες (ΤΦΥ) ερωτηματολογίου Ελεγκτικής Υπηρεσίας	62
Παράρτημα ΙV – Νομοθεσίες και Κανονισμοί που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα Ειδική Έκθεση ...	64
Παράρτημα V: Στοιχεία υδατικού ισοζυγίου	66
Παράρτημα VI – Αποσπάσματα από την έκθεση επαναξιολόγησης του 2020	67
Παράρτημα VII: Παραγωγή και Κατανάλωση νερού σε παγκύπρια βάση 2019 – 2023 (Απώλειες δικτύου υδροδότησης).....	70

Παράρτημα VIII: Εκτιμώμενες απώλειες δικτύου από Τοπικούς Φορείς Ύδρευσης για την περίοδο 2021 – 2023. 71	
Παράρτημα IX: Ηλικία δικτύου υδατοπρομήθειας τοπικών φορέων ύδρευσης	72
Παράρτημα X: Μεμονωμένοι καταναλωτές	74
Παράρτημα XI: Προτεινόμενα μέτρα του προγράμματος μέτρων του 1ου Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημύρας (2016 – 2021)	75
Παράρτημα XII: Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα	77

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή

Η παρούσα Ειδική Έκθεση αποτελεί συνέχεια της αντίστοιχης του 2016 και εξετάζει την πορεία υλοποίησης των αναγκαίων μέτρων για διαχείριση των υδάτινων πόρων της Κύπρου.

Παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των 9 ετών που μεσολάβησαν, εξακολουθούν να παρατηρούνται σοβαρές αδυναμίες και καθυστερήσεις, οι οποίες απειλούν τη βιώσιμη και ορθολογική του διαχείριση. Συνοπτικά σημειώνονται τα εξής:

- **Διοικητικές αδυναμίες:** Η Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων παραμένει αδρανής, χωρίς να παρέχει επαρκή καθοδήγηση προς τους Τοπικούς Φορείς Υδρευσης.

- **Υδατικό ισοζύγιο:** Η διαφορά μεταξύ ζήτησης και διαθέσιμων πόρων παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις, δυσχεραίνοντας τον προγραμματισμό.

- **Έργα υδατικής ανάπτυξης:** Από τα 60 έργα που προγραμματίστηκαν στο 15ετές Σχέδιο Υδατικής Ανάπτυξης, μόλις 14 έχουν ολοκληρωθεί. Οι δαπάνες ανά έργο δεν παρακολουθούνται συγκριτικά με τους προϋπολογισμούς, με αποτέλεσμα να προκύπτει αδυναμία εκτίμησης της επάρκειας των προβλεπόμενων δαπανών.

- **Ασφάλεια φραγμάτων:** Πολλά φράγματα είναι παλιά, χωρίς ολοκληρωμένα σχέδια συντήρησης και χωρίς τελικά πιστοποιητικά ασφαλείας, ενώ ανεξάρτητες επιθεωρήσεις δεν έχουν πραγματοποιηθεί για κανένα φράγμα.

- **Μονάδες αφαλάτωσης:** Συμβάλλουν στην επάρκεια, αλλά επιβαρύνουν το περιβάλλον και αυξάνουν το κόστος για τους καταναλωτές. Σε ορισμένες περιπτώσεις εντοπίζεται υψηλή διαβρωτικότητα του παραγόμενου νερού.

- **Υπόγεια ύδατα:** Το 64% των υδροφορέων βρίσκεται σε κακή κατάσταση, κυρίως λόγω νιτρορύπανσης και υφαλμύρινσης. Οι έλεγχοι παραμένουν ανεπαρκείς.

- **Ποιότητα πόσιμου νερού:** Πολλοί Τοπικοί Φορείς δεν παρακολουθούν συστηματικά την ποιότητα του νερού, ενώ Ζώνες Προστασίας έχουν καθοριστεί μόνο για το 26% των γεωτρήσεων.

- **Άρδευση:** Παρατηρούνται καθυστερήσεις στην κατανομή ποσοτήτων, αδυναμία παρακολούθησης υδατικών δικαιωμάτων και μη ολοκλήρωση έργων, όπως το αρδευτικό δίκτυο Σολέας.

- **Απώλειες νερού:** Τα ποσοστά ατιμολόγητου νερού στους Τοπικούς Φορείς ξεπερνούν το 29% το 2023, κυρίως λόγω παλαιότητας δικτύων. Οι απώλειες σε παγκύπρια βάση εκτιμάται ότι υπερβαίνουν τα 200 εκ. κ.μ. ετησίως.

- **Όμβρια ύδατα:** Παρά τη σχετική μελέτη από το 2009, δεν έχουν προωθηθεί επαρκώς μέτρα αξιοποίησης και αποθήκευσης.

Η βελτίωση της κατάστασης απαιτεί συντονισμένη δράση, βούληση και πλήρη εφαρμογή των ευρωπαϊκών και εθνικών υποχρεώσεων. Η δε παρατεταμένη περίοδος ανομβρίας που διανύει η χώρα μας προσφέρεται για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία και λήψη μέτρων π.χ. συντήρηση των φραγμάτων.

Ανδρέας Παπακωνσταντίνου
Γενικός Ελεγκτής

30 Σεπτεμβρίου 2025

Πίνακας Συντομογραφιών

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΗΚ	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου
ΓΑΑΠ	Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο του Κράτους
ΕΓ	Επαρχιακό Γραφείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
εκ.κ.μ.	Εκατομμύρια κυβικά μέτρα
ΕΟΑ	Επαρχιακός Οργανισμός Αυτοδιοίκησης
ΖΠ	Ζώνη Προστασίας
ΚΔ	Κυπριακή Δημοκρατία
κ.μ.	Κυβικά μέτρα
ΚΟΑΠ	Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών
ΚΣ	Κοινοτικό Συμβούλιο
ΚΥΕ	Κυβερνητικό Υδατικό Έργο
ΟΠΥ	Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα
ΣΑΝΑΚ	Συμβούλιο Ασφάλειας Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης
ΣΔΚΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας
ΣΔΛΑΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού
ΣΕΔΥ	Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων
ΣΥΥ	Σύστημα Υπόγειου Ύδατος
ΤΑΥ	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
ΤΓ	Τμήμα Γεωργίας
ΤΓΕ	Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
ΤΠ	Τμήμα Περιβάλλοντος
ΤΦΥ	Τοπικοί Φορείς Ύδρευσης
ΥΣ	Υπουργικό Συμβούλιο
ICOLD	Διεθνής Επιτροπή Μεγάλων Φραγμάτων
INTOSAI	Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων
ISSAI	Διεθνές Πρότυπο Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων

1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου

Η λειψυδρία στην Κύπρο είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο. Η έλλειψη φυσικών επιφανειακών υδατικών συστημάτων, όπως λίμνες και ποτάμια, οδήγησε στο παρελθόν στην υπερβολική εκμετάλλευση των υπόγειων υδάτινων πόρων, που είχε ως αποτέλεσμα σήμερα οι περισσότεροι υπόγειοι υδροφορείς της Κύπρου να βρίσκονται σε κακή κατάσταση. Το κράτος, σε μια προσπάθεια διασφάλισης επαρκών αποθεμάτων νερού, κατασκεύασε φράγματα για συλλογή του βρόχινου νερού που θα κατέληγε στη θάλασσα και δημιούργησε υποδομές για τη μεταφορά νερού σε περιοχές με λιγότερη βροχόπτωση, όπως το έργο του Νοτίου Αγωγού. Επιπλέον προχώρησε με την κατασκευή και ολοκλήρωση, μέχρι σήμερα, πέντε¹ συνολικά μονάδων αφαλάτωσης, και προγραμματίζει την κατασκευή ακόμα δύο, για να διασφαλίσει την επάρκεια πόσιμου νερού, ανεξάρτητα από τις καιρικές συνθήκες, αν και με υψηλό κόστος. Παρά τις πιο πάνω ενέργειες, η έλλειψη νερού παραμένει ένα κύριο πρόβλημα για την Κύπρο, με αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη, το περιβάλλον, τη γεωργία και τη δημόσια υγεία. Η κατάσταση επιδεινώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες λόγω της κλιματικής αλλαγής. Επομένως, η εφαρμογή μέτρων για την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων αποτελεί επιτακτική ανάγκη.

Η Υπηρεσία μας προέβη το 2016², σε διαχειριστικό έλεγχο με θέμα τη διαχείριση υδάτινων πόρων στην Κύπρο, με στόχο την αξιολόγηση της εθνικής στρατηγικής και πολιτικών στον τομέα των υδάτινων πόρων υπό το πρίσμα της οικονομικότητας, αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των ενεργειών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα που εμπλέκεται στη διαχείριση του νερού. Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση, τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής διαχείρισης, καθώς και των διαδικασιών κοστολόγησης και αποτίμησης των υδάτινων πόρων. Από τον έλεγχο προέκυψαν διάφορα θέματα, για τα οποία υποβλήθηκαν συστάσεις που αποσκοπούσαν στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων του νησιού μας, με τρόπο αειφόρο, αποτελεσματικό, αποδοτικό, οικονομικό και με σεβασμό προς το περιβάλλον.

Η παρούσα Ειδική Έκθεση αφορά στην παρακολούθηση των εξελίξεων των θεμάτων που επισημάνθηκαν στην πιο πάνω Έκθεση. Ορισμένα θέματα που άπτονται των ενεργειών του κράτους για προσαρμογή της υδατικής πολιτικής στην κλιματική αλλαγή, όπως ο στρατηγικός σχεδιασμός, η διαχείριση των φραγμάτων (εκτός των θεμάτων ασφάλειάς τους) και των μονάδων αφαλάτωσης, η ανόρυξη και χρήση γεωτρήσεων, η τριτοβάθμια επεξεργασία λυμάτων και η τιμολόγηση υπηρεσιών νερού, αποτέλεσαν αντικείμενο ξεχωριστού ελέγχου, στο πλαίσιο πρωτοβουλίας των INTOSAI Development Initiative (IDI)³ και INTOSAI Working Group on Environmental Audit (WGEA)⁴ για προώθηση της διεξαγωγής ενός παγκόσμιου διαχειριστικού ελέγχου των δράσεων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (Performance

¹ Η μονάδα αφαλάτωσης στην Πάφο καταστράφηκε ολοσχερώς, μετά από πυρκαγιά που ξέσπασε στις 6.12.2024.

² Ειδική Έκθεση «Διαχείριση Υδάτινων Πόρων», Ελεγκτική Υπηρεσία, 2016.

³ Η Πρωτοβουλία Ανάπτυξης (IDI) του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI) είναι ένας φορέας του INTOSAI με ξεχωριστή νομική οντότητα, που υποστηρίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων των ΑΕΙ

⁴ Η Ομάδα Εργασίας του INTOSAI για τον Περιβαλλοντικό Έλεγχο (WGEA), που ιδρύθηκε το 1992, στοχεύει στην ενίσχυση της εξειδίκευσης στον περιβαλλοντικό έλεγχο και στη βελτίωση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης μέσω συνεισφοράς υψηλής ποιότητας και προβολής από τα μέλη της Ομάδας Εργασίας, καθώς και από τα ΑΕΙ που δεν είναι μέλη. Επί του παρόντος, η WGEA αποτελείται από 86 μέλη-ΑΕΙ, αποτελώντας τη μεγαλύτερη ομάδα εργασίας υπό την αιγίδα του INTOSAI.

Audit of Climate Change Adaption Actions). Για τον έλεγχο αυτό έχουμε εκδώσει την Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025 «Η Προσαρμογή της Διαχείρισης των Υδάτινων Πόρων στην Κλιματική Αλλαγή».

Παρά την παρέλευση εννέα ετών από τον προηγούμενο έλεγχό μας και παρά το ότι λήφθηκαν κάποια μέτρα από τους αρμόδιους φορείς, τα περισσότερα προβλήματα και αδυναμίες/ελλείψεις που είχαμε αναδείξει, σε σχέση με τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, παραμένουν άλυτα.

Τα σημαντικότερα ευρήματα που προέκυψαν από τον έλεγχο αναφέρονται επιγραμματικά πιο κάτω:

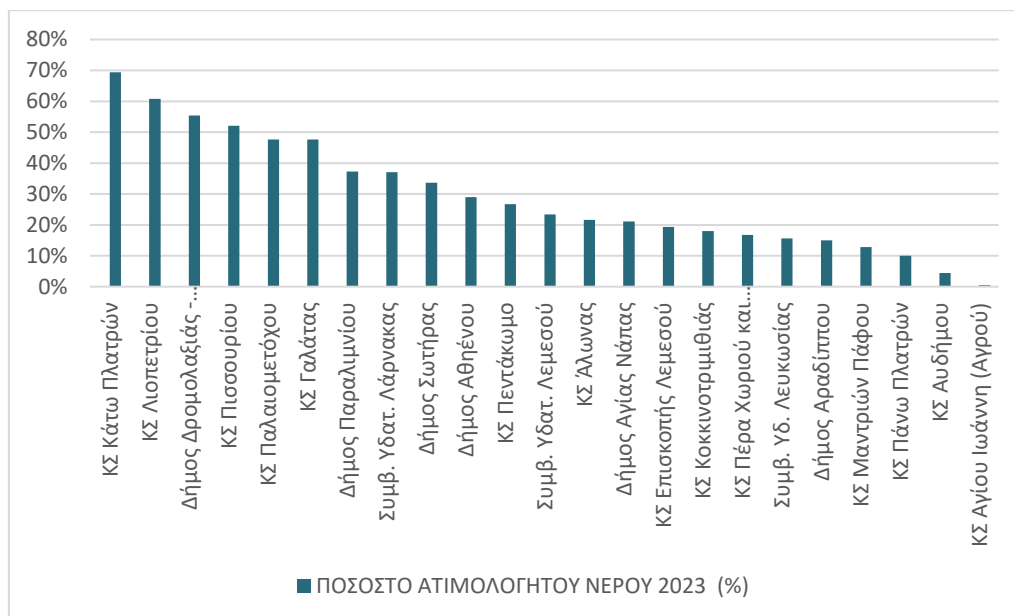
- 1.1** Η λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής Διαχείρισης Υδάτων (ΣΕΔΥ) και η καθοδήγηση που παρέχει στους Τοπικούς Φορείς Ύδρευσης (ΤΦΥ) σε θέματα υδατικής διαχείρισης δεν έχουν βελτιωθεί.
- 1.2** Το υδατικό ισοζύγιο της Κύπρου, δηλαδή η διαφορά μεταξύ της ζήτησης και των διαθέσιμων υδάτινων πόρων, εξακολουθεί να παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, γεγονός που δυσχεραίνει τον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό της διαχείρισης των υδάτινων πόρων.
- 1.3** Ο βαθμός υλοποίησης του 15ετούς Σχεδίου Υδατικής Ανάπτυξης για τη χρονική περίοδο 2016 – 2030, ύψους €1,5δισ, είναι πολύ περιορισμένος, αφού μόνο 14 έργα από τα 60 που προγραμματίστηκαν έχουν ολοκληρωθεί. Επίσης οι προϋπολογισθείσες δαπάνες ανά έργο δεν αντιπαραβάλλονται, από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ), με τις πραγματικές ώστε να διαφανούν τυχόν αποκλίσεις, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να τεκμηριωθεί εάν το ποσό που είχε αρχικά υπολογιστεί είναι επαρκές για την ολοκλήρωση όλων των έργων.
- 1.4** Η υλοποίηση του προγράμματος μέτρων του 1^{ου} Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) (2016 – 2021), ύψους €19,2εκ., παρουσίασε επίσης καθυστέρηση, καθώς σύμφωνα με την Έκθεση Προόδου 2021, μόνο 15 από τα 38 μέτρα είχαν ολοκληρωθεί, 16 βρισκόνταν σε εξέλιξη, ενώ για επτά δεν είχε ακόμη καν ξεκινήσει η υλοποίηση.
- 1.5** Εξακολουθούν να παρατηρούνται ελλείψεις στα θέματα ασφάλειας των φραγμάτων στην Κύπρο, πολλά από τα οποία είναι παλιά και χρήζουν άμεσης επαναξιολόγησης και συντήρησης. Δεν εφαρμόζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης για τα θέματα ασφαλείας των φραγμάτων, ούτε ετοιμάστηκαν χάρτες⁵ από πιθανή αστοχία και εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης για όλα τα φράγματα.
- 1.6** Εκκρεμεί ακόμα ο προβλεπόμενος από τη νομοθεσία διορισμός επιβλεπόντων μηχανικών για ορισμένα μεγάλα φράγματα ενώ, παρά τις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία ανεξάρτητη επιθεώρηση σε μεγάλο φράγμα μέχρι σήμερα.

⁵ Κατάκλιση: Κάλυψη μιας περιοχής με νερό, λόγω της απότομης και ανεξέλεγκτης ροής υδάτων από φράγμα που αστόχησε.

- 1.7** Για κανένα ιδιωτικό φράγμα δεν έχει εκδοθεί ακόμα τελικό πιστοποιητικό ενώ για τα κυβερνητικά φράγματα δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το θέμα.
- 1.8** Η παραγωγή αφαλατωμένου νερού έχει βοηθήσει σημαντικά στην κάλυψη των αναγκών ύδρευσης και απεξάρτησης από τις καιρικές συνθήκες, ωστόσο έχει δημιουργήσει περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως την αρνητική συνεισφορά στις εκπομπές ρύπων αερίων θερμοκηπίου και την επιβάρυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, λόγω της απόρριψης της άλμης. Επίσης, η λύση αυτή είναι δαπανηρή και αυξάνει το κόστος που καλούνται οι καταναλωτές να καταβάλουν, γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει αξιοποίηση των μονάδων αφαλάτωσης με το πιο βέλτιστο τρόπο στη βάση κόστους/ οφέλους.
- 1.9** Το 64% των υδάτινων σωμάτων της Κύπρου είναι σε κακή κατάσταση. Οι σημαντικότερες απειλές στα υπόγεια ύδατα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα αστικά λύματα, τα κτηνοτροφικά απόβλητα καθώς και τη νιτρορύπανση και την υφαλμύριση.
- 1.10** Οι διαδικασίες αδειοδότησης ανόρυξης και χρήσης γεωτρήσεων παρουσιάζουν καθυστερήσεις ενώ το νερό, που αντλείται από τα υπόγεια ύδατα, δεν τιμολογείται, σε όλες τις περιπτώσεις από το ΤΑΥ.
- 1.11** Με εξαίρεση τα τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας⁶ και μερικούς μεγάλους Δήμους, οι ΤΦΥ δεν παρακολουθούν συστηματικά την ποιότητα του πόσιμου νερού ή δεν τεκμηριώνουν τη διαδικασία.
- 1.12** Εντοπίζονται αδυναμίες στην προστασία των γεωτρήσεων ύδρευσης, αφού έχουν καθοριστεί Ζώνες Προστασίας (ΖΠ) μόνο για το 26% από αυτές.
- 1.13** Εξακολουθεί να παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στη λήψη Αποφάσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) για την έγκριση της πολιτικής κατανομής νερού. Επίσης, παρατηρούνται παραλείψεις στη συμπλήρωση στοιχείων στις αιτήσεις των αρδευτών και καθυστέρηση στην έγκρισή τους.
- 1.14** Δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα η κατασκευή του αρδευτικού δικτύου της περιοχής Σολέας, με αποτέλεσμα οι ποσότητες νερού που αποθηκεύονται στο εν λόγω φράγμα, να μη αξιοποιούνται πλήρως.

Όπως προκύπτει από το πιο κάτω γράφημα, ορισμένοι ΤΦΥ εξακολουθούν να παρουσιάζουν πολύ σημαντικά ποσοστά ατιμολόγητου νερού. Ως η κυριότερη αιτία απωλειών καταγράφεται η παλαιότητα του δικτύου.

⁶ Οι αρμοδιότητες των Συμβουλίων Αποχετεύσεως, των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μεταφέρθηκαν στους ΕΟΑ, με τον περί Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης Νόμο [Ν.37(Ι)/2022].

1.15**Γράφημα 1: Ποσοστό ατιμολόγητου νερού σε ΤΦΥ για το έτος 2023.**

1.16 Εκκρεμεί η προώθηση και υλοποίηση μέτρων για αξιοποίηση/χρήση των όμβριων υδάτων στη βάση μελέτης που εκπονήθηκε το 2009.

1.17 Παρατηρήθηκε καθυστέρηση στη συμμόρφωση με συγκεκριμένες απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ, που καθορίζουν τη διαδικασία διαχείρισης και προστασίας των υδάτων και τη διαδικασία για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, αντίστοιχα, αφού η αναθεώρηση και ενημέρωση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΣΔΛΑΠ) και η ολοκλήρωση του 2^{ου} ΣΔΚΠ υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με μεγάλη καθυστέρηση, τον Δεκέμβριο του 2023, αντί του 2021. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατύπωσε, στις 28.9.2023 αιτιολογημένη γνώμη (Παράβαση αρ. 2022/2190) λόγω μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις των πιο πάνω Οδηγιών.

2. Εισαγωγή

2.1 Κύριες πληροφορίες για ελεγχόμενο φορέα

Η διαχείριση των υδάτινων πόρων διέπεται από ένα πολυσύνθετο φάσμα Ευρωπαϊκών Οδηγιών, ανακοινώσεων και συστάσεων και από μια σειρά εθνικών νομοθετημάτων και Αποφάσεων ΥΣ.

Η διαχείριση των υδάτων καθορίζεται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο από την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ). Η Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) έχει μεταφέρει πλήρως την ΟΠΥ στην εθνική νομοθεσία με τον «Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο το 2004» (Ν13(Ι)/2004), σύμφωνα με τον οποίο, αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή των προνοιών της ΟΠΥ είναι το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΓΑΑΠ). Η αρμόδια Αρχή είναι υπεύθυνη για όλες τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την ΟΠΥ, εκτός από την κατάρτιση του προγράμματος μέτρων και ΣΔΛΑΠ, τα οποία συντονίζονται από την αρμόδια Αρχή και εγκρίνονται από το ΥΣ. Η Οδηγία απαιτεί τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προώθηση της αειφορικής χρήσης του νερού, καθώς και την προστασία ή/και τη βελτίωση της κατάστασης των επιφανειακών (ποτάμιων, λιμναίων και παράκτιων) και των υπογείων υδάτων.

Η κύρια νομοθεσία που διέπει τον τομέα των υδάτινων πόρων είναι ο περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμος (Ν.79(Ι)/2010), σύμφωνα με τον οποίο η ενιαία διαχείριση των υδάτων εμπίπτει στις αρμοδιότητες του ΤΑΥ της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου ΓΑΑΠ, μέσα στο πλαίσιο της καθοριζόμενης, από το ΥΣ, γενικής κυβερνητικής υδατικής πολιτικής.

Με τον Ν.79(Ι)/2010 ενοποιήθηκε η περί υδάτων νομοθεσία που ίσχυε μέχρι τότε και ανατέθηκαν στο ΤΑΥ οι πλείστες αρμοδιότητες σχετικά με την ανάπτυξη και διαχείριση των υδάτων σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, θεσπίστηκε η λειτουργία της ΣΕΔΥ, στην οποία συμμετέχουν κρατικές υπηρεσίες, ημικρατικοί οργανισμοί, οργανωμένα επαγγελματικά σύνολα και οργανωμένοι φορείς χρηστών νερού, με αρμοδιότητα τη μελέτη των προτάσεων πολιτικής που τίθενται ενώπιόν της από τον Υπουργό ΓΑΑΠ και την υποβολή απόψεων στον Υπουργό και το ΥΣ πριν τη λήψη σχετικής απόφασης.

Το ΤΑΥ λειτουργεί με πέντε Επαρχιακά Γραφεία (ΕΓ) σε Λευκωσία, Λεμεσό, Πάφο, Λάρνακα και ελεύθερη Αμμόχωστο και έχει ως αποστολή (άρθρο 3(2) του Ν.79(Ι)/2010) την ανάπτυξη, προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη διασφάλιση της αειφορίας των πόρων αυτών και ειδικότερα,

- α.** τη διασφάλιση της πληρέστερης δυνατής κάλυψης των εύλογων αναγκών σε νερό για οικιακές, γεωργικές, βιομηχανικές και άλλες χρήσεις,
- β.** την αντιμετώπιση των σημερινών ή μελλοντικών ανισοζυγίων ανάμεσα στην προσφορά και στη ζήτηση νερού,
- γ.** τη διασφάλιση της χρήσης του νερού κατά τρόπο αειφόρο, βασισμένο στη μακροπρόθεσμη προστασία των διαθέσιμων υδάτινων πόρων,

- δ. τη διεξαγωγή, είτε σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης (ΤΓΕ) είτε μη, δραστηριοτήτων σχετικών με την έρευνα, παρακολούθηση και μελέτη των υδάτινων πόρων της Δημοκρατίας,
- ε. τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην αξιοποίηση, ανάπτυξη, διαχείριση και προστασία των υδάτινων πόρων,
- στ. την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ), αναφορικά με θέματα διαχείρισης υδάτων, και
- ζ. τη διεξαγωγή προγραμμάτων παρακολούθησης και ελέγχου των νερών, σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ).

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το ΤΑΥ είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: www.moa.gov.cy/wdd.

2.2 Σκοπός του ελέγχου

Η παρούσα Έκθεση αφορά στην παρακολούθηση των εξελίξεων των θεμάτων που επισημάνθηκαν στην Ειδική Έκθεσή μας του Οκτωβρίου 2016 «Διαχείριση Υδάτινων Πόρων της Κύπρου».

Βασικός στόχος του ελέγχου ήταν η εξακρίβωση κατά πόσο το ΤΑΥ και οι εμπλεκόμενοι φορείς ύδρευσης έχουν λάβει μέτρα για να αντιμετωπίσουν δεόντως τα προβλήματα που είχαν αναδειχθεί για βελτίωση της κατάστασης, μετά την πάροδο εννέα και πλέον ετών από τη δημοσίευση της προηγούμενης μας Ειδικής Έκθεσης.

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

3.1 Θέμα: Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων.

Η ΣΕΔΥ, που συστάθηκε βάσει του Ν.79(Ι)/2010, απαρτίζεται από εκπροσώπους των Υπουργείων ΓΑΑΠ και Εσωτερικών, Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και Αποχετεύσεως, αλλά και άλλων φορέων, όπως αγροτικές οργανώσεις και επιμελητήρια και έχει ως αποστολή να συμβουλεύει τον Υπουργό ΓΑΑΠ σε θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση της γενικής υδατικής πολιτικής της κυβέρνησης.

Οι αρμοδιότητές της περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη μελέτη και υποβολή εισηγήσεων προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ για τη γενική υδατική πολιτική της Κυβέρνησης και την εκτέλεση υδατικών έργων, την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τους αρμόδιους Φορείς διαχείρισης υδάτων, καθώς και οποιαδήποτε άλλα θέματα σχετικά με τη προστασία και διαχείριση υδάτων που της παραπέμπει ο Υπουργός ΓΑΑΠ για μελέτη και υποβολή εισηγήσεων.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, επισημάναμε πως η ΣΕΔΥ συνεδρίαζε πολύ αραιά, μόνο μία με δύο φορές τον χρόνο και δεν είχε προβεί στην έκδοση οποιωνδήποτε κατευθυντήριων γραμμών προς τους ΤΦΥ αναφορικά με θέματα διαχείρισης υδάτων και εισηγηθήκαμε όπως αναλάβει πιο δραστήριο ρόλο στα θέματα των αρμοδιοτήτων της, ώστε να επιτελεί αποτελεσματικότερα τον θεσμικό της ρόλο.

Από επισκόπηση των πρακτικών της ΣΕΔΥ μέχρι το 2023 διαπιστώθηκε ότι, παρόλο που καταγράφηκε συχνότερη σύγκλησή της κατά το 2016 (τέσσερεις φορές), από το 2017 και μετά οι συνεδριάσεις της επανήλθαν σε μόνο μια με δύο ετησίως. Επίσης, προκύπτει ότι, σημαντικά θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της, όπως η μελέτη και υποβολή εισηγήσεων για την εκτέλεση υδατικών έργων και η έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης υδάτων, συζητήθηκαν μόνο μια φορά, το 2021. Στην υπό αναφορά συνεδρία συζητήθηκε η ανάγκη προώθησης ενεργειών για υλοποίηση έργων ενίσχυσης των αναγκών ύδρευσης και άρδευσης και η ετοιμασία κατευθυντήριων οδηγιών για πρόληψη διαρροών και σχεδίου δράσης για ελαχιστοποίηση του απαραίτητου χρόνου τερματισμού των διαρροών, αφού, σύμφωνα με το ΤΑΥ, το θέμα αυτό αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες για τη διαχείριση των υδάτων και αντιμετώπιση της ανομβρίας. Ειδική αναφορά για τις απώλειες των δικτύων υδροδότησης γίνεται στο κεφάλαιο 3.10 της παρούσας Έκθεσης.

Συμπέρασμα.

Παρά το ότι παρήλθαν εννέα έτη από την υποβολή σύστασής μας για ανάληψη πιο δραστήριου ρόλου από τη ΣΕΔΥ, σε σχέση με τις θεσμοθετημένες αρμοδιότητές της, δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε βελτίωση.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Ενίσχυση της λειτουργίας της ΣΕΔΥ με τακτικές συνεδριάσεις, βελτίωση της καθοδήγησης προς ΤΦΥ σε θέματα απώλειας νερού και προώθηση μέτρων για αειφόρο διαχείριση των υδατινών πόρων.

3.2 Θέμα: Υδατικό ισοζύγιο.

Το υδατικό ισοζύγιο ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ της ζήτησης και της διαθέσιμης ποσότητας νερού.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, σημειώθηκε ότι το υδατικό ισοζύγιο της Κύπρου παρουσίαζε συχνές και έντονες διακυμάνσεις λόγω των κλιματικών συνθηκών που επικρατούσαν στο νησί, καθώς οι ποσότητες διαθέσιμου νερού από φυσικές πηγές εξαρτώνταν αποκλειστικά από τις βροχοπτώσεις. Επίσης, οι εκμεταλλεύσιμες ποσότητες του νερού από τους υπόγειους υδροφορείς δεν μπορούσαν να εκτιμηθούν με ακρίβεια.

3.2.1 Διαθέσιμες πηγές νερού.

Για σκοπούς υπολογισμού του υδατικού ισοζυγίου, το ΤΑΥ λαμβάνει υπόψη τις ακόλουθες διαθέσιμες πηγές νερού στην Κύπρο:

- ◆ Επιφανειακά υδάτινα σώματα/φράγματα (συνολικής χωρητικότητας περίπου 300εκ. κ.μ.).
- ◆ Υπόγεια υδάτινα σώματα (υδροφορείς).
- ◆ Μονάδες αφαλάτωσης (συνολικής ονομαστικής δυναμικότητας 86εκ. κ.μ. ετησίως).
- ◆ Ανακυκλωμένο νερό τριτοβάθμιας επεξεργασίας από σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων (για τις περιοχές όπου υπάρχουν εγκατεστημένα αρδευτικά δίκτυα για αξιοποίηση του ανακυκλωμένου νερού).

Παρόλο που ο υπολογισμός του αποθέματος νερού των υδροφορέων θα αποτελούσε ουσιώδη πληροφόρηση καθότι, με βάση αυτή, θα μπορούσαν να καθοριστούν μέτρα σε σχέση με την ποσότητα άντλησης νερού, αυτό αποτελεί μια πολύ δύσκολη διεργασία, αφού η πραγματική διαπίστωση του ύψους ενός υδροφορέα δεν είναι εύκολη. Η εκτίμηση δυσχεραίνεται περαιτέρω λόγω του ότι σε ένα υδροφορέα παρατηρείται η παρουσία πολλών άλλων μικροσυστημάτων υδροφορίας, εξαιτίας της διαφοροποίησης των χαρακτηριστικών των πετρωμάτων. Επιπλέον, είναι δύσκολος ο υπολογισμός της ποσότητας του νερού που βρίσκεται αποθηκευμένη από προηγούμενα χρόνια εντός ενός υδροφορέα.

Με βάση τα πιο πάνω, αναγνωρίζεται ότι η ακριβής εκτίμηση των ποσοτήτων διαθέσιμου νερού είναι πολύ δύσκολη, αφού οι διαθέσιμες ποσότητες επιφανειακών πόρων, που αποτελούν την κυριότερη πηγή νερού της Κύπρου, αλλάζουν σημαντικά από χρόνο σε χρόνο, ενώ οι ποσότητες νερού που μπορούν να αντληθούν από υπόγεια υδάτινα σώματα δεν μπορούν να υπολογιστούν με ακρίβεια.

3.2.2 Ζήτηση νερού.

Σύμφωνα με το 3ο ΣΔΛΑΠ, η εκτιμώμενη ετήσια ζήτηση νερού ανέρχεται σε 270εκ. κμ., από τα οποία το 59,1% αντιστοιχούν στον γεωργικό τομέα, παρόλο που η συνεισφορά του στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) ανέρχεται σε μόλις 2,3%. Οι εκτιμήσεις αναγκών, ανά χρήση, σύμφωνα με το 3^ο ΣΔΛΑΠ, παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα πιο κάτω:

Πίνακας 1 : Εκτίμηση ετήσιων αναγκών νερού ανά τύπο χρήσης

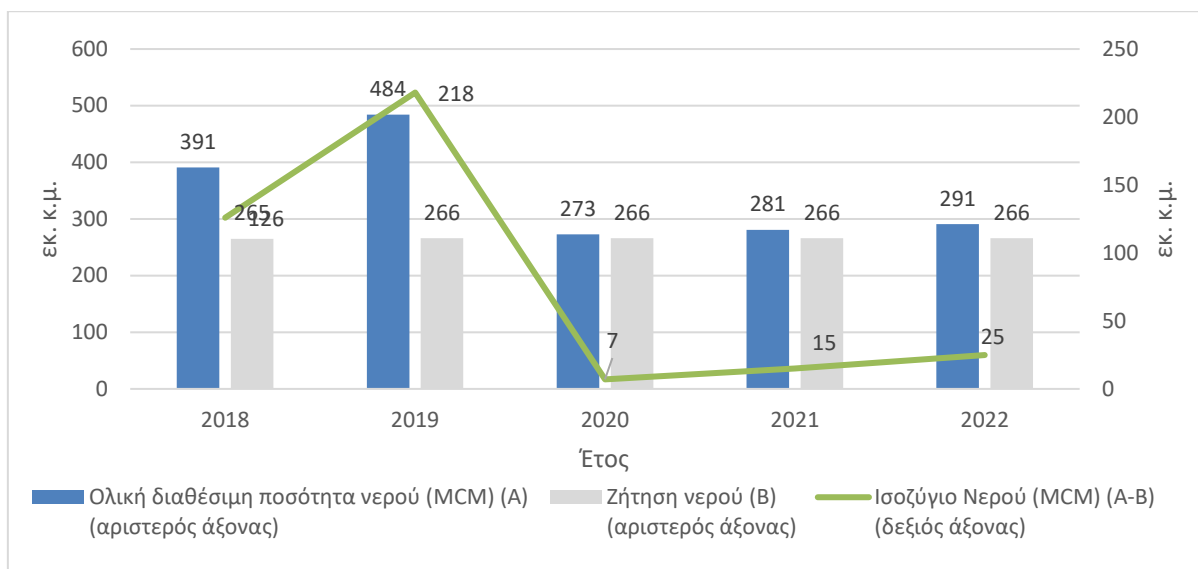
Τύπος Χρήσης	Εκτιμώμενη ζήτηση νερού (εκ.κ.μ.)	Ποσοστό (%)
Αστική χρήση		
Νοικοκυριά/άλλες χρήσεις ύδρευσης	79,9	29,6
Τουρισμός	13,2	4,9
Άλλη χρήση	93,1	34,5
Γεωργία/Άλλες χρήσεις άρδευσης	159,9	59,1
Κτηνοτροφία	8,9	3,3
Βιομηχανία	8,1	3,0
	270	100

Πηγή: 3^ο ΣΔΛΑΠ.

3.2.3 Υπολογισμός υδατικού ισοζυγίου.

Μετά το τέλος κάθε ημερολογιακού έτους, οι Υπηρεσίες Υδρολογίας και Υδρογεωλογίας του ΤΑΥ συντάσσουν πίνακα με πληροφορίες σχετικές με την ποσότητα του διαθέσιμου νερού (βροχόπτωση, αφαλατωμένο και ανακυκλωμένο νερό) και της ζήτησης νερού για το προηγούμενο έτος. Τα δεδομένα παρέχονται από το Τμήμα Μετεωρολογίας και από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Τμήματος (Υπηρεσία Λειτουργίας και Συντήρησης Αρδευτικών Έργων, Υπηρεσία Αποχετεύσεων και Ανακύκλωσης) και προκύπτουν από μετρήσεις των συνισταμένων της συνολικής εισροής νερού στο σύστημα (π.χ. όγκος της ετήσιας βροχόπτωσης, απώλειες λόγω εξατμισοδιαπνοής, εισροή νερού στα μεγάλα φράγματα και τους υπόγειους υδροφορείς κ.λπ.) και της συνολικής ποσότητας ζήτησης νερού. Το σύνολο άντλησης υπόγειου νερού υπολογίζεται κατ' εκτίμηση, αφού δεν είναι δυνατός ο ακριβής υπολογισμός των ποσοτήτων που αντλούνται από τους υπόγειους υδροφορείς. Στη συνέχεια, υπολογίζεται η διαφορά μεταξύ της συνολικής διαθέσιμης ποσότητας νερού και της εκτίμησης των ετήσιων υδατικών αναγκών.

Το γράφημα πιο κάτω παρουσιάζει το υδατικό ισοζύγιο για τα έτη 2018-2022 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία). Τα σχετικά αριθμητικά στοιχεία από τα οποία προέκυψε το ισοζύγιο συνοψίζονται στο Παράρτημα V.

Γράφημα 2 : Υδατικό ισοζύγιο για τα έτη 2018-2022

Πηγή: ΤΑΥ, 2023

Συμπέρασμα.

Το ετήσιο υδατικό ισοζύγιο της Κύπρου παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, γεγονός που δυσχεραίνει τον αποτελεσματικό προγραμματισμό της διαχείρισης του νερού. Επίσης, οι εκμεταλλεύσιμες ποσότητες του νερού στους υπόγειους υδροφορείς εξακολουθούν να μην μπορούν να εκτιμηθούν με ακρίβεια.

3.3 Θέμα: Στρατηγικός σχεδιασμός και επενδυτικό πλάνο.

Σύμφωνα με το μεσοπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο του Υπουργείου ΓΑΑΠ για την περίοδο 2024-2026, το οποίο ετοιμάστηκε σύμφωνα με το άρθρο 53(1)(δ) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), οι πρωταρχικοί στόχοι του ΤΑΥ, οι οποίοι πρόκειται να προωθηθούν μέσω της υλοποίησης του Προϋπολογισμού, ήταν οι πιο κάτω:

- ◆ Στόχος 1: Ικανοποίηση των αναγκών σε νερό με βιώσιμο τρόπο.
- ◆ Στόχος 2: Διασφάλιση της ποιότητας και προστασία των υδάτινων πόρων και του περιβάλλοντος.

Οι πιο πάνω στόχοι συσχετίστηκαν με στρατηγικές (δραστηριότητες) για επίτευξή τους, οι οποίες περιλαμβάνουν, για τον Στόχο 1, την παρακολούθηση, εκτίμηση και ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού, τη βιώσιμη ανάπτυξη υδάτινων πόρων για κάλυψη των αναγκών, τη λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια υφιστάμενων έργων υποδομής και την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων. Για τον Στόχο 2, περιλαμβάνουν την εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των υδάτινων πόρων και των υδάτινων σωμάτων, καθώς και τη μείωση/διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας και την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων και συνεισφορά στην εφαρμογή της νομοθεσίας για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, επισημάνθηκε η καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στον καταρτισμό του 2^{ου} ΣΔΛΑΠ, που αποτελεί υποχρέωση της Δημοκρατίας στη βάση της ΟΠΥ και προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση υδατικών/αποχευτικών έργων από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και εισηγηθήκαμε επίστευση των διαδικασιών έγκρισης του ΣΔΛΑΠ, ώστε να επιτευχθεί συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις της Δημοκρατίας βάσει της Κοινοτικής νομοθεσίας.

Από τον έλεγχο παρακολούθησης του θέματος διαπιστώθηκε ότι και το 3^ο ΣΔΛΑΠ υποβλήθηκε με καθυστέρηση, δύο χρόνων, σαφώς εκτός των χρονοδιαγραμμάτων που προβλέπονται στην ΟΠΥ. Σχετικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε αιτιολογημένη γνώμη, για μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ που καθορίζει την διαδικασία διαχείρισης και προστασίας των υδάτων καλώντας την ΚΔ να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προς συμμόρφωση, το οποίο φαίνεται τελικά να επιτεύχθηκε με καθυστέρηση.

Τα έγγραφα που εγκρίθηκαν από το ΥΣ και αποτελούν την επίσημη πολιτική του κράτους στον τομέα της διαχείρισης υδατινών πόρων αναφέρονται εκτενώς στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας αρ. ΠΕ/01/2025.

3.3.1 Σχέδιο υδατικής ανάπτυξης/επενδυτικό πλάνο υδατικών έργων.

Το ΤΑΥ εκπόνησε 15ετές Σχέδιο Υδατικής Ανάπτυξης για την περίοδο μέχρι το 2030, όπου καταγράφονται τα προγραμματιζόμενα (κατασκευαστικά) έργα υδατικής ανάπτυξης, με συνολικό υπολογιζόμενο κόστος γύρω στο €1,5δισ, εκ των οποίων το €1δισ θα επιβαρύνει τον κρατικό Προϋπολογισμό και το υπόλοιπο τις Τοπικές Αρχές. Το υπό αναφορά Σχέδιο αποτελεί εσωτερικό εργαλείο του ΤΑΥ για τον προγραμματισμό και προώθηση υλοποίησης των αναπτυξιακών έργων και δεν περιλαμβάνεται στα Σχέδια που προωθήθηκαν για έγκριση στο ΥΣ.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΤΑΥ, μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου είχαν δαπανηθεί από κρατικούς πόρους €767εκ., ποσό που αναλογεί στο 77% του συνολικού ποσού της κρατικής συνεισφοράς, ενώ ολοκληρώθηκαν τα 14 από τα 60 προγραμματισμένα έργα που αναφέρονται στο υπό αναφορά Σχέδιο, έναντι συνολικής δαπάνης €180,6εκ. Τα υπόλοιπα €586,4 εκ. δαπανήθηκαν για έργα που δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί.

Παρατηρήθηκε ότι το Τμήμα δεν παρακολουθεί ικανοποιητικά την υλοποίηση του υπό αναφορά Σχεδίου, αφού οι προϋπολογισθείσες δαπάνες ανά έργο δεν συγκρίνονται με τις πραγματικές, ώστε να διαφανούν τυχόν αποκλίσεις. Συνεπώς, δεν μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα για το εάν για την ολοκλήρωση όλων των έργων θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις σε σχέση με εκείνες που είχαν αρχικά υπολογιστεί.

Επιπρόσθετα, μετά από Πρόταση του ΤΑΥ, το ΥΣ ενέκρινε με Απόφαση του ημερ. 3.4.2024 το Εθνικό Επενδυτικό Πλάνο Υδατικών Έργων, με ορίζοντα υλοποίησης μέχρι το 2030, στο πλαίσιο ικανοποίησης των απαραίτητων προϋποθέσεων (enabling conditions) για χρηματοδότηση των έργων υδάτων και λυμάτων από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027. Σχετική αναφορά για το υπό αναφορά πλάνο γίνεται στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας ΠΕ/01/2025.

3.4 Θέμα: Ασφάλεια φραγμάτων (ταμιευτήρων).

Τα θέματα που αφορούν στη διαχείριση των κυβερνητικών φραγμάτων περιλήφθηκαν στην Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025. Στην παρούσα Έκθεση αναφέρονται επιπρόσθετα θέματα που άπτονται της ασφάλειάς τους.

3.4.1 Εισαγωγή.

Η Κύπρος διαθέτει 104⁷ μεγάλα φράγματα, 56 από τα οποία είναι εγγεγραμμένα στον κατάλογο της Διεθνούς Επιτροπής Μεγάλων Φραγμάτων (ICOLD).

Τα μεγαλύτερα φράγματα είναι κυρίως χωμάτινα (embankment), με αργιλικό πυρήνα και ανάχωμα από βραχομάζα ή χώμα (alluvial). Η πλειοψηφία των μεγάλων φραγμάτων της χώρας έχουν ξεπεράσει τα 50 χρόνια ωφέλιμης ζωής, ενώ τα δέκα μεγαλύτερα, σε χωρητικότητα, φράγματα είναι ηλικίας πέραν των 35 ετών.

Δεδομένου ότι αυτά αποτελούν σημαντικό περιουσιακό στοιχείο της χώρας και διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αποθήκευση και παροχή νερού, η διασφάλιση της ασφαλούς λειτουργίας τους είναι επιτακτική.

Η ICOLD ορίζει την αστοχία φράγματος (failure) ως την κατάρρευση ή τη μετακίνηση μέρους του φράγματος ή της θεμελίωσής του, που προκαλεί αδυναμία συγκράτησης του νερού, θέτοντας σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές και περιουσίες. Σύμφωνα με στοιχεία της ICOLD, παρά το χαμηλό συνολικό ποσοστό αστοχίας των φραγμάτων (1%), η βελτίωση ορισμένων τεχνικών έρευνας και η διάδοση της γνώσης σχετικά με τους κινδύνους, έχουν μειώσει την πιθανότητα αυτή κατά τέσσερις φορές τα τελευταία 40 χρόνια οπότεν το ποσοστό αστοχίας έχει μειωθεί περίπου στο 0.25%. Επομένως, η πιθανότητα αστοχίας αφενός είναι χαμηλή, επιφέρει όμως υψηλό αντίκτυπο. Οι συχνότερες αιτίες αστοχίας φραγμάτων, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν:

- ◆ Υπερχείλιση, λόγω ανεπαρκούς σχεδιασμού του υπερχειλιστή, απόφραξης υπερχειλιστών ή καθίζησης της κορυφής του φράγματος.
- ◆ Ελαττώματα θεμελίωσης, συμπεριλαμβανομένης της αστάθειας των καθιζήσεων και των πρηνών.
- ◆ Διαρροές σωληνώσεων και υπερχειλιστών, μέσα από ρωγμές.
- ◆ Δομική αστοχία των υλικών και ανεπαρκής συντήρηση.

Παράγοντες όπως η διακύμανση της στάθμης του νερού, οι μεγάλες περίοδοι που παραμένουν άδεια καθώς και η σεισμική δραστηριότητα, επηρεάζουν τη συμπεριφορά των μεγάλων φραγμάτων της Κύπρου. Τα φράγματα κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τον τύπο των υλικών και τον

⁷ Περιλαμβάνει 15 φράγματα που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές.

τρόπο κατασκευής τους, δηλαδή (α) σκυροδέματος (φράγματα βαρύτητας, τοξοειδή και αντιρηδωτά φράγματα), (β) χωμάτινα και (γ) λιθόριπτα με ανάντη πλάκα.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016 επισημάνθηκε πως, κατόπιν εξέτασης των διαδικασιών που εφαρμόζονταν και τα μέτρα που λαμβάνονταν από το ΤΑΥ, αναφορικά με την ασφάλεια των φραγμάτων, προέκυπτε ότι δεν εφαρμοζόταν ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης για τα θέματα ασφάλειάς τους.

Μεταξύ άλλων, διαπιστώθηκε ότι οι πολιτικοί μηχανικοί του ΤΑΥ δεν διέθεταν τα απαραίτητα προσόντα για την επίβλεψη φραγμάτων, όπως καθορίζονται στους σχετικούς Κανονισμούς, καθώς και ότι δεν ετοιμαζόταν, από το ΤΑΥ, η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία ετήσια έκθεση αναφορικά με την ασφάλεια όλων των μεγάλων και υπερευσημένων ταμιευτήρων. Συστήθηκε η λήψη των απαραίτητων μέτρων για συμμόρφωση με τις διατάξεις της νομοθεσίας για την ασφάλεια των φραγμάτων, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους κατάρτισης του προσωπικού που εμπλέκεται στα θέματα ασφάλειας.

Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου, ενημερωθήκαμε από το ΤΑΥ ότι πλέον εφαρμόζεται ολοκληρωμένο σύστημα ασφάλειας φραγμάτων και έχει προωθηθεί η εγγραφή υφιστάμενων μηχανικών, ως επιβλέποντες Μηχανικούς, σε σχετικό κατάλογο, οι οποίοι ασκούν τα καθήκοντα που απορρέουν από τη νομοθεσία. Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε ότι το ΤΑΥ υπέβαλε την προβλεπόμενη ετήσια έκθεση για την ασφάλεια όλων των μεγάλων και υπερευσημένων ταμιευτήρων του υδρολογικού έτους 2023.

3.4.2 Εμπειρία/τεχνογνωσία ΤΑΥ.

Το ΤΑΥ διέθετε για χρόνια τεχνογνωσία στο θέμα της ασφάλειας των φραγμάτων, όμως η συνταξιοδότηση έμπειρων λειτουργών οι οποίοι συμμετείχαν στον σχεδιασμό, κατασκευή και επίβλεψη των μεγάλων φραγμάτων της Κύπρου χωρίς αντικατάσταση, δημιούργησε κενά γνώσης και εμπειριών. Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, έγινε εισήγηση για καταρτισμό του προσωπικού που εμπλέκεται στην ασφάλεια των φραγμάτων και στη περίπτωση που υπάρχει αδυναμία στελέχωσης όλων των φραγμάτων με προσοντούχους μηχανικούς, να εξεταστούν εναλλακτικές λύσεις, όπως η αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα. Με σκοπό την αντιμετώπιση των πιο πάνω κενών και στόχο την διάχυση της γνώσης, ενημερωθήκαμε από το ΤΑΥ ότι έχουν, κατά καιρούς, διοργανωθεί παρουσιάσεις από εκτελεστικούς μηχανικούς, με εμπειρία στην κατασκευή/επίβλεψη φραγμάτων. Παράλληλα, οι υπάλληλοι του ΤΑΥ συμμετέχουν σε διεθνή ή/και τοπικά συνέδρια για ενημέρωση και παρακολούθηση των διεθνών πρακτικών στο θέμα της ασφάλειας φραγμάτων.

3.4.3 Διαχείριση κινδύνων πλημμύρας φραγμάτων.

Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, το ΤΑΥ επιφορτίστηκε την ευθύνη διασφάλισης της τήρησης των κριτηρίων της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας και το καταρτισμού χαρτών επικινδυνότητας πλημμύρας. Στο πιο πάνω πλαίσιο, το ΤΑΥ προέβη, το 2007,

στην αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών και παροχή τεχνικής εκπαίδευσης στο προσωπικό του Τμήματος, όσον αφορά στην αξιολόγηση των κινδύνων που προκύπτουν σε σχέση με την ασφάλεια των φραγμάτων. Στη βάση της αξιολόγησης του αναδόχου, τα φράγματα Ταμασσού, Πολεμιδιών και Γερμασόγειας χαρακτηρίστηκαν ως πρώτα στην κατάταξη κινδύνου, με σημαντική διαφορά από τα υπόλοιπα, αφού κατάντη τους βρίσκονται οι αστικές περιοχές της Λευκωσίας και Λεμεσού και καταρτίστηκαν για αυτά σχετικοί χάρτες επικινδυνότητας. Σύμφωνα με το ΤΑΥ, δεν προέκυψε έκτοτε ανάγκη επαναξιολόγησης και ανακατάταξης των μεγάλων φραγμάτων σε θέματα επικινδυνότητας, αφού δεν υπήρξε αλλαγή στα κύρια χαρακτηριστικά τους που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγησή τους, όπως το μέγεθος, το ύψος, η χωρητικότητα, η αστική ανάπτυξη και η κατανομή πληθυσμού.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, επισημάνθηκε ότι, για τα μεγάλα φράγματα, περιλαμβανομένου και του Κούρη, που είναι το μεγαλύτερο της Κύπρου, κατάντη του οποίου βρίσκονται κοινότητες και ο αυτοκινητόδρομος Λεμεσού-Πάφου, δεν ετοιμάστηκαν χάρτες κατάκλισης και έγινε εισήγηση όπως το θέμα εξεταστεί. Επιπρόσθετα, έγινε εισήγηση όπως καταρτιστεί σχέδιο αντιμετώπισης ακραίων σεναρίων αστοχίας των φραγμάτων, με την συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών. Όπως ενημερωθήκαμε από το ΤΑΥ, στο Πρόγραμμα μέτρων του 2^{ου} ΣΔΚΠ περιλαμβάνεται μέτρο για την επικαιροποίηση των Σχεδίων αντιμετώπισης και άμεσης αντίδρασης για καταστροφές, το οποίο συντονίζεται από την Πολιτική Άμυνα.

Συναφώς αναφέρεται ότι, για τα τρία φράγματα, που είχαν κριθεί στο παρελθόν ως τα πρώτα στην κατάταξη κινδύνου στο πλαίσιο σχετικής σύμβασης αναθεώρησης των χαρτών κινδύνου πλημμύρας και ετοιμασίας του 2ου ΣΔΚΠ της Κύπρου, ετοιμάστηκαν, τον Οκτώβριο του 2023, χάρτες κατάκλισης από πιθανή αστοχία. Η ετοιμασία των υπό αναφορά χαρτών αποσκοπεί στην εκτίμηση της επιφάνειας κατάκλισης, ώστε, σε περίπτωση αστοχίας φράγματος, να εκκενωθεί ο πληθυσμός, τα οχήματα και άλλη κινητή περιουσία από τις περιοχές που αναμένεται να πλημμυρίσουν. Σύμφωνα με το Τμήμα, δεν κρίνεται επιβεβλημένη η ετοιμασία χαρτών για τα υπόλοιπα φράγματα, εφόσον ο κίνδυνος πλημμύρας κρίνεται χαμηλός.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρουμε την σύσταση μας για ετοιμασία χαρτών κατάκλισης από αστοχία φραγμάτων για όλα τα μεγάλα φράγματα, συμπεριλαμβανομένου εκείνου του Κούρη. Επίσης, ετοιμασία Έκθεσης αιτιών και αντικτύπου για το φράγμα Μαυροκόλυμπου ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

3.4.4 Σύστημα ασφάλειας φραγμάτων.

Η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος ασφαλείας, καθώς και η ύπαρξη ενός θεσμικού πλαισίου και η συμμόρφωση με αυτό, συμβάλλει στον μετριασμό του κινδύνου αστοχίας, παρόλο που, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, κρίνεται ως χαμηλός. Για την ασφάλεια των φραγμάτων το ΤΑΥ εφαρμόζει τις πρόνοιες του Μέρους VII: Ασφάλεια Ταμιευτήρων, του περί της Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου του 2010 και των συναφών Κανονισμών, οι οποίοι καθιστούν τους διαχειριστές των φραγμάτων νομικά υπόλογους.

α. Εποπτικές εξουσίες Υπουργού ΓΑΑΠ. Στην έκθεση του ΤΑΥ προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, για τους μεγάλους υπερυψωμένους ταμιευτήρες, η οποία υποβάλλεται για συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου και των σχετικών Κανονισμών, επισημαίνονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το ΤΑΥ, όπως ο σχεδιασμός δράσεων και η υλοποίηση ενεργειών σχετικά με την πλήρη συμμόρφωση των αυξημένων απαιτήσεων της σχετικής νομοθεσίας, τη γήρανση και τη συντήρηση των μεγάλων φραγμάτων που προσεγγίζουν τον ωφέλιμο χρόνο ζωής τους, την ανάγκη για εξειδικευμένες εργασίες και δράσεις, καθώς και του κενού σε θέματα τεχνογνωσίας που δημιουργήθηκε λόγω της συνταξιοδότησης προσωπικού χωρίς την μεταλαμπάδευση τεχνογνωσίας σε νέους υπαλλήλους. Για την αντιμετώπιση των πιο πάνω προκλήσεων το Τμήμα ζήτησε την άμεση στήριξη του Υπουργού ΓΑΑΠ, για κάλυψη των κενών ανθρώπινου δυναμικού και υλοποίηση των δράσεων που έχει καθορίσει προκειμένου να αποφευχθούν δύσκολες καταστάσεις στο μέλλον.

β. Λειτουργία και συντήρηση. Η λειτουργία και συντήρηση του κάθε ταμιευτήρα αναλαμβάνεται, διαχρονικά, από τα ΕΓ του ΤΑΥ, ενώ τα θέματα που άπτονται ασφάλειας, ή δεν αφορούν σε συνήθη θέματα συντήρησης, αντιμετωπίζονται σε συνεννόηση με τον επιβλέποντα μηχανικό του κάθε φράγματος.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, επισημάνθηκε ότι δεν υπήρχαν εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης για όλα τα φράγματα καθώς και ότι αυτά δεν συντηρούνταν συστηματικά και έγινε εισήγηση όπως το ΤΑΥ προχωρήσει με την ετοιμασία εγχειριδίων για όλα τα φράγματα και να προβαίνει σε όλες τις ενέργειες που απαιτούνται, σύμφωνα με τα εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης των φραγμάτων. Διαπιστώθηκε ότι εκκρεμεί ακόμα η ετοιμασία εγχειριδίων λειτουργίας και συντήρησης για όλα τα φράγματα η οποία, όπως μας αναφέρθηκε, αποτελεί μεσοπρόθεσμο στόχο του ΤΑΥ. Επίσης, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου αυτά έχουν ετοιμαστεί, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι τα φράγματα στα οποία αφορούν συντηρούνται σύμφωνα με αυτά ή τους κανονισμούς ασφαλείας των φραγμάτων. Όσον αφορά στις προληπτικές συντηρήσεις, πληροφορηθήκαμε από το ΤΑΥ ότι δεν γίνεται συστηματική συντήρηση για όλα τα φράγματα, ιδιαίτερα στον ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό. Ενδεικτικά, πολλές φραματοθυρίδες (gates) ή βαλβίδες εξόδου δεν έχουν ανοιχτεί για χρόνια, με αποτέλεσμα το Τμήμα να μην μπορεί να αξιολογήσει κατά πόσο θα λειτουργούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Επίσης, όπως αναφέρεται στην έκθεση του ΤΑΥ προς τον Υπουργό, πολλά όργανα παρακολούθησης σε αριθμό μεγάλων φραγμάτων, είναι εγκατελειμμένα. Όπως προκύπτει, δεν δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη λήψη μετρήσεων, καταγραφή τους και αξιολόγηση των οργάνων παρακολούθησης, με αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος τυχόν προβλήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε αστοχίες, να μην εντοπιστούν εγκαίρως.

Τον Ιανουάριο του 2025 διαπιστώθηκε διαρροή στο φράγμα Μαυροκόλυμπου⁸ η οποία, σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση του ΤΑΥ, οφειλόταν σε αστοχία του αγωγού εξαερισμού της σήραγγας εκκένωσης του φράγματος. Η αστοχία βρισκόταν σε σημείο το οποίο δεν ήταν προσβάσιμο ενόσω το φράγμα

⁸ Χωμάτινο φράγμα, κατασκευής του 1966, ύψους 45μ. και χωρητικότητας 2,18εκ.κ.μ.

βρισκόταν σε λειτουργία, με αποτέλεσμα να καταστεί αναγκαία η πλήρης εκκένωσή του για την αποκατάστασή της.

Ζητήθηκε από το ΤΑΥ ενημέρωση ως προς την πορεία των εργασιών αποκατάστασης της βλάβης, την ποσότητα νερού που απωλέσθηκε και τους λόγους που οδήγησαν στο υπό αναφορά συμβάν, ωστόσο δεν λήφθηκε σχετική πληροφόρηση.

γ. Επιβλέπων μηχανικός. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 13 της ΚΔΠ64/2015, ο επιβλέπων μηχανικός υποβάλλει στον Διευθυντή του ΤΑΥ και στον διαχειριστή ξεχωριστή έκθεση για κάθε μεγάλο υπερυψωμένο ταμιευτήρα, εντός 30 ημερών από την ημερομηνία της ετήσιας επιθεώρησης, η οποία περιλαμβάνει τρία μέρη:

- (i) Γενική περιγραφή της κατάστασης του μεγάλου ταμιευτήρα.
- (ii) Αναλυτικές πληροφορίες για τα τμήματα του υπερυψωμένου ταμιευτήρα (ανάχωμα, υπερχειλιστή και πύργο υδροληψίας), συνοπτικές μετρήσεις από τα όργανα παρακολούθησης, παρατηρήσεις και εκτιμήσεις του επιβλέποντος μηχανικού.
- (iii) Συμπεράσματα και συστάσεις του επιβλέποντος μηχανικού για τα μέτρα/ενέργειες που πρέπει να ληφθούν, καθώς και τον χρονικό ορίζοντα που αυτά πρέπει να υλοποιηθούν για τη διασφάλιση της ασφαλούς λειτουργίας του μεγάλου υπερυψωμένου ταμιευτήρα.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, διαπιστώθηκε ότι οι πολιτικοί μηχανικοί του ΤΑΥ που είχαν οριστεί ως επιβλέποντες μηχανικοί φραγμάτων, δεν πληρούσαν τα προσόντα των επιβλέποντων μηχανικών, όπως καθορίζονται στους σχετικούς Κανονισμούς, ούτε ετοίμαζαν τις ετήσιες εκθέσεις προς τον Διευθυντή του Τμήματος, σύμφωνα με την νομοθεσία. Από τον έλεγχο παρακολούθησης διαπιστώθηκε ότι το ΤΑΥ προώθησε την εγγραφή επτά πολιτικών μηχανικών ως επιβλέποντων μηχανικών. Ωστόσο, σε ορισμένα μεγάλα φράγματα (Αρμίνου, Καναβιούς, Ευρέτου) δεν έχουν διοριστεί ακόμα επιβλέποντες μηχανικοί όπως προβλέπεται από την νομοθεσία. Όπως πληροφορηθήκαμε, το ΤΑΥ έχει ξεκινήσει να διορίζει μηχανικούς στα μεγάλα φράγματα κατά σειρά προτεραιότητας, ώστε να επιτευχθεί σταδιακά διορισμός για το σύνολο των ταμιευτήρων που εμπίπτουν στην νομοθεσία.

δ. Περιοδικές επιθεωρήσεις μεγάλων υπερυψωμένων ταμιευτήρων από ανεξάρτητους μηχανικούς. Σύμφωνα με το άρθρο 66 του Ν.79(Ι)/2010, οι διαχειριστές θα πρέπει να μεριμνούν για την επιθεώρηση των μεγάλων υπερυψωμένων ταμιευτηρίων από ανεξάρτητο προσοντούχο πολιτικό μηχανικό (επιθεωρών μηχανικός) και να λαμβάνουν από αυτόν έκθεση για τα αποτελέσματα της επιθεώρησης εντός δέκα ετών από την τελευταία επιθεώρηση ή ενωρίτερα εάν αυτός το συστήσει.

Οι ανεξάρτητες επιθεωρήσεις από τον επιθεωρών μηχανικό ενισχύουν την ασφάλεια, εντοπίζοντας προβλήματα που μπορεί να μην είναι προφανή στον επιβλέποντα μηχανικό.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, παρατηρήθηκε ότι κανένα μεγάλο κυβερνητικό φράγμα δεν είχε επιθεωρηθεί από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα και έγινε σύσταση όπως ο Διευθυντής του ΤΑΥ, ως διαχειριστής των κυβερνητικών φραγμάτων, μεριμνήσει ώστε όλα τα μεγάλα φράγματα της Κύπρου να επιθεωρηθούν από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα. Παρόλα αυτά, καμία ανεξάρτητη επιθεώρηση δεν έχει πραγματοποιηθεί σε μεγάλο φράγμα μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με το ΤΑΥ, θα προωθηθεί η επιθεώρηση των φραγμάτων από επιθεωρών μηχανικό πριν το τέλος του 2025, έτος κατά το οποίο συμπληρώνονται τα δέκα χρόνια από την ψήφιση και εφαρμογή της ΚΔΠ 64/2015.

ε. Ταμειυτήρες που κατασκευάστηκαν από ιδιώτες. Περίπου 15 ιδιωτικοί ταμειυτήρες, με χωρητικότητα άνω των 25.000κ.μ., που εμπίπτουν δηλαδή στις πρόνοιες της πιο πάνω νομοθεσίας αλλά κατασκευάστηκαν πριν αυτή τεθεί σε ισχύ, δεν έχουν εναρμονιστεί με τις πρόνοιες των άρθρων 66 και 67 του υπό αναφορά Νόμου, που απαιτούν την περιοδική επιθεώρησή τους από προσοντούχο πολιτικό μηχανικό και τη διατήρηση σχετικού αρχείου.

στ. Απαιτήσεις για κατασκευή ή μεγέθυνση ταμιευτήρων.

Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Ν.79(Ι)/2010, οι μηχανικοί κατασκευής εκδίδουν:

- (i) προκαταρκτικό πιστοποιητικό που ορίζει το υψόμετρο και τους όρους για το γέμισμα ταμιευτήρα και
- (ii) τελικό πιστοποιητικό που επικυρώνει την ασφάλεια του ταμιευτήρα για αποθήκευση νερού, εντός τριών ετών από την έκδοση του προκαταρκτικού πιστοποιητικού.

Σύμφωνα με το άρθρο 64 του ίδιου Νόμου, εάν για μεγάλο υπερυψωμένο ταμιευτήρα, ο οποίος έχει κατασκευαστεί ή τροποποιηθεί, δεν εκδοθεί τελικό πιστοποιητικό, ο Διευθυντής του ΤΑΥ εκδίδει γραπτή ειδοποίηση προς τους διαχειριστές, με την οποία αξιώνει τον διορισμό προσοντούχου μηχανικού.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε εκδοθεί τελικό πιστοποιητικό για κανένα ιδιωτικό φράγμα, ενώ για τα φράγματα του Τμήματος, δεν υπήρχε σαφής εικόνα ως προς ποια καλύπτονται από τελικό πιστοποιητικό, και επισημάνθηκε ότι, ακόμη και για το φράγμα του Κούρη, δεν είχε εκδοθεί τελικό πιστοποιητικό.

Από τον έλεγχο παρακολούθησης διαπιστώθηκε ότι για κανένα ιδιωτικό φράγμα δεν έχει εκδοθεί ακόμα τελικό πιστοποιητικό, ενώ όσον αφορά στα φράγματα του Τμήματος, εξακολουθεί να μην υπάρχει σαφής εικόνα για πόσα και για ποια έχει εκδοθεί τελικό πιστοποιητικό. Επισημαίνεται ότι, για τα φράγματα για τα οποία δεν έχει εκδοθεί τελικό πιστοποιητικό, πρέπει να οριστεί μηχανικός κατασκευής και όχι επιβλέπων μηχανικός.

3.5 Θέμα: Μονάδες αφαλάτωσης

Οι παρατεταμένες περιόδους ανομβρίας στην Κύπρο κατέστησαν τη χρήση αποθεμάτων νερού στα φράγματα ανεπαρκή για μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της κάλυψης των αναγκών ύδρευσης, γι' αυτό έχουν κατασκευαστεί πέντε μονάδες αφαλάτωσης, της Δεκέλειας, Λάρνακας, Λεμεσού – Επισκοπής, Βασιλικού-Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) και Πάφου. Η τελευταία καταστράφηκε ολοσχερώς, μετά από πυρκαγιά που ξέσπασε στις 6.12.2024. Η συνολική δυναμικότητα παραγωγής των πέντε μονάδων αφαλάτωσης ανερχόταν σε 235.000κ.μ. νερού την ημέρα, με ελάχιστη συμβατική ημερήσια ποσότητα σε 211.500κ.μ. ή 77,2εκ. κ.μ. ετησίως.

Τα θέματα που αφορούν στη διαχείριση κινδύνων, το μοντέλο λειτουργίας των μονάδων αφαλάτωσης, την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης από τις μονάδες και τη συνεισφορά τους σε περιόδους ξηρασίας, έχουν περιληφθεί στην Ειδική Έκθεσή μας αρ. ΠΕ/01/2025. Πιο κάτω αναφέρονται ευρήματα που αφορούν στις μονάδες αφαλάτωσης και που δεν αφορούν σε δράσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

3.5.1 Πιθανή μόλυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος που προκαλείται από τις μονάδες αφαλάτωσης.

Η πιθανή μόλυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τις μονάδες αφαλάτωσης αποτελεί σοβαρό ζήτημα. Το Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΠ) ενημέρωσε το ΤΑΥ στις 13.1.2022 ότι, μετά από επιθεωρήσεις στους αγωγούς εξαγωγής των μονάδων αφαλάτωσης Λάρνακας και Δεκέλειας, διαπιστώθηκε αρνητική επίδραση στη βλάστηση του βυθού, λόγω της μεγάλης ροής άλμης και της έλλειψης διαχυτών. Παράλληλα, εντοπίστηκε καφέ υλικό και ανθρακίτης από τα φίλτρα των σταθμών. Προτάθηκε η νομική ρύθμιση των απορρίψεων, μέσω της χορήγησης Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων σε όλες τις μονάδες, για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Το θέμα απασχόλησε και τη Βουλή των Αντιπροσώπων και, σύμφωνα με απάντηση του Υπουργείου ΓΑΑΠ ημερ. 31.5.2022 σε σχετικό ερώτημα, οι ανάδοχοι των μονάδων είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία και συντήρησή τους, βάσει των όρων των αδειών λειτουργίας τους. Επίσης, σύμφωνα με το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, η επίδραση της άλμης περιορίζεται κοντά στους αγωγούς εξαγωγής, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, εντοπίστηκαν στερεά υλικά που υποβαθμίζουν το τοπικό θαλάσσιο περιβάλλον.

Ο οίκος αξιολόγησης Moody's είχε εκφράσει ενδιαφέρον για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των μονάδων αφαλάτωσης, ζητώντας ενημέρωση για τα μέτρα βιώσιμης διαχείρισης της άλμης. Σε σχετική συνάντηση με το Υπουργείο Οικονομικών στις 12.9.2023, παρουσιάστηκε η στρατηγική του ΤΑΥ, που περιλαμβάνει περιβαλλοντικές μελέτες για νέα έργα με έμφαση, κυρίως, στην απόρριψη άλμης στη θάλασσα και στη συνεργασία με τη βιομηχανία και την ακαδημαϊκή κοινότητα στον τομέα της έρευνας για την αξιοποίηση των ορυκτών της άλμης, στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

Μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου μας, μόνο οι μονάδες Βασιλικού-ΑΗΚ και Δεκέλειας είχαν εξασφαλίσει Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων, ενώ για τις υπόλοιπες τρεις μονάδες που διαχειρίζεται το ΤΑΥ (Λάρνακας, Λεμεσού και Πάφου⁹) εξασφαλίστηκαν Άδειες Απόρριψης μεταγενέστερα της ημερομηνίας του ελέγχου.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Εκτίμηση των επιπτώσεων της απόρριψης άλμης στη θάλασσα για όλες τις μονάδες αφαλάτωσης σε τακτά διαστήματα, και εξέταση τρόπων αξιοποίησης της άλμης, ώστε να μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και να ενισχυθεί η βιωσιμότητα.

3.5.2 Διαβρωτικότητα που προκαλείται από αφαλατωμένο νερό.

Το ζήτημα της διαβρωτικότητας του αφαλατωμένου νερού, που πλήττει ιδιαίτερα τις περιοχές ελεύθερης Αμμοχώστου, αναδείχθηκε το 2017, όταν το ΤΑΥ ενημέρωσε με επιστολή του την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου και άλλους ενδιαφερόμενους ότι η μακροχρόνια χρήση αφαλατωμένου νερού πιθανόν να προκαλεί διάβρωση σε σωλήνες από χαλκό

⁹ Η μονάδα αφαλάτωσης Πάφου έχει καταστραφεί μετά από πυρκαγιά που ξέσπασε στις 6.12.2024.

(συμπεριλαμβανομένων των ηλιακών θερμοσιφώνων) και άλλα μέταλλα, ιδιαίτερα όταν το νερό παραμένει στάσιμο.

Ακολούθησαν παράπονα από Μέλη της Ένωσης Βιομηχάνων Ηλιακής Ενέργειας Κύπρου, αφού το πρόβλημα πλήττει και τους ηλιακούς θερμοσίφωνες και δημιουργεί έντονα προβλήματα από την επιθετικότητα του αφαλατωμένου νερού, λόγω υψηλού pH και υψηλές συγκεντρώσεις διαλυμένου οξυγόνου.

Σύμφωνα με μελέτη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου του 2020, το αφαλατωμένο νερό που παράγεται από τη μονάδα της Δεκέλειας έχει υψηλή διαβρωτική τάση, ενώ εκείνο που παράγεται από τη μονάδα της Λάρνακας είναι λιγότερο διαβρωτικό και προτάθηκαν μέτρα, όπως ο εμπλουτισμός του νερού με ιόντα ασβεστίου, προσθήκη CO₂ για αύξηση της αλκαλικότητας, ανάμειξη με νερό από φράγματα και χρήση αναστολέων διάβρωσης.

Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 27.9.2021 στο Υπουργείο ΓΑΑΠ, με συμμετοχή του Γενικού Διευθυντή, της Αν. Διευθύντριας του ΤΑΥ και εκπροσώπων της Ένωσης Βιομηχάνων Ηλιακής Ενέργειας Κύπρου και της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου, το ΤΑΥ επιβεβαίωσε την εξαιρετική ποιότητα του αφαλατωμένου πόσιμου νερού για ανθρώπινη κατανάλωση και αναφέρθηκε σε βελτιώσεις για τη μείωση της διαβρωτικότητάς του. Επίσης ανέφερε ότι με την ολοκλήρωση του αγωγού Κοκκινόγκρεμου, το αφαλατωμένο πόσιμο νερό, θα αναμιγνύεται και αναμένεται μείωση των επιπτώσεων στα ηλιακά συστήματα. Επιπρόσθετα, ανέφερε ότι πειράματα και μέτρα βελτίωσης εφαρμόστηκαν από το Τμήμα στη μονάδα αφαλάτωσης Δεκέλειας.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Τακτική δειγματοληψία από όλες τις μονάδες αφαλάτωσης και λήψη διορθωτικών ενεργειών για διασφάλιση κατάλληλης ποιότητας νερού και μείωση της διαβρωτικότητας.

3.5.3 Σήμανση αγωγών σε υποθαλάσσιες εγκαταστάσεις.

Σύμφωνα με τα άρθρα 10(1)(γ) και 30(ια),(ιβ) του περί Αρχής Λιμένων Κύπρου Νόμου (Ν.38/1973), η Αρχή Λιμένων είναι αρμόδια για τη διασφάλιση ναυτιλιακών υπηρεσιών στις λιμενικές περιοχές και τα χωρικά ύδατα της Κύπρου, περιλαμβανομένης της χρήσης φάρων και σημαντήρων, καθώς και της τοποθέτησης ή διατήρησης σχετικών ναυτιλιακών βοηθημάτων, υπό την προϋπόθεση έγκρισης από την Αρχή. Επίσης, το Διάταγμα (ΚΔΠ 373/2016) προβλέπει την υποχρέωση γραπτής αναφοράς προς την Αρχή Λιμένων, κάθε υποθαλάσσιου έργου που ενδέχεται να προκαλέσει κινδύνους και αυτά να επισημαίνονται με τρόπο ευκρινή, ο οποίος να εγκρίνεται από την Αρχή. Επίσης, ο Κανονισμός 5(1) του ίδιου Διατάγματος ορίζει ότι δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση, μετακίνηση ή απομάκρυνση φάρων και σημαντήρων χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια της Αρχής.

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, σύμφωνα με τον περί Οργάνωσης και Εκτέλεσης Υδρογραφικών Δραστηριοτήτων και Έκδοση Ναυτικών Χαρτών Νόμο (Ν.96(Ι)/2014), επισήμανε στο ΤΑΥ, με επιστολή του ημερ. 11.5.2022, την απουσία σημαντήρων στις εγκαταστάσεις αφαλάτωσης Επισκοπής και Μονής. Επιπλέον, τόνισε τους κινδύνους από την ελλιπή σήμανση, όπως οι ζημιές σε διερχόμενα σκάφη από κατασκευές στον βυθό και στους αγωγούς από

αγκυροβολήσεις, δίκτυα κ.λπ. Το ΤΑΥ, με επιστολή του ημερ. 20.6.2022, ανέφερε ότι ζήτησε από τον ανάδοχο της μονάδας Λεμεσού την τοποθέτηση σημαντήρων και ότι, όσον αφορά στη μονάδα αφαλάτωσης Μονής, ο αγωγός είναι σε αχρησία λόγω του ότι η μονάδα ήταν προσωρινή.

Παρατηρήθηκε ότι η μονάδα Επισκοπής λειτουργεί από το 2012, γεγονός που καταδεικνύει τη σημαντική καθυστέρηση στην τοποθέτηση σήμανσης. Επίσης, για τη μονάδα Μονής, παρότι ο αγωγός δεν χρησιμοποιείται, επισημάναμε ότι η παρουσία του στο βυθό, ενδεχομένως να εξακολουθεί να ελλοχεύει κινδύνους.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Σε νέες συμβάσεις για μονάδες αφαλάτωσης, να περιλαμβάνεται ρητή πρόβλεψη για την τοποθέτηση σημαντήρων από την ανάδοχο εταιρεία. Επίσης, ο αγωγός της Μονής να σημειωθεί τάχιστα για την αποφυγή οποιονδήποτε κινδύνων.

3.5.4 Κάλυψη αναγκών ύδρευσης αποκλειστικά από αφαλατωμένο νερό.

Σύμφωνα με πρόσφατες εξαγγελίες της Κυβέρνησης, προγραμματίζεται η κατασκευή δύο επιπλέον μόνιμων μονάδων αφαλάτωσης, και η επιπρόσθετη δυναμικότητα που θα προκύψει για παραγωγή αφαλατωμένου νερού θα επαρκεί για πλήρη κάλυψη των αναγκών ύδρευσης. Επίσης, εξαγγέλθηκε η πρόθεση όπως οι μονάδες αφαλάτωσης παραμένουν σε διαρκή λειτουργία, ανεξαρτήτως των αποθηκευμένων ποσοτήτων νερού στα φράγματα, για κάλυψη των αναγκών ύδρευσης και ότι το νερό που θα αποθηκεύεται στα φράγματα θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για κάλυψη των αναγκών άρδευσης. Λαμβάνοντας υπόψη το σημαντικό κόστος του αφαλατωμένου νερού, ζητήθηκε όπως πληροφορηθούμε εάν είχε υπολογιστεί ο αντίκτυπος της πιο πάνω απόφασης στην τιμή του νερού που θα επιβάλλεται στους καταναλωτές, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το νερό είναι ένα βασικό αγαθό που θα πρέπει να προσφέρεται σε προσιτή τιμή σε όλους τους πολίτες.

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τη διαβρωτικότητα που προκαλείται από το αφαλατωμένο νερό, όπως σχετικά αναφέρουμε πιο πάνω, το οποίο απαμβλύνεται κυρίως με την ανάμειξη του αφαλατωμένου νερού με εκείνο των φραγμάτων, ζητήθηκε όπως ενημερωθούμε εάν έχει εξεταστεί ο βαθμός επιδείνωσης του προβλήματος με την εφαρμογή της πιο πάνω πολιτικής.

Όπως ενημερωθήκαμε από το ΤΑΥ, το θέμα της κάλυψης των αναγκών ύδρευσης αποκλειστικά από αφαλατωμένο νερό εξετάζεται από την υπό εκπόνηση Μελέτη Αναθεώρησης Υδατικής Πολιτικής, ενώ θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο της Μελέτης Τιμολογιακής Πολιτικής η οποία αναμένεται να ανατεθεί εντός του 2025.

3.5.5 Συμφωνία μονάδας αφαλάτωσης Βασιλικού (ΑΗΚ) – παραγωγή νερού σε στάδια.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις της Υπηρεσίας μας, το ΤΑΥ σύναψε συμφωνία για την αγορά νερού από τη μονάδα αφαλάτωσης στο Βασιλικό, η οποία δεν παρέχει τη δυνατότητα μειωμένης παραγωγής νερού, πριν από την κατασκευή του απαραίτητου δικτύου μεταφοράς του πόσιμου νερού στα δίκτυα ύδρευσης. Ως αποτέλεσμα, το μεγαλύτερο μέρος του αφαλατωμένου νερού

διοχετεύεται στο δίκτυο του Νότιου Αγωγού και είτε διοχετεύεται στο Διυλιστήριο της Τερσεφάνου για επεξεργασία, είτε καταλήγει για άρδευση, είτε αποθηκεύεται στα φράγματα. Έγινε σύσταση όπως το Τμήμα διασφαλίζει ότι κατασκευάζονται όλες οι υποδομές που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία των υδάτινων έργων, έτσι ώστε όταν λειτουργούν οι μονάδες αφαλάτωσης, το παραγόμενο νερό, το οποίο αγοράζεται ήδη σε αρκετά υψηλότερη τιμή από το κόστος διύλισης του νερού των φραγμάτων, να διοχετεύεται κατά το δυνατό απευθείας για ύδρευση, προς αποφυγή του κόστους διύλισης.

Όσον αφορά στο γεγονός να παρέχεται η δυνατότητα μείωσης του παραγόμενου νερού, παρατηρήσαμε ότι το ΤΑΥ, στα επόμενα σχετικά συμβόλαια που σύναψε για νέες μονάδες αφαλάτωσης, περιέλαβε σχετικό όρο, ωστόσο για το εν λόγω συμβόλαιο, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες του Τμήματος, δεν επιτεύχθηκε σχετική τροποποίηση. Σύμφωνα με επιστολή της ΑΗΚ ημερ. 30.12.2022, μετά από πολλές προσπάθειες και επαφές με τον κατασκευαστή της μονάδας για να προχωρήσει σε υποβολή ολοκληρωμένης προσφοράς, αυτό δεν κατέστη δυνατό, γι' αυτό αποφάσισε να προχωρήσει στην προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού για τη μετατροπή της μονάδας αφαλάτωσης, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα παραγωγής νερού σε επιμέρους στάδια. Το Τμήμα, μετά από σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στα Κεντρικά Γραφεία του ΤΑΥ, απέστειλε επιστολή στις 20.1.2023 στην ΑΗΚ παραθέτοντας τα πιο κάτω συμφωνηθέντα επόμενα βήματα για την παροχή αφαλατωμένου νερού σε στάδια:

- ◆ Υιοθέτηση ενός σεναρίου παραγωγής αφαλατωμένου νερού σε δύο επιμέρους στάδια, με ελάχιστες ποσότητες $27.000\text{m}^3/\text{ημέρα}$ / $54.000\text{m}^3/\text{ημέρα}$, που αποτελούν το 90% των ονομαστικών ποσοτήτων $30.000\text{m}^3/\text{ημέρα}$ / $60.000\text{m}^3/\text{ημέρα}$ σύμφωνα με το συμβόλαιο.
- ◆ Η ΑΗΚ να προχωρήσει άμεσα με την εξέταση του συμφωνηθέντος σεναρίου παραγωγής αφαλατωμένου νερού και να αποστείλει το συντομότερο τεχνοοικονομική πρόταση στο ΤΑΥ.
- ◆ Το ΤΑΥ να προωθήσει τεκμηριωμένο αίτημα τροποποίησης του Συμβολαίου ΤΑΥ 10/2010 στα αρμόδια όργανα (Κεντρική Επιτροπή Αλλαγών και Απαιτήσεων) για χρήση της διαδικασίας διαπραγμάτευσης.
- ◆ Έναρξη της διαδικασίας διαπραγμάτευσης μεταξύ ΑΗΚ και ΤΑΥ για καθορισμό της νέας τιμής μονάδας αγοράς νερού και καθορισμού νέων τιμών για την κατάσταση εφεδρείας, καθώς και τροποποίηση του υφιστάμενου συμβολαίου, όπου χρειάζεται.
- ◆ Υποβολή, από το ΤΑΥ, στα υπό αναφορά αρμόδια όργανα, του συμφωνηθέντος συμβολαίου για αγορά νερού από τη μονάδα για έγκριση.

Το Τμήμα ζήτησε όπως το θέμα θεωρηθεί επείγον και όπως η ΑΗΚ υποβάλει τεχνοοικονομική πρόταση μέχρι το τέλος Απριλίου 2023, κάτι το οποίο δεν υλοποιήθηκε.

3.6 Θέμα: Υπόγεια υδάτινα σώματα

Στην Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025 καταγράφεται η παρακολούθηση και διαχείριση των υπόγειων υδάτων σε σχέση με δράσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Η παρούσα Έκθεση καταγράφει, επιπρόσθετα, τις σημαντικότερες απειλές στην ποιοτική και ποσοτική τους παρακολούθηση και την προστασία τους από τη νιτρορύπανση.

3.6.1 Προσδιορισμός συστημάτων υπογείων υδάτων στην Κύπρο – κίνδυνοι και πιέσεις.

Τα υπόγεια ύδατα της Κύπρου, δηλαδή το σύνολο των υδάτων που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους στη ζώνη κορεσμού (υδροφόρο στρώμα) και σε άμεση επαφή με το έδαφος ή το υπέδαφος, αποτελούν κρίσιμο φυσικό πόρο και η κατάστασή τους αξιολογείται τακτικά βάσει της ΟΠΥ και της εναρμονιστικής εθνικής νομοθεσίας.

Ολόκληρη η Κύπρος θεωρείται ως μία λεκάνη απορροής ποταμού και διαθέτει 23 υδροφορείς, από τους οποίους 22 βρίσκονται, μερικώς ή εξ ολοκλήρου, στην περιοχή υπό τον έλεγχο της ΚΔ. Το Σύστημα Υπόγειου Ύδατος (ΣΥΥ) CY20 «Πενταδάκτυλος» βρίσκεται εξολοκλήρου εκτός περιοχής ελέγχου της ΚΔ και δεν μπορεί να αξιολογηθεί.

Οι σημαντικότερες απειλές στα υπόγεια ύδατα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα αστικά λύματα, την απορροή και διηθήσεις από αγροτικές δραστηριότητες, τα κτηνοτροφικά απόβλητα καθώς και τη νιτρορύπανση και υφαλμύριση λόγω θαλάσσιας διείσδυσης^{10 11}.

3.6.2 Προστασία των υπόγειων υδάτων.

Στο πλαίσιο της υποχρέωσης της Δημοκρατίας βάσει των διατάξεων της ΟΠΥ (άρθρο 4(1)(β)) και της αντίστοιχης εθνικής νομοθεσίας, τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Μέτρων του εκάστοτε ΣΔΛΑΠ, σχεδιάζονται ώστε να συντείνουν στην προστασία των υπόγειων υδάτων, μέσω της αντιμετώπισης των κινδύνων και πιέσεων που προσδιορίζονται.

α. Προγράμματα ποιοτικής και ποσοτικής παρακολούθησης των υπόγειων υδάτων.

Για εξακρίβωση και διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων προστασίας και επαναφοράς των υδάτων σε καλή κατάσταση, το άρθρο 8(1) της ΟΠΥ ορίζει ότι τα κράτη μέλη καταρτίζουν προγράμματα για την παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, ώστε να υπάρχει συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασής τους σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού. Για τα υπόγεια ύδατα, τα προγράμματα καλύπτουν την παρακολούθηση της χημικής και ποσοτικής τους κατάστασης. Σύμφωνα με την Οδηγία 2006/118/ΕΚ, σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, η καλή

¹⁰ 3^ο ΣΔΛΑΠ, ΤΑΥ 2023.

¹¹ Έκθεση Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος στη Κύπρο.

χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων καθορίζεται με ποιοτικά πρότυπα και ανώτερες αποδεκτές τιμές των χημικών ρύπων και των δεικτών τους.

Για σκοπούς συμμόρφωσης με τις πιο πάνω διατάξεις, το ΤΑΥ καθόρισε δίκτυα σταθμών παρακολούθησης της ποιοτικής/χημικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων και εφαρμόζει εθνικά προγράμματα παρακολούθησής τους. Επιπρόσθετα, το ΤΑΥ εφαρμόζει, σε τοπικό επίπεδο, προγράμματα παρακολούθησης της ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης.

Η ποσοτική παρακολούθηση επιτυγχάνεται με μετρήσεις της αυξομείωσης της στάθμης των υπόγειων υδάτων από 86 σταθμούς παρακολούθησης στο πλαίσιο του άρθρου 8 της ΟΠΥ και σε πέραν των 800 σταθμών, σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα, το εθνικό πρόγραμμα Παρακολούθησης Πηγών και Μικρών Ρυακιών περιλαμβάνει 87 σημεία παρακολούθησης, που στην πλειονότητά τους είναι φυσικές πηγές. Στα 39 από αυτά διενεργείται μηνιαία καταμέτρηση απόδοσης, ενώ στα υπόλοιπα η παρακολούθηση είναι σε αναστολή, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η συγκέντρωση χρονοσειρών ιστορικών δεδομένων.

Η ποιοτική παρακολούθηση, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 8 της ΟΠΥ, επιτυγχάνεται με τη διεξαγωγή δειγματοληψίας και διενέργειας των απαραίτητων αναλύσεων από 92 σταθμούς, σε συνεργασία με το ΤΓΕ. Επίσης, σε τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο παρακολούθησης της ποιοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων στους παράκτιους υδροφορείς, το ΤΑΥ εφαρμόζει τοπικά προγράμματα παρακολούθησης της ποιοτικής κατάστασης των υπόγειων υδροφορέων σε ακόμα τέσσερεις σταθμούς. Όσον αφορά στον υδροφορέα Κοκκινοχωριών, ο οποίος είναι επιβαρυσμένος και βρίσκεται σε κακή κατάσταση και του οποίου μοναδικές πηγές τροφοδοσίας είναι η βροχόπτωση και η επιστροφή από την άρδευση, αφού δεν υπάρχουν ποταμοί στην περιοχή και είναι απομονωμένο από άλλα ΣΥΥ, οι μετρήσεις αγωγιμότητας και θερμοκρασίας έγιναν τελευταία φορά το 2018, λόγω, σύμφωνα με το ΤΑΥ, έλλειψης προσωπικού.

Τα στοιχεία που συλλέγονται τυγχάνουν ποιοτικού ελέγχου και επεξεργασίας από το ΤΑΥ και εισάγονται, με τη χρήση λογισμικού προγράμματος, στη βάση υδρολογικών και υδρογεωλογικών δεδομένων EDAMS Hydrology (μέχρι το 2018 γινόταν χρήση του λογισμικού CYMOS (Cyprus Monitoring System)). Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων παρακολούθησης αξιολογούνται και ετοιμάζονται ετήσιες εκθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΟΠΥ. Η επαναξιολόγηση των σχετικών προγραμμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΟΠΥ γίνεται κάθε εξαετία στο πλαίσιο της κατάρτισης του ΣΔΛΑΠ.

Τα δίκτυα παρακολούθησης αξιολογούνται και αναθεωρούνται από το ΤΑΥ όποτε κριθεί αναγκαίο, ενώ, με βάση τα αποτελέσματα παρακολούθησης, τα ΣΥΥ επανεξετάζονται, αναθεωρούνται ανά περιοχή και επαναχαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις πρόνοιες της ΟΠΥ και της αντίστοιχης εναρμονιστικής εθνικής νομοθεσίας.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Συνεχής παρακολούθηση του υδροφορέα Κοκκινοχωριών και ενίσχυση των καταγραφών απόδοσης στις πηγές για τη συλλογή χρήσιμων ιστορικών δεδομένων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση πολιτικών διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

β. Αποτελέσματα ποιοτικής και ποσοτικής αξιολόγησης των υπόγειων υδάτινων σωμάτων.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016 επισημάνθηκε ότι, τα 16 από τα 22 ΣΥΥ της Κύπρου, ή ποσοστό ύψους 76%, βρίσκονταν σε κακή κατάσταση. Επιπρόσθετα, εννέα είχαν υποστεί νιτρορύπανση ενώ σε 11 είχε διεισδύσει το θαλάσσιο μέτωπο, με αποτέλεσμα την υφαλμύρινσή τους. Στη βάση των πιο πάνω υποδείχθηκε η επιτακτική ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων για προστασία των υπόγειων αποθεμάτων νερού από την ποσοτική εξάντληση και την ποιοτική υποβάθμιση.

Σύμφωνα με την έκθεση επανεξέτασης του 2020¹², η οποία κάλυψε την περίοδο 2014-2018, 14 από τα 22 ΣΥΥ ή ποσοστό 64% χαρακτηρίστηκαν σε κακή κατάσταση. Ειδικότερα, εννέα ΣΥΥ είχαν υποστεί νιτρορύπανση και σε επτά περιπτώσεις παραχωρήθηκε διείσδυση του θαλάσσιου μετώπου, με αποτέλεσμα την υφαλμύρινσή τους. Ενδεικτικά αναφέρονται οι υδροφορείς Κοκκινοχωριών, Κιτίου-Περβολιών, Σοφτάδων-Βασιλικού, Λεμεσού και Ακρωτηρίου, οι οποίοι παρουσίασαν κακή ποσοτική κατάσταση, διείσδυση θαλάσσιου μετώπου και νιτρορύπανση. Οι υδροφορείς CY – 5 Μαρώνι, CY – 12 Λετύμβου - Γίολου, CY - 15Α Χρυσοχού – Γιαλία και CY– 15B Κοίτη - Χρυσοχού, παρουσίασαν βελτίωση στη γενική κατάσταση, σε σχέση με την προηγούμενη τους αξιολόγηση το 2013, ενώ ο υδροφορέας CY - 14 Ανδρολίκου παρουσίασε υποβάθμιση.

Στην πιο πάνω έκθεση επισημάνθηκε ότι σε ορισμένα ΣΥΥ ενδέχεται να μην επιτευχθεί καλή κατάσταση ούτε έως το 2027 και, ως εκ τούτου, υιοθετήθηκαν λιγότερο αυστηροί στόχοι σύμφωνα με τις προβλεπόμενες, από την ΟΠΥ, εξαιρέσεις.

Στο Παράρτημα VI παρατίθενται στοιχεία της υπό αναφοράς έκθεσης.

Όπως προκύπτει, στα εννέα χρόνια που μεσολάβησαν από την προηγούμενη Έκθεσή μας, παρατηρήθηκε ελαφριά βελτίωση, αφού από τα 16 ΣΥΥ που παρουσίαζαν κακή κατάσταση το 2014, τα 14 παραμένουν σε αυτή την κατηγορία.

γ. Διενέργεια δειγματοληψιών και αναλύσεων.

Σύμφωνα με τη Γνωστοποίηση εκχώρησης εξουσιών/αρμοδιοτήτων (Κ.Δ.Π. 707/2004), που αφορούν στον περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους Νόμο (Ν.106(Ι)/2002), την ευθύνη για την παρακολούθηση της ποιότητας των νερών (εκτός των παράκτιων) για τη νιτρορύπανση και ορισμένες πρόνοιες για προστασία των υπόγειων νερών έχει το ΤΓΕ, σε συνεργασία και, σε ορισμένα θέματα από κοινού, με το ΤΑΥ, σύμφωνα με μεταξύ τους διευθετήσεις.

¹² «Έκθεση Αξιολόγησης, Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου για την Εφαρμογή του Άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ».

Το ΤΓΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, διενεργεί δειγματοληψίες, εκ μέρους του ΤΑΥ, για τα προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης της χημικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων.

Επιπρόσθετα, το ΤΓΕ διεξάγει, εκ μέρους του ΤΑΥ, ιοντικές αναλύσεις στα δείγματα νερού, για τις παραμέτρους που απαιτούνται από την ΟΠΥ. Οι επίσημες εργαστηριακές εκθέσεις αποστέλλονται, από το ΓΧΚ στο ΤΑΥ και ακολούθως εισάγονται σε ψηφιακή μορφή στη βάση δεδομένων EDAMS Hydrology. Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, διαπιστώθηκαν αδυναμίες στο συντονισμό του ΤΑΥ με το ΤΓΕ στο θέμα της διενέργειας δειγματοληψιών και αναλύσεων για σκοπούς παρακολούθησης της κατάστασης των υπόγειων υδροφορέων και έγινε σύσταση όπως, για την επίτευξη ενός αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης, τα Τμήματα να καταλήξουν σε μια πρακτικά εφαρμόσιμη συνεννόηση και συντονισμό των ενεργειών τους. Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι, στην περίπτωση εντοπισμού ασυνήθιστων συγκεντρώσεων, το ΤΑΥ ενημερώνεται αμέσως και υπάρχει πλέον συντονισμός μεταξύ των δυο Τμημάτων, ώστε το σύστημα παρακολούθησης των υδροφορέων να καθίσταται αποτελεσματικό.

3.6.3 Νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης.

α. Ορισμός. Η νιτρορύπανση αφορά στη ρύπανση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων από νιτρικά ιόντα γεωργικής προέλευσης, κυρίως λόγω υπέρμετρης χρήσης αζωτούχων λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων. Τα νιτρικά ιόντα, ως ευδιάλυτα και ευκίνητα, μεταφέρονται στο έδαφος και καταλήγουν στα υπόγεια νερά, ενώ σε κεκλιμένα εδάφη με χαμηλή απορροφητικότητα, προκαλούν μόλυνση μέσω επιφανειακής απορροής. Η ευθύνη για τη μείωση των επιπτώσεων της βαραίνει το ΤΠ και το Τμήμα Γεωργίας (ΤΓ), που είναι ο φορέας υλοποίησης του Μέτρου «Συνέχιση των ελέγχων συμμόρφωσης στις Ευπρόσβλητες στην Νιτρορύπανση Ζώνες και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τους», που περιλαμβάνεται στο 3ο ΣΔΛΑΠ και αφορά στην εφαρμογή της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης.

β. Θεσμικό πλαίσιο. Για την εναρμόνιση με την πιο πάνω Οδηγία 91/676/ΕΟΚ, θεσπίστηκαν Διατάγματα, που καθορίζουν ως ευπρόσβλητες ζώνες, τις περιοχές Κοκκινοχωριών, Ακρωτηρίου, Πάφου, Κιτίου-Περβολιών, Πόλεως Χρυσοχούς και Ορούντας, συνολικής έκτασης 444km² και μέρος της λεκάνης απορροής του Πεντάσχοιου, συνολικής έκτασης 13km², που αντιστοιχούν στο 7,74% των περιοχών όπου η ΚΔ ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο. Η παράκτια περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσαορίας (Κοκκινοχώρια) καθορίστηκε ως υπό μελέτη περιοχή.

Επιπρόσθετα, με το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Πρόγραμμα Δράσης για προστασία των υδάτων από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης) Διάταγμα του 2023, εγκρίθηκε και αναθεωρήθηκε το Πρόγραμμα Δράσης για την Προστασία των Ευπρόσβλητων Περιοχών λόγω Νιτρορύπανσης, η εφαρμογή του οποίου είναι υποχρεωτική στις περιοχές αυτές, ενώ με την ΚΔΠ 263/2007 εγκρίθηκε ο Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για περιορισμό της νιτρορύπανσης.

Επίσης, οι γεωργοί οι οποίοι λαμβάνουν στρεμματικές ενισχύσεις και ενισχύσεις βάσει ορισμένων Μέτρων και Καθεστώτων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και Κοινών Οργανώσεων Αγοράς, από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ), οφείλουν να εφαρμόζουν το σύστημα πολλαπλής συμμόρφωσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 93 του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και προτύπων για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση των εκτάσεων που καλλιεργούν.

γ. Αρμόδια Αρχή. Σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΔΠ 283/2023, η οποία αντικατέστησε την ΚΔΠ 281/2014, το ΤΓ εφαρμόζει το πρόγραμμα δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης στις ευπρόσβλητες ζώνες, ενώ το ΤΠ αδειοδοτεί, επιθεωρεί και παρακολουθεί κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, σύμφωνα με τον περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμο (Ν.106(I)/2002).

Επιπλέον, βάσει της ΚΔΠ 707/2004, το ΤΓΕ, σε συνεργασία με το ΤΑΥ, παρακολουθεί την ποιότητα των υδάτων.

δ. Σύστημα ελέγχου εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης για Περιορισμό της Νιτρορύπανσης.

Ο ΚΟΑΠ διασφαλίζει ότι οι επιδοτούμενοι γεωργοί ικανοποιούν τις απαιτήσεις του συστήματος πολλαπλής συμμόρφωσης, μέσω δειγματοληπτικών ελέγχων που βασίζονται σε ανάλυση κινδύνου. Βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116, το δείγμα ελέγχου της πολλαπλής συμμόρφωσης επιλέγεται με προκαθορισμένη μεθοδολογία, η οποία εφαρμόζεται ενιαία για όλους τους κανόνες πολλαπλής συμμόρφωσης/αιρεσιμότητας και όχι μεμονωμένα για σκοπούς ελέγχου εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ακολουθείται, αιτήσεις με τεμάχια που εμπίπτουν σε περιοχές ευαίσθητες στη νιτρορύπανση βαθμολογούνται με επιπλέον μονάδες (και συνεπώς έχουν αυξημένες πιθανότητες να περιληφθούν στο δείγμα για επιτόπιο έλεγχο), οι οποίες αυξάνονται κλιμακωτά, ανάλογα με το ποσοστό των τεμαχίων της αίτησης που εμπίπτει στις ευαίσθητες περιοχές. Τονίζεται, ωστόσο, ότι αυτό αποτελεί μόνο ένα από τα δέκα συνολικά κριτήρια επιλογής του δείγματος ελέγχου που αφορά στην πολλαπλή συμμόρφωση.

Τα αποτελέσματα της έκθεσης για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης, που ετοιμάστηκε στο πλαίσιο εφαρμογής των προνοιών του άρθρου 10 της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, για την περίοδο 2020-2023, παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 2 : Έλεγχος εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης.

Έτος	Αριθμός αιτητών που επιλέγηκαν για επιτόπιο έλεγχο	Περιπτώσεις στις οποίες εντοπίστηκε παράβαση και επιβλήθηκε ποινή πολλαπλής συμμόρφωσης
2020	30*	6
2021	30*	6
2022	61	5
2023	64	13

*Τα δείγματα για το 2020 και 2021 ήταν μειωμένα λόγω Covid-19.

Πηγή: Έκθεση σε σχέση με την Εφαρμογή της Οδηγίας για την Προστασία των Νερών από την Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης (91/676/ΕΟΚ) Άρθρο 10, 2024.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, επισημάνθηκε το χαμηλό ποσοστό ελέγχου στις ευπρόσβλητες από την νιτρορύπανση περιοχές και η έλλειψη μηχανισμού ελέγχου από το ΤΓ, ως αρμόδια Αρχή, για την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης, αφού οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργούνται μόνο στο δείγμα που επιλέγεται από τον ΚΟΑΠ, στο πλαίσιο του ελέγχου του συστήματος πολλαπλής συμμόρφωσης και συστήθηκε όπως το ΤΓ προβαίνει σε πρόσθετους δειγματοληπτικούς ελέγχους, για σκοπούς διασφάλισης της τήρησης όλων των διατάξεων του Προγράμματος Δράσης.

Όπως διαπιστώθηκε, οι έλεγχοι που διενεργεί το Τμήμα εξακολουθούν να περιορίζονται στο ετήσιο δείγμα γεωργών που επιλέγει ο ΚΟΑΠ, στο πλαίσιο ελέγχου εφαρμογής του συστήματος πολλαπλής συμμόρφωσης. Επισημαίνεται ότι, παρόλο που στα προτεινόμενα βασικά μέτρα του 3^ο ΣΔΛΑΠ, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι έλεγχοι συμμόρφωσης στις ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση ζώνες και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τους από το ΤΓ, ως φορέα υλοποίησης, διαπιστώθηκε ότι αυτοί δεν διενεργήθηκαν.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναλαμβάνεται η άποψη της Υπηρεσίας μας ότι ο μηχανισμός ελέγχου τήρησης των κανόνων πολλαπλής συμμόρφωσης από αιτητές ενισχύσεων δεν μπορεί να υποκαθιστά την άσκηση ελέγχου τήρησης του Προγράμματος Δράσης για τον περιορισμό της νιτρορύπανσης από το ΤΓ, ως αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του Προγράμματος. Θεωρείται ότι, ανεξάρτητα από τους ελέγχους που διενεργούνται για σκοπούς καταβολής ενισχύσεων από τον ΚΟΑΠ, το ΤΓ θα πρέπει να προβαίνει σε πρόσθετους δειγματοληπτικούς ελέγχους, για σκοπούς διασφάλισης της τήρησης όλων των διατάξεων του Προγράμματος Δράσης.

ε. Μέτρα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Στην Ειδική Έκθεση του 2016, επισημάνθηκε ότι, σε περίπτωση διαπίστωσης παραβάσεων επιβάλλεται μείωση στις επιδοτήσεις που λαμβάνουν οι γεωργοί από τον ΚΟΑΠ, αλλά δεν επιβάλλονται οποιεσδήποτε πρόσθετες κυρώσεις και έγινε εισήγηση όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποίησης της νομοθεσίας, έτσι ώστε να προβλέπονται διοικητικές ή άλλες ποινές σε περίπτωση μη συμμόρφωσης και να έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα.

Επισημάνθηκε ότι, παρόλο που στο Πρόγραμμα Μέτρων του 1^{ου} ΣΔΛΑΠ, περιλαμβανόταν πρόνοια για επιβολή κυρώσεων στο Πρόγραμμα Δράσης για την πρόληψη και μείωση της νιτρορύπανσης (Μέτρο 22), στα Προγράμματα που ακολούθησαν δεν περιλαμβάνεται τέτοια πρόνοια.

Επαναλαμβάνεται η εισήγησή μας, όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποίησης της νομοθεσίας, έτσι ώστε να προβλέπονται διοικητικές ή άλλες ποινές σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, καθώς θεωρείται ότι, με τον τρόπο αυτό, θα είναι πιο αποτελεσματική η εφαρμογή των προνοιών του Προγράμματος Δράσης και η προστασία των ευπρόσβλητων από τη νιτρορύπανση περιοχών.

στ. Παρακολούθηση του βαθμού νιτρορύπανσης των υπόγειων υδροφορέων - Αποτελέσματα Προγράμματος Δράσης.

- (i) Έκθεση σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση για την περίοδο 2020-2023, στο 39,5% των σταθμών παρακολούθησης των υπόγειων υδάτων, στις ευπρόσβλητες ζώνες παρουσιάζεται ανοδική τάση της μέσης τιμής συγκέντρωσης νιτρικών ιόντων, συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς (2016-2019), με το 27,9% να παρουσιάζει έντονη ανοδική τάση. Τα ποσοστά την προηγούμενη περίοδο αναφοράς ήταν 50% και 39%, αντίστοιχα.

Στην έκθεση επισημαίνεται ότι, η ανοδική τάση που παρατηρείται δεν οφείλεται αποκλειστικά στη γεωργική δραστηριότητα και ότι σημαντικό ρόλο διαδραματίζει επίσης η οικιστική και τουριστική ανάπτυξη, καθώς και ο περιορισμένος εμπλουτισμός των υδροφορέων.

- (ii) Ετήσια αξιολόγηση αποτελεσμάτων δειγματοληψιών. Το ΤΓΕ, βάσει των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του στο πλαίσιο ικανοποίησης των υποχρεώσεων της Δημοκρατίας που απορρέουν από την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ, καθώς και από την ΟΠΥ και τη θυγατρική της Οδηγία 2006/118/ΕΚ διενήργησε, κατά το 2023, συνολικά 421 δειγματοληψίες από 238 σταθμούς παρακολούθησης των υπόγειων υδάτων, για σκοπούς αξιολόγησης της χημικής κατάστασής τους, όσον αφορά στα επίπεδα νιτρικών ιόντων.

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η εξέλιξη της ποιότητας των υδάτων σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους αναφοράς (ποσοστό % των σταθμών παρακολούθησης ανά κατηγορία συγκέντρωσης νιτρικών «NO₃ mg/l»). Όπως προκύπτει, παρουσιάζεται μια πτωτική τάση στα ποσοστά των σταθμών παρακολούθησης με τιμές μεγαλύτερες των 50 mg/l, το οποίο αποτελεί το ποιοτικό πρότυπο για τα νιτρικά άλατα, τόσο επί της μέγιστης συγκέντρωσης NO₃, όσο και επί της μέσης συγκέντρωσης NO₃.

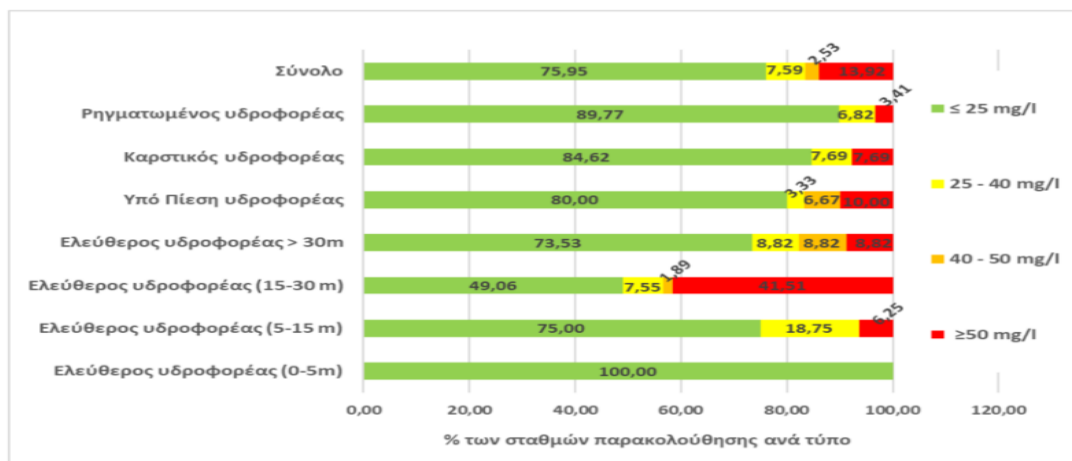
Πίνακας 3: Παρακολούθηση υπόγειων υδάτων

	2012-2015	2016-2019	2020-2023
≥ 50 mg/l			
επί της μέγιστης συγκέντρωσης NO ₃	24.12%	24.71%	21.67%
επί της μέσης συγκέντρωσης NO ₃	16.47%	17.65%	16.47%
40 - 50 mg/l			
επί της μέγιστης συγκέντρωσης NO ₃	4.12%	4.12%	5.88%
επί της μέσης συγκέντρωσης NO ₃	4.12%	4.12%	2.94%
25 - 40 mg/l			
επί της μέγιστης συγκέντρωσης NO ₃	10%	9.41%	8.82%
επί της μέσης συγκέντρωσης NO ₃	7.06%	6.47%	7.06%
0 - 25 mg/l			
επί της μέγιστης συγκέντρωσης NO ₃	61.76%	61.76%	63.53%
επί της μέσης συγκέντρωσης NO ₃	72.35%	71.76%	73.53%

Πηγή: Έκθεση σε σχέση με την Εφαρμογή της Οδηγίας για την Προστασία των Νερών από την Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης (91/676/ΕΟΚ).

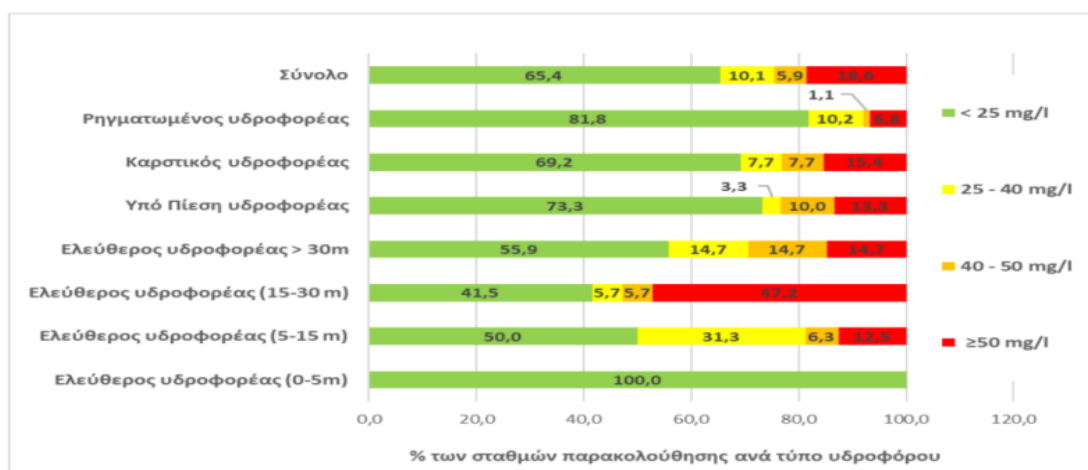
Σύμφωνα με την υπό αναφορά έκθεση, 33 σταθμοί παρακολούθησης των υπόγειων νερών (περίπου 14%) παρουσιάζουν τιμές μεγαλύτερες από 50 mg/l NO₃¹³, σε σχέση με τη μέση συγκέντρωση νιτρικών και 44 σταθμοί παρακολούθησης των υπόγειων νερών (περίπου 19%) παρουσιάζουν τιμές μεγαλύτερες από 50 mg/l NO₃, σε σχέση με τη μέγιστη συγκέντρωση νιτρικών.

Γράφημα 3: Ποσοστό επί τοις εκατό των σταθμών παρακολούθησης στα υπόγεια νερά, ανά τύπο υδροφόρου, σε σχέση με την μέση συγκέντρωση νιτρικών (NO₃ mg/l)

Πηγή: Έκθεση σε σχέση με την Εφαρμογή της Οδηγίας για την Προστασία των Νερών από την Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης (91/676/ΕΟΚ), 2024.

Γράφημα 4: Ποσοστό επί τοις εκατό των σταθμών παρακολούθησης στα υπόγεια νερά, ανά τύπο υδροφόρου, σε σχέση με την μέγιστη συγκέντρωση νιτρικών (NO₃ mg/l)

Πηγή: Έκθεση σε σχέση με την Εφαρμογή της Οδηγίας για την Προστασία των Νερών από την Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης (91/676/ΕΟΚ), 2024.

¹³ Σύμφωνα με την Οδηγία 2006/118/ΕΚ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, το ποιοτικό πρότυπο για τα νιτρικά άλατα κατά την αξιολόγηση της χημικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, ανέρχεται σε 50 mg/l.

3.6.4 Χρήση υπόγειων υδάτων.

Ανορύξεις γεωτρήσεων και άντληση υπόγειων υδάτων γίνονται από το ίδιο το Τμήμα, από το ΤΓΕ, από Δημοτικές και Κοινοτικές Αρχές, κατόπιν άδειας από το ΤΑΥ και από ιδιώτες. Λόγω αδυναμιών στην παρακολούθηση της χρήσης των γεωτρήσεων¹⁴, οι ποσότητες που αντλούνται ετησίως από τα υπόγεια υδάτινα σώματα δεν μπορούν να προσδιοριστούν με ακρίβεια.

Το 3^ο ΣΔΛΑΠ επισημαίνει ότι η γεωργική δραστηριότητα ασκεί έντονες πιέσεις στους υδάτινους πόρους, λόγω υπεραντλήσεων από γεωτρήσεις για σκοπούς άρδευσης και εισροών λιπασμάτων στα υπόγεια ύδατα.

Εκτιμήσεις για τις υπεραντλήσεις έχουν γίνει μόνο για τις παράνομες γεωτρήσεις του υδροφορέα Μεσσαορίας, ενώ δεν υπάρχουν δεδομένα για τις αδειοδοτημένες γεωτρήσεις και τους άλλους υδροφορείς, καθιστώντας δύσκολη την εκτίμηση των συνολικών όγκων υπεράντλησης στην Κύπρο.

α. Ανόρυξη και χρήση γεωτρήσεων – παραχώρηση αδειών έργου υδροληψίας.

Διαδικασία χειρισμού αιτήσεων. Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016, διαπιστώθηκαν αδυναμίες στις διαδικασίες που ακολουθούνται για τον χειρισμό αιτήσεων για έκδοση αδειών των αιτήσεων έργου υδροληψίας και αδειών υδροληψίας και έγιναν εισηγήσεις όπως το ΤΑΥ προωθήσει ενέργειες για βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισής τους. Από δειγματοληπτικό έλεγχο της διαδικασίας διεκπεραίωσης αιτήσεων για την αδειοδότηση έργου υδροληψίας ή τη χορήγηση άδειας υδροληψίας εντός 2023, σε 13 περιπτώσεις, διαπιστώθηκαν και πάλι αδυναμίες που αφορούσαν στην απουσία σφραγίδας παραλαβής των αιτήσεων και άλλων εγγράφων, στην ελλιπή συμπλήρωση του εντύπου «πόρισμα έρευνας σε σχέση με την παραχώρηση άδειας έργου υδροληψίας/άδειας υδροληψίας» και στην καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων στην επαρχία Αμμοχώστου. Επίσης, σε δύο περιπτώσεις εκδόθηκαν άδειες ανόρυξης για υφιστάμενα φρεάτια που είχαν ανορυχθεί στο παρελθόν χωρίς να εξασφαλιστούν οι προβλεπόμενες άδειες. Για μία εκ των δυο υπό αναφορά περιπτώσεων, εκκρεμεί η έκδοση άδειας υδροληψίας. Επισημάνθηκε ότι, δεδομένου ότι η εν λόγω περίπτωση αφορά σε υφιστάμενο φρεάτιο, ενδέχεται αυτό να λειτουργεί χωρίς άδεια υδροληψίας.

Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν προσκομίστηκαν για έλεγχο τα σχετικά πιστοποιητικά έγκρισης, που εκδίδονται βάσει του άρθρου 95 (2) του Νόμου, όταν το έργο υδροληψίας ανορυχθεί/κατασκευαστεί σύμφωνα με τους όρους της σχετικής άδειας, παρά το γεγονός ότι είχαν παρέλθει πέραν των επτά μηνών από την ημερομηνία ανόρυξης των γεωτρήσεων.

¹⁴ Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025 «Έχουν προωθηθεί οι δράσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στον τομέα υδάτινων πόρων στην Κύπρο με τον πιο αποτελεσματικό, αποδοτικό και οικονομικό τρόπο;».

β. Τιμολόγηση νερού που αντλείται από υπόγεια υδάτινα σώματα¹⁵.

Σύμφωνα με τον Κανονισμού 5 των περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμών (ΚΔΠ 48/2017), επιβάλλονται τέλη περιβάλλοντος και πόρου για την απόληψη νερού ύδρευσης από πηγές νερού εκτός Κυβερνητικού Υδατικού Έργου (ΚΥΕ), δηλαδή από γεωτρήσεις, πηγές ή ποταμούς, ενώ σύμφωνα με τον Κανονισμό 9 επιβάλλονται τέλη περιβάλλοντος και πόρου για την απόληψη νερού άρδευσης εκτός ΚΥΕ, δηλαδή από γεωτρήσεις, πηγές ή ποταμούς και από υδροφορείς που εμπλουτίζονται με ανακυκλωμένο νερό.

Παρά το ότι έχουν παρέλθει περίπου εννέα χρόνια από την έκδοση των υπό αναφορά Κανονισμών, το ΤΑΥ δεν έχει ακόμη εφαρμόσει πλήρως τις πρόνοιες τιμολόγησης βάσει των πιο πάνω Κανονισμών, εφόσον δεν έχουν τιμολογηθεί οι απολήψεις νερού από όλες τις ιδιωτικές γεωτρήσεις. Εκφράστηκε η άποψη ότι η μη επιβολή τέλους σε κάποιες περιπτώσεις δημιουργεί θέμα μη ισότιμης μεταχείρισης των πολιτών, ενώ δεν συνεισφέρει στον επιθυμητό βαθμό, ως αποτρεπτικό μέτρο για περιορισμό της αλόγιστης άντλησης.

Επισημάνθηκε επίσης ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΟΠΥ (άρθρο 9(1)), το υπό αναφορά τέλος θα πρέπει να παρέχει κίνητρα για την αποτελεσματική χρήση των υδάτινων πόρων και ότι, δεδομένης της μη πλήρους εφαρμογής των σχετικών Κανονισμών, το ΤΑΥ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει την επίπτωση της τιμολόγησης στην αποτελεσματική χρήση των πόρων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Πλήρης εφαρμογή των προνοιών τιμολόγησης των αντλήσεων από κοινοτικές και ιδιωτικές γεωτρήσεις, σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς.

Συμπέρασμα.

Το 64% των ΣΥΥ της Κύπρου εξακολουθεί να βρίσκεται σε κακή ποσοτική κατάσταση, ενώ αρκετά συνεχίζουν να υπόκεινται σε νιτρορύπανση και σε πολλά να παρατηρείται διείδυση του θαλάσσιου μετώπου με αποτέλεσμα την υφαλμύρυνσή τους. Επίσης, παρά την ύπαρξη θεσμικού πλαισίου και προγραμμάτων δράσης για μείωση της νιτρορύπανσης, οι έλεγχοι που διενεργούνται παραμένουν ανεπαρκείς και οι ποινές για μη συμμόρφωση είναι περιορισμένες, γεγονός που δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών για την προστασία των υδάτινων πόρων.

3.7 Θέμα: Ποιότητα πόσιμου νερού.

3.7.1 Εισαγωγή.

Η συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη για ποιοτικό νερό, ιδίως για πόση, υπογραμμίζει τη σημασία συντονισμένων δράσεων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την προστασία, διατήρηση και

¹⁵ Για την τιμολογιακή πολιτική του ΤΑΥ γίνεται εκτενής αναφορά στην Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025.

βελτίωση της ποιότητάς του. Ο έλεγχος της ποιότητας πόσιμου νερού βασίζεται στην Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184, η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης Νόμο (Ν.46(Ι)/2023).

Κύρια θέματα που προέκυψαν από την Ειδική Έκθεση μας του 2016 σχετικά με το θέμα, αφορούν στην ανεπαρκή τεκμηρίωση των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας νερού από τις τοπικές Αρχές και στην απουσία θεσμικών ρυθμίσεων για την επιβολή προστίμων και τελών για τη διενέργεια επαναληπτικών δειγματοληψιών και αναλύσεων. Συστήθηκε η αξιολόγηση των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας του πόσιμου νερού από ανεξάρτητο φορέα και η εξέταση του ενδεχόμενου νομοθετικής ρύθμισης για την επιβολή διοικητικών προστίμων ή τελών επαναληπτικών ελέγχων στους φορείς ύδρευσης.

Οι πρόσφατες νομοθετικές αλλαγές που παρατίθενται πιο κάτω αναμένεται να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας και ασφάλειας του πόσιμου νερού.

3.7.2 Θεσμικό πλαίσιο.

Η Οδηγία 98/83/ΕΚ σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης για τη διασφάλιση της υγιεινής του πόσιμου νερού καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184. Αντίστοιχα, για σκοπούς εναρμόνισης με τη νέα Οδηγία, καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε η εθνική νομοθεσία (Ν.87(Ι)/2001) με τον Ν.46(Ι)/2023. Πιο κάτω αναφέρονται συνοπτικά μερικές από τις κυριότερες διατάξεις των πιο πάνω.

α. Ευρωπαϊκή Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184 σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης.

Η νέα Οδηγία εισάγει αναθεωρημένους κανόνες για τη διασφάλιση καθαρού και υγιεινού πόσιμου νερού, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων,

- (i) εκτίμηση κινδύνου και διαχείριση κινδύνου στις λεκάνες απορροής και τα συστήματα διανομής,
- (ii) υγειονομικές απαιτήσεις για υλικά που έρχονται σε επαφή με το νερό,
- (iii) εξασφάλιση πρόσβασης σε πόσιμο νερό για όλους, ιδίως για ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες και
- (iv) δημιουργία βάσεων δεδομένων σχετικά με την παρακολούθηση ποιότητας τα μέτρα διαχείρισης κινδύνων και τα αποτελέσματα παρακολούθησης.

β. Ο περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης Νόμος (Ν.46(Ι)/2023).

Ο νέος νόμος ενσωματώνει στην εθνική νομοθεσία την Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184 και προνοεί, μεταξύ άλλων,

- (i) την ίδρυση Συμβουλίου Ασφάλειας Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (ΣΑΝΑΚ), τη λειτουργία του οποίου συντονίζει ο Υπουργός Υγείας και απαρτίζεται από τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Υγείας, Εσωτερικών, τους Διευθυντές του ΤΑΥ, Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, του ΓΧΚ, τους Προέδρους της Ένωσης Δήμων και Ένωσης Κοινοτήτων και ένα εκπρόσωπο για όλα τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας.

- (ii) η επεξεργασία και διανομή του νερού θα υπόκεινται σε προσέγγιση βάσει κινδύνου για το σύνολο της αλυσίδας υδροδότησης,
- (iii) μέτρα για τη βελτίωση ή διατήρηση της πρόσβασης σε πόσιμο νερό μέσω δημόσιων υποδομών,
- (iv) ενημέρωση κοινού για την ποιότητα και την τιμή του νερού και
- (v) επιβολή μέτρων, τελών και προστίμων έως €2.000 καθώς και ποινών για μη συμμόρφωση.

γ. Ο περί Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης Νόμος (Ν. 37(I)/2022).

Πέραν των πιο πάνω, το 2022, στο πλαίσιο μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης, ψηφίστηκε, μεταξύ άλλων και ο πιο πάνω Νόμος, σύμφωνα με τον οποίο, από την 1.7.2024, οι Επαρχιακοί Οργανισμοί Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ) ανέλαβαν, μεταξύ άλλων, σε επαρχιακό επίπεδο, τη διαχείριση των συστημάτων υδατοπρομήθειας Δήμων και Κοινοτήτων, οι οποίοι λειτουργούσαν, μέχρι πρόσφατα, ως ΤΦΥ.

Οι αρμοδιότητές τους περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την:

- (i) εξασφάλιση επαρκούς και απρόσκοπτης παροχής νερού,
- (ii) άμεση αντιμετώπιση προβλημάτων υδροδότησης και
- (iii) επιβολή τελών και υδατικών δικαιωμάτων.

3.7.3 Έλεγχος πόσιμου νερού στο δίκτυο διανομής.

Το ΤΑΥ είναι υπεύθυνο για την ποιότητα πόσιμου νερού μέχρι το σημείο παροχής στους ΕΟΑ.

Στο πλαίσιο του προηγούμενου ελέγχου μας, αποστάλθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο σε 54 ΤΦΥ (Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, Δήμους και Κοινοτικά Συμβούλια (ΚΣ)), αναφορικά με τις διαδικασίες παρακολούθησης της ποιότητας νερού ύδρευσης και τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διασφάλισή της. Από τις απαντήσεις που είχαμε λάβει προέκυψε ότι, εκτός από τα τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και ορισμένους μεγάλους Δήμους και Κοινοτήτες, οι πλείστοι ΤΦΥ δεν τεκμηριώναν την τήρηση διαδικασιών για διασφάλιση της ποιότητας του νερού, πέραν των αναλύσεων που διεξάγονται από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου, αποστάλθηκαν εκ νέου στους ίδιους ΤΦΥ¹⁶ ¹⁷ αντίστοιχα ερωτηματολόγια, με σκοπό να διαπιστωθεί κατά πόσο εξακολουθεί να υφίσταται το πιο πάνω πρόβλημα.

Από τους 53 ΤΦΥ στους οποίους αποστάλθηκαν, ανταποκρίθηκαν οι 38 (ποσοστό 72%) (τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, εννέα Δήμοι και 26 ΚΣ), ενώ 15 (ποσοστό 28%) (τέσσερεις Δήμοι και 11 ΚΣ) δεν

¹⁶ Για όσες Αρχές δεν απάντησαν επί συγκεκριμένων ερωτημάτων που αφορούσαν στην παρακολούθηση της ποιότητας νερού (π.χ. προμήθεια νερού από ΤΑΥ, άντληση από γεωτρήσεις κ.λπ.), δεν υπάρχει γνώση κατά πόσο δεν προβαίνουν στην παρακολούθηση τη ποιότητας του νερού ή στην περίπτωση τους τα εν λόγω ερωτήματα δεν τυγχάνουν εφαρμογής, αφού π.χ. δεν προμηθεύονται νερό από ΤΑΥ, δεν αντλούν νερό από γεωτρήσεις κ.λ.π.

¹⁷ Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν πριν την τροποποίηση της νομοθεσίας που αφορά στη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Κύπρο, συνεπώς γίνεται αναφορά στους φορείς που λειτουργούσαν στην προγενέστερη της μεταρρύθμισης κατάσταση.

ανταποκρίθηκαν. Δύο ΤΦΥ (από τους 38 που ανταποκρίθηκαν), δεν συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, λόγω της ένταξης τους στο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας. Συνεπώς, οι τελικές απαντήσεις προήλθαν από 36 ΤΦΥ (ποσοστό 68%) (τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, οκτώ Δήμοι και 25 ΚΣ). Το Παράρτημα ΙΙΙ παρουσιάζει αναλυτικά τον κατάλογο με τους ΤΦΥ.

Από την επεξεργασία των στοιχείων που λάβαμε προέκυψαν τα παρακάτω:

α. Προμήθεια νερού από το ΤΑΥ:

- (i) 50% διενεργούν μηνιαία μικροβιολογική ανάλυση.
- (ii) 39% διενεργούν χημική ανάλυση, χωρίς να αναφέρουν πάντοτε τη συχνότητα.
- (iii) 39% τηρούν αρχεία αποτελεσμάτων.

β. Άντληση νερού από γεωτρήσεις:

- (i) 47% διενεργούν μηνιαία μικροβιολογική ανάλυση.
- (ii) 31% διενεργούν μηνιαία χημική ανάλυση και υγειονομική επιθεώρηση.
- (iii) 47% τηρούν αρχεία αποτελεσμάτων.

γ. Άντληση νερού από φυσική πηγή:

- (i) 8% διενεργούν μηνιαία μικροβιολογική ανάλυση.
- (ii) 3% διενεργούν μηνιαία χημική ανάλυση και υγειονομική επιθεώρηση.
- (iii) 6% τηρούν αρχεία αποτελεσμάτων.

δ. Προμήθεια νερού από δεξαμενές:

- (i) 44% διενεργούν ετήσια υγειονομική επιθεώρηση.
- (ii) 53% διενεργούν ετήσιο προληπτικό καθαρισμό/απολύμανση.
- (iii) 47% ελέγχουν τη λειτουργία και απόδοση του χλωριστήρα καθημερινά.
- (iv) 19% τηρούν αρχεία αποτελεσμάτων.

ε. Προμήθεια νερού από αγωγούς – δίκτυο διανομής:

- (i) 22% διενεργούν μηνιαία υγειονομική επιθεώρηση και καθαρίσμα αγωγών χωρίς να αναφέρουν την συχνότητα.
- (ii) 44% διενεργούν εβδομαδιαίο έλεγχο χλωρίου.
- (iii) 39% διενεργούν χημικές αναλύσεις τουλάχιστον εξαμηνιαία.
- (iv) 31% τηρούν αρχεία αποτελεσμάτων.

Συμπέρασμα.

Οι περισσότεροι ΤΦΥ εξακολουθούν να μην παρακολουθούν την ποιότητα νερού ή να μην τεκμηριώνουν τη διαδικασία, με εξαίρεση τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και μερικούς μεγάλους Δήμους.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας:

Το ΤΑΥ και οι Υγειονομικές Υπηρεσίες να συνεχίσουν να παρακολουθούν και να αξιολογούν τις διαδικασίες που ακολουθούν οι ΤΦΥ και, σε συνεργασία με το ΣΑΝΑΚ και τους ΕΟΑ, να προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού.

3.8 Θέμα: Γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για ύδρευση.

Σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν από το Τμήμα, το 2023 βρίσκονταν σε λειτουργία 485 γεωτρήσεις που, είτε ανορύχθηκαν από το ΤΓΕ και τυγχάνουν διαχείρισης από τις τοπικές Αρχές για σκοπούς ύδρευσης Κοινοτήτων, είτε από ιδιώτες, από τις οποίες οι ΤΦΥ προμηθεύονται νερό ύδρευσης για πώληση στους καταναλωτές τους.

Η έκθεση του 2016 επισήμανε την καθυστέρηση στον καθορισμό Ζωνών Προστασίας (ΖΠ) για τις γεωτρήσεις ύδρευσης, τη μείωση των δειγματοληψιών στην επαρχία Πάφου, την απουσία εποπτικού μηχανισμού για την τήρηση της νομοθεσίας και την υποβάθμιση των γεωτρήσεων στη Λευκωσία. Επίσης, ανέδειξε την καθυστέρηση στη θέσπιση του Νόμου για το Συμβούλιο Ασφαλείας Νερού. Έγινε σύσταση για επίσπευση των νομοθετικών τροποποιήσεων, επέκταση των δειγματοληψιών στην Πάφο, υποχρεωτική ενημέρωση αρμόδιων φορέων πριν από τη σύνδεση γεωτρήσεων με το δίκτυο και λήψη μέτρων, από το ΤΑΥ, για τη διασφάλιση της επάρκειας της υδροδότησης.

3.8.1 Ζώνες Προστασίας γεωτρήσεων ύδρευσης.

Η ΚΔΠ 707/2004 (Εκχώρηση Εξουσιών/Αρμοδιοτήτων που αφορούν στον περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους Νόμο) ορίζει το ΤΑΥ ως την αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του Κανονισμού 10 του περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Μέτρα Προστασίας Υπόγειων Νερών) Διατάγματος (ΚΔΠ 45/96), για καθορισμό τριών ΖΠ γύρω από κάθε γεώτρηση ύδρευσης, με στόχο τον περιορισμό της ρύπανσης ή μόλυνσης του υπόγειου νερού, με την απαγόρευση καθορισμένων δραστηριοτήτων περιμετρικά της γεώτρησης.

Παρά την προσπάθεια τροποποίησης της νομοθεσίας για τη βελτίωση της προστασίας των γεωτρήσεων, οι διαδικασίες δεν έχουν ολοκληρωθεί. Το ΤΑΥ συνεχίζει την επικαιροποίηση των σχετικών Κανονισμών, με το ποσοστό των γεωτρήσεων για τις οποίες έχουν καθοριστεί ΖΠ με σχετικά Διατάγματα να ανέρχεται σε μόνο 26% (125 γεωτρήσεις), ενώ εκκρεμεί η έκδοση Διατάγματος για άλλες 360 γεωτρήσεις (ποσοστό 74%).

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά, ανά επαρχία, οι αριθμοί των ΖΠ που το Τμήμα καθόρισε μέχρι και το 2023.

Πίνακας 4: Γεωτρήσεις και ΖΠ σε παγκύπρια βάση.

Επαρχία	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων το 2023	Καθορισμός ΖΠ			Εκκρεμεί ο καθορισμός ΖΠ
		με την έκδοση διατάγματος	χωρίς την έκδοση διατάγματος (προκαταρκτικές διαδικασίες)	Σύνολο	
Λευκωσίας	141	12	39	51	90
Λάρνακας	36	2	12	14	22
Λεμεσού	187	34	65	99	88
Πάφου	121	77	8	85	36
Σύνολο	485	125	124	249	236
Ποσοστό στο σύνολο των γεωτρήσεων		26%	26%	51%	49%

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

3.8.2 Παρακολούθηση γεωτρήσεων ύδρευσης.

Μέχρι το 2023, το ΤΑΥ διενεργούσε δειγματοληψίες για παρακολούθηση της ποιότητας πόσιμου νερού των γεωτρήσεων ύδρευσης, πέραν των ελέγχων των ΤΦΥ και του ΓΧΚ.

Σύμφωνα με στοιχεία που τηρούνται στα ΕΓ του ΤΑΥ και την Υπηρεσία Υδρομετρίας, κατά την χρονική περίοδο 2020 – 2023 πραγματοποιήθηκαν οι πιο κάτω δειγματοληψίες σε γεωτρήσεις ύδρευσης:

Πίνακας 5: Γεωτρήσεις και παρακολούθηση της ποιότητας νερού σε παγκύπρια βάση.

Έτος	Περιγραφή	Αριθμός γεωτρήσεων				
		Λευκωσία	Λάρνακα	Λεμεσός	Πάφος*	Σύνολο
2020	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων:	151	34	173	121	479
	Δειγματοληψίες σε :	135	22	173	0	330
	Παρατηρήθηκαν υπερβάσεις σε:	23	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε
2021	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων:	151	34	97	121	403
	Δειγματοληψίες σε :	125	22	97	0	244
	Παρατηρήθηκαν υπερβάσεις σε:	17	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε
2022	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων:	157	34	146	121	458
	Δειγματοληψίες σε :	136	20	15	0	171
	Παρατηρήθηκαν υπερβάσεις σε:	19	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε
2023	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων:	145	34	196	121	496
	Δειγματοληψίες σε :	130	24	180	0	348
	Παρατηρήθηκαν υπερβάσεις σε:	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε

Δ/Ε: Δεν αναγράφονται αποτελέσματα στο σχετικό μητρώο δειγματοληψιών.

* Για την επαρχία της Πάφου δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία δειγματοληψιών από το ΕΓ. Λήφθηκε υπόψη ως συνολικός αριθμός γεωτρήσεων, ο αριθμός που παρουσιάζεται στο αρχείο της Υπηρεσίας Υδρομετρίας για το έτος 2022.

Πηγή: ΤΑΥ, 2024

Σχετικά με τους πιο πάνω ελέγχους, παρατηρήσαμε τις πιο κάτω αδυναμίες:

α. Τα αρχεία δειγματοληψιών ΕΓ του ΤΑΥ δεν τηρούνται με ομοιόμορφο τρόπο και σε κάποιες περιπτώσεις δεν καταγράφονται οι αποκλείσεις από τις ποιοτικές παραμέτρους.

β. Στην Επαρχία Πάφου, η δειγματοληψία σταμάτησε από το 2010, λόγω, σύμφωνα με το ΤΑΥ, υποστελέχωσης.

γ. Ο συνολικός αριθμός γεωτρήσεων, όπως παρουσιάζεται στα αρχεία δειγματοληψιών των ΕΓ του ΤΑΥ, δεν συνάδει με τα αντίστοιχα στοιχεία που παρουσιάζονται στο αρχείο που τηρείται στην Υπηρεσία Υδρομετρίας (Κεντρικά Γραφεία ΤΑΥ). Στον πίνακα πιο κάτω παρουσιάζονται οι σχετικές διαφορές που εντοπίστηκαν και αφορούν στα έτη 2022 και 2023.

Πίνακας 6: Αντιπαραβολή αρχείου γεωτρήσεων που τηρείται στα ΕΓ με αυτό που τηρείται στην Υπηρεσία Υδρομετρίας του ΤΑΥ.

Αρχείο που τηρείται στην/στα:	Έτος	Αριθμός γεωτρήσεων			
		Λευκωσία	Λάρνακα	Λεμεσός	Πάφος
Υπηρεσία Υδρομετρίας (κεντρικά γραφεία ΤΑΥ) για όλες τις γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για ύδρευση	2022	147	36	184	121
	2023	141	36	187	121
ΕΓ του ΤΑΥ για τις δειγματοληψίες	2022	157	34	146	Δ/Ε
	2023	145	34	196	Δ/Ε
Διαφορές μεταξύ των δύο αρχείων	2022	-10	2	38	Δ/Ε
	2023	-4	2	-9	Δ/Ε

Ζητήθηκε από το ΤΑΥ ενημέρωση σχετικά με τις πιο πάνω διαφορές, ωστόσο δεν λήφθηκε σχετική πληροφόρηση.

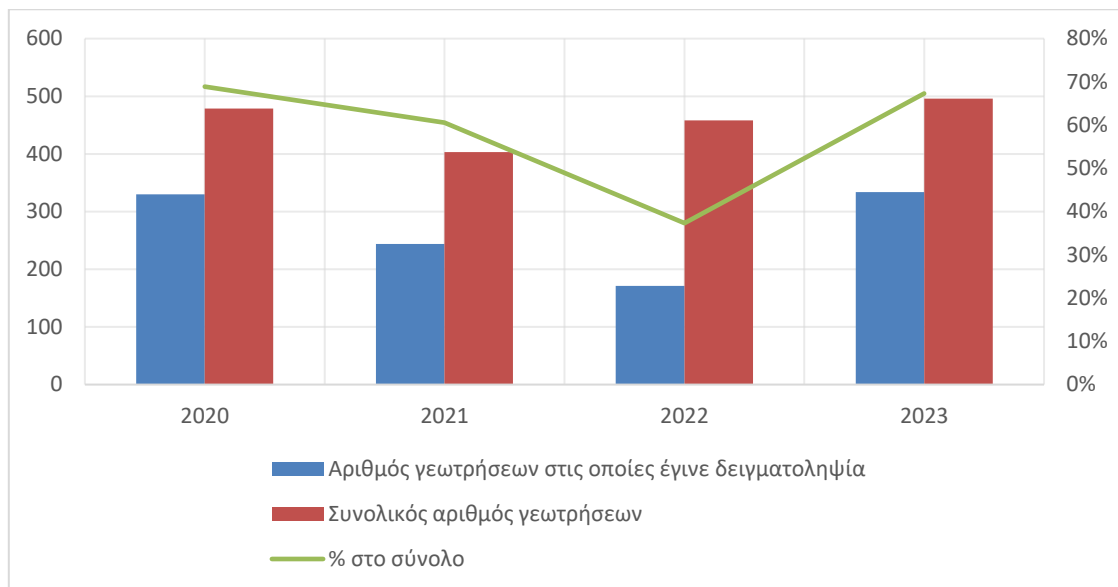
δ. Από τα στοιχεία που λήφθηκαν από το Τμήμα, διαπιστώθηκε ότι δεν διενεργείται δειγματοληψία στο σύνολο των γεωτρήσεων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις δεν αναγράφεται στο εν λόγω αρχείο ο λόγος μη διενέργειάς της. Στον πίνακα πιο κάτω παρουσιάζονται τα στοιχεία από τις γεωτρήσεις και τις δειγματοληψίες που λήφθηκαν κατά τη χρονική περίοδο 2020 – 2023.

Πίνακας 7: Γεωτρήσεις και Δειγματοληψίες την περίοδο 2020 - 2023.

Έτος	Στοιχεία που τηρούνται στα ΕΓ του ΤΑΥ για τις δειγματοληψίες		
	Αριθμός γεωτρήσεων παγκύπρια στις οποίες έγινε δειγματοληψία	Συνολικός αριθμός γεωτρήσεων παγκύπρια	% στο σύνολο
2020	330	479	69%
2021	244	403	61%
2022	171	458	37%
2023	334	496	67%
Μέσος όρος			58,53%

Πηγή: ΤΑΥ, 2024

Το διάγραμμα πιο κάτω παρουσιάζει την καθοδική πορεία διενέργειας των δειγματοληψιών από το Τμήμα, κατά τη χρονική περίοδο 2020 – 2023, η οποία μέχρι το 2022 είναι καθοδική.

Γράφημα 5: Δειγματοληψίες σε γεωτρήσεις παγκύπρια.

ε. Το ΤΑΥ δεν καταγράφει πάντοτε στα μητρώα των δειγματοληψιών τις υπερβάσεις των ενδεικτικών τιμών ποιοτικών παραμέτρων που εντοπίζει στους δειγματοληπτικούς ελέγχους που διενεργεί. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, μοναδική εξαίρεση στο πιο πάνω αποτελεί το Επαρχιακό Γραφείο Λευκωσίας.

Το ΤΑΥ μας ενημέρωσε ότι από το 2024 έχει σταματήσει να προβαίνει σε δειγματοληψίες και ελέγχους ποιότητας του νερού στις γεωτρήσεις ύδρευσης των κοινοτήτων αφού αυτό αποτελεί νομική υποχρέωση των ΤΦΥ και στο παρελθόν προέβαινε στη δραστηριότητα αυτή καθαρά για συμπληρωματικούς σκοπούς.

3.8.3 Ενημέρωση Τοπικών Φορέων Ύδρευσης από το ΤΑΥ, σε περίπτωση απόκλισης από τις ενδεικτικές τιμές ποιοτικών παραμέτρων.

Το ΤΑΥ δεν τηρούσε μια ομοιόμορφη διαδικασία ενημέρωσης των ΤΦΥ, σε περίπτωση υπερβάσεων των ποιοτικών παραμέτρων, αφού σε ορισμένες περιπτώσεις τους ενημέρωνε εγγράφως, ενώ σε άλλες δεν το έπραξε. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρεί το ΤΑΥ, το ΕΓ Λευκωσίας, κατά το 2020 και 2021, δεν φαίνεται να απέστειλε καμία ενημερωτική επιστολή προς τις επηρεαζόμενες Κοινότητες, παρόλο που με βάση των αρχείο δειγματοληψιών, εντόπισε κατά τα εν λόγω έτη 23 και 17 περιπτώσεις υπερβάσεων, αντίστοιχα, των ποιοτικών παραμέτρων (Πίνακας 5 πιο πάνω με αποτελέσματα δειγματοληψιών).

Διαπιστώθηκε ότι το ΤΑΥ δεν εφαρμόζε μια καθορισμένη και ομοιόμορφη πολιτική χειρισμού των περιπτώσεων αυτών, αφού πέραν του ότι οι ειδοποιήσεις δεν καταχωρίζονταν σε κάποιο μητρώο, δεν τηρούνταν στοιχεία ούτε ενημέρωση των τοπικών Αρχών μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας.

Διαπιστώθηκε επίσης καθυστέρηση στην ενημέρωση των ΤΦΥ, αφού από την ημερομηνία δειγματοληψίας, μέχρι και την ημερομηνία έκδοσης των αποτελεσμάτων και επικοινωνίας τους στους ενδιαφερόμενους μπορούσε να παρέλθουν μέχρι και δύο ή περισσότεροι μήνες. Αυτό εγκυμονεί σημαντικούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία, αφού, σε περίπτωση όπου η ποιότητα νερού είναι

επικίνδυνη για ανθρώπινη κατανάλωση, η πιο πάνω καθυστέρηση μπορεί να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις.

Ενδεικτικά αναφέρονται παραδείγματα έξι περιπτώσεων δειγματοληψίας σε γεωτρήσεις νερού ύδρευσης στις Επαρχίες Λευκωσίας και Λάρνακας, εντοπίστηκαν από το ΤΑΥ υπερβάσεις στις ενδεικτικές τιμές των ποιοτικών παραμέτρων και έστειλε σχετική επιστολή στον ΤΦΥ μετά από πάροδο μέχρι και εννέα μηνών. Στις εν λόγω επιστολές πέραν ότι επισημαίνονται οι υπερβάσεις γίνονται εισηγήσεις για διορθωτικές ενέργειες.

Πίνακας 8: Παραδείγματα περιπτώσεων γεωτρήσεων στις οποίες έγινε δειγματοληψία.

Αριθμός/Όνομα Γεώτρησης	Ημερομηνία Δειγματοληψίας γεωτρήσεων	Ημερομηνία ενημέρωσης φορέα ύδρευσης	Υπερβάσεις σε παραμέτρους που εντοπίστηκαν στη δειγματοληψία και αφορούν:
H1360-0020 & 1997/w070	7.11.2022	24.1.2023	Νιτρικά άλατα
2002/015	3.11.2022	25.1.2023	Μαγγάνιο
Ιδιωτική Γεώτρηση «Α», «Β» και «Γ»	28.11.2019	21.9.2020	Ηλεκτρική αγωγιμότητα, Χλωριούχα άλατα, Θεικά άλατα και Νάτριο
311	9.11.2020	18.1.2021	Θεικά άλατα & Μαγγάνιο
92	2.11.2021	31.1.2022	Χλωριούχα άλατα
1	11.4.2022	23.6.2022	Μικροβιολογική ανάλυση

3.8.4 Επάρκεια νερού στις Κοινότητες.

Σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση μας του 2016, η ύδρευση πέραν των 200 Κοινοτήτων παγκύπρια εξαρτάται αποκλειστικά από υπόγειους υδροφορείς, ενώ σε πολλές Κοινότητες, κυρίως στην επαρχία Λευκωσίας, οι πηγές και οι γεωτρήσεις παρουσίαζαν υποβάθμιση με την πάροδο του χρόνου. Για την αποκλειστική εξάρτηση της ύδρευσης Κοινοτήτων από γεωτρήσεις και πηγές αναφερόμαστε εκτενέστερα στην Ειδική Έκθεση με αρ. ΠΕ/01/2025. Η παρούσα Έκθεση καταγράφει τις βασικές μελέτες που εκπονήθηκαν επί του θέματος προκειμένου να μειωθεί η εξάρτηση αυτή.

α. Τεχνοοικονομική μελέτη για το έργο «Ικανοποίηση υδρευτικών αναγκών στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας και βελτίωση της αξιοπιστίας του συστήματος παροχής πόσιμου νερού (2016)».

Σκοπός του έργου είναι η βελτίωση του συστήματος παροχής πόσιμου νερού στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας, κυρίως στη δυτική Μεσαορία, με τη λειτουργία του υδατικού έργου «Βασιλικός - Λευκωσία». Η συνολική επένδυση εκτιμήθηκε σε €55,4εκ. και αναμένεται να καλύψει τις υδρευτικές ανάγκες σε 30 περίπου Κοινότητες της δυτικής επαρχίας Λευκωσίας που σήμερα υδροδοτούνται κυρίως από γεωτρήσεις. Το έργο παρουσιάζει σημαντικές καθυστερήσεις, αφού, παρά το ότι αναμενόταν να ολοκληρωθεί το 2020, η φάση Α' βρίσκεται ακόμα υπό κατασκευή, ενώ για τη βάση Β' έχει ολοκληρωθεί η τελική μελέτη του έργου αλλά η υλοποίηση του δεν έχει ακόμα ξεκινήσει.

β. Διαχειριστική μελέτη για την ενίσχυση των υδατικών αναγκών της δυτικής επαρχίας Λευκωσίας (2021).

Η μελέτη περιλαμβάνει προτάσεις για τη βελτίωση της υδατικής υποδομής στην περιοχή, με εκτιμώμενο κόστος κατασκευής από €31εκ. - €40εκ. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν παρεμβάσεις στους υπάρχοντες

ταμιευτήρες, δημιουργία νέων ταμιευτήρων και αξιοποίηση μη συμβατικών πηγών νερού. Το ετήσιο κόστος συντήρησης κυμαίνεται μεταξύ €287.000 και €342.000. Επισημαίνεται ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν περιληφθεί στον Προϋπολογισμό έργα που αφορούν στη βελτίωση της υδατικής υποδομής για την υπο αναφορά περιοχή. Σύμφωνα με το ΤΑΥ, κάποια εξ αυτών έχουν περιληφθεί στα έργα δεύτερης προτεραιότητας του Εθνικού Επενδυτικού Πλάνου Υδατικών Έργων, δηλαδή δεν είναι ώριμα ή δεν έχουν εξασφαλίσει όλες τις απαιτούμενες εγκρίσεις για την υλοποίησή τους, ώστε να περιληφθούν στον Προϋπολογισμό.

γ. Διαχειριστική μελέτη για την ενίσχυση των υδατικών αναγκών της ευρύτερης περιοχής Πόλης Χρυσοχούς, Τηλλυρίας και άλλων επιλεγμένων Κοινοτήτων της επαρχίας Πάφου (2022).

Η μελέτη αυτή επικεντρώθηκε στην κάλυψη των υδατικών αναγκών των εν λόγω περιοχών με εναλλακτικές προτάσεις έργων υποδομής, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την κάλυψη υδρευτικών αναγκών μέσω του ΚΥΕ Χρυσοχούς, τον καθορισμό συγκεκριμένων φραγμάτων για επίτευξη βέλτιστης αξιοποίησης του υδατικού δυναμικού που αποθηκεύεται στον ταμιευτήρα και η αξιοποίηση επιφανειακού έναντι υπόγειου νερού, τον εκσυγχρονισμό των δικτύων διανομής και την αξιοποίηση του ανακυκλωμένου νερού.

Ζητήθηκε από το ΤΑΥ ενημέρωση για τους λόγους καθυστέρησης του έργου «ικανοποίηση υδρευτικών αναγκών στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας και βελτίωση της αξιοπιστίας του συστήματος παροχής πόσιμου νερού» και την τρέχουσα κατάσταση υλοποίησής του, την πρόοδο των προτάσεων των τριών πιο πάνω μελετών, τον βαθμό απεξάρτησης των αναγκών ύδρευσης των Κοινοτήτων από τους υπόγειους υδροφορείς και το στάδιο ολοκλήρωσης της μελέτης για την «ενίσχυση των υδατικών αναγκών της ευρύτερης περιοχής Πόλης Χρυσοχούς, Τηλλυρίας και άλλων επιλεγμένων κοινοτήτων της επαρχίας Πάφου».

Όσον αφορά στην καθυστέρηση του έργου «ικανοποίηση υδρευτικών αναγκών στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας και βελτίωσης της αξιοπιστίας, του συστήματος παροχής πόσιμου νερού», ενημερωθήκαμε από το ΤΑΥ ότι οφείλεται κυρίως στη χρονοβόρα διαδικασία εξασφάλισης γης είτε μέσω απαλλοτρίωσης ιδιωτικής γης, είτε μέσω εγχώριας Κρατικής γης. Επιπρόσθετα, ενημερωθήκαμε ότι οι πιο πάνω υπό αναφορά μελέτες έχουν στο μεταξύ ολοκληρωθεί.

3.8.5 Τέλη περιβάλλοντος και πόρου για γεωτρήσεις ύδρευσης.

Η Ειδική Έκθεση αρ. ΠΕ/01/2025 αξιολογεί την τιμολογιακή πολιτική του νερού ως εργαλείο προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η παρούσα Έκθεση ασχολείται με την εφαρμογή της επιβολής των τελών πόρου και περιβάλλοντος. Με βάση τον Κανονισμό 5 των περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμών (ΚΔΠ 48/2017), κάθε εξουσιοδοτημένος προμηθευτής νερού ύδρευσης, που προμηθεύεται νερό από πηγές εκτός ΚΥΕ, υποχρεούται να επιβάλει τέλος στους καταναλωτές του, που καλύπτει όχι μόνο το χρηματοοικονομικό κόστος αλλά και το κόστος πόρου και περιβάλλοντος. Το σχετικό τέλος για τις γεωτρήσεις ανέρχεται σε 0,05€/m³ για ύδρευση οικιών και άλλες χρήσεις ύδρευσης και σε 0,12€/m³ για παροχή νερού σε μεταπωλητές νερού ύδρευσης (βυτιοφόρα/εμφιαλωτές).

Διαπιστώθηκε ότι το ΤΑΥ δεν επιβάλλει, σε όλες τις περιπτώσεις, τα σχετικά τέλη για τη χρήση των γεωτρήσεων αφού, όπως πληροφορηθήκαμε από το Τμήμα, τα τέλη πόρου και περιβάλλοντος εισπράχθηκαν μόνο σε μέρος έργων άντλησης, κυρίως από Κοινότητες και εμφιαλωτήρια, ενώ δεν έχει υπολογιστεί το συνολικό ποσό που οφείλεται για τη χρονική περίοδο από το 2017 μέχρι σήμερα, που, από πρόχειρους υπολογισμούς του ΤΑΥ, υπερβαίνει το €1εκ.

3.8.6 Υδροδότηση περιοχής στον Στρόβολο από ιδιωτική εταιρεία.

Το πιο πάνω θέμα, για το οποίο γίνεται εκτενής αναφορά στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσία μας του 2016, αφορά στην υδροδότηση συγκεκριμένης περιοχής στον Στρόβολο από γεωτρήσεις ιδιωτικής εταιρείας. Έγινε εισήγηση από την Υπηρεσία μας η ανάληψη της υδατοπρομήθειας της περιοχής από το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, για διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και εφαρμογή των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας.

Η υδροδότηση της συγκεκριμένης περιοχής στον Στρόβολο από γεωτρήσεις της ιδιωτικής εταιρείας έχει τερματιστεί και από τον Σεπτέμβριο 2017 έχει αναληφθεί από το πιο πάνω Συμβούλιο.

Η εταιρεία προχώρησε σε νομικά μέτρα εναντίον του Συμβουλίου και παράλληλα ζήτησε, στις 22.5.2018, από το Τμήμα, την ανανέωση των Αδειών Υδροληψίας της. Το αίτημα δεν εξετάστηκε από το Τμήμα καθώς δεν υποβλήθηκε κανονικά και, έκτοτε, η εταιρεία δεν επανήλθε.

Συμπέρασμα.

Παρά την έλευση πέραν των εννέα ετών από τον προηγούμενο έλεγχό μας, η διαδικασία καθορισμού ΖΠ για τις γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για ύδρευση, δεν παρουσίασε βελτίωση, αφού εκκρεμεί η ολοκλήρωση των απαιτούμενων τροποποιήσεων της νομοθεσίας. Επιπλέον, η διαδικασία δειγματοληψιών εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες, ενώ στην Επαρχία Πάφου δεν διενεργούνται δειγματοληψίες από το 2010. Επίσης, διαπιστώθηκε καθυστέρηση στην ενημέρωση των ΤΦΥ από το ΤΑΥ στις περιπτώσεις όπου προέκυψαν υπερβάσεις ενδεικτικών τιμών ποιοτικών παραμέτρων και καθυστέρηση στην υλοποίηση νέων έργων υποδομής για μείωση της εξάρτησης των αναγκών ύδρευσης Κοινοτήτων από γεωτρήσεις και πηγές. Τέλος επισημάνθηκε ότι το ΤΑΥ δεν επιβάλλει, σε όλες τις περιπτώσεις, τα τέλη πόρου και περιβάλλοντος για τη χρήση των γεωτρήσεων.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

- ◆ Επαναλαμβάνεται η σύστασή μας για επίσπευση της διαδικασίας των απαιτούμενων νομοθετικών τροποποιήσεων και την προώθηση του καθορισμού ΖΠ για όλες τις γεωτρήσεις ύδρευσης με στόχο τη μείωση των ενδεχόμενων κινδύνων για τη δημόσια υγεία από την παροχή ακατάλληλου νερού ύδρευσης.
- ◆ Υλοποίηση των προτάσεων των μελετών που εκπονήθηκαν για απεξάρτηση της ύδρευσης Κοινοτήτων από γεωτρήσεις και πηγές και, όπου υπάρχει ανάγκη, άμεση επικαιροποίησή τους, έτσι ώστε να συνάδουν με τα σημερινά δεδομένα.
- ◆ Εφαρμογή των σχετικών Κανονισμών για τιμολόγηση, σε όλες τις περιπτώσεις, του νερού που αντλείται από τις γεωτρήσεις.

3.9 Θέμα: Παροχή νερού άρδευσης.

Ο ρόλος της γεωργίας εξακολουθεί να είναι σημαντικός για την κυπριακή οικονομία, παρόλο που το ποσοστό συνεισφοράς της στο ΑΕΠ παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η γεωργία συνεισφέρει το 2,1% στο κυπριακό ΑΕΠ, απασχολεί το 4,6% του συνολικού εργατικού δυναμικού και συμβάλλει σε ποσοστό πέραν του 6,4% στη συνολική αξία των εξαγωγών της χώρας¹⁸. Το Υπουργείο ΓΑΑΠ, αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο της γεωργίας ως πρωτογενούς τομέα, προνοεί μέσω του ΤΑΥ την παραχώρηση ποσοτήτων νερού για άρδευση.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016 παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις στην έγκριση της κατανομής νερού άρδευσης στους γεωργούς, αδυναμίες στη διαδικασία παραχώρησης νερού, περιορισμένη εποπτεία των Επαρχιακών Διοικήσεων στη λειτουργία των Αρδευτικών Τμημάτων και τη μη αξιοποίηση του φράγματος Σολέας από τους αρδευτές της περιοχής, λόγω μη κατασκευής του σχετικού δικτύου άρδευσης. Επισημάνθηκε η ανάγκη κατάρτισης στρατηγικής στη βάση αποτελεσμάτων μελέτης που διενεργήθηκε από Τμήματα του Υπουργείου ΓΑΑΠ για την παροχή νερού για άρδευση και την ενθάρρυνση των γεωργών προς την παραγωγή προϊόντων που συνάδουν με τα νέα κλιματικά δεδομένα της Κύπρου, ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή διαχείριση των περιορισμένων υδάτινων πόρων, λαμβάνοντας υπόψη την αειφορία τους.

Έγινε σύσταση από την Υπηρεσία μας η επιτάχυνση των διαδικασιών προετοιμασίας και προώθησης προτάσεων από το Υπουργείο ΓΑΑΠ προς το ΥΣ, η υλοποίηση εισηγήσεων της μελέτης για στρατηγικό σχεδιασμό και τη θέσπιση μηχανισμών ελέγχου για τη διανομή νερού άρδευσης. Προτάθηκε η δημιουργία εποπτικού μηχανισμού για τις διαδικασίες παραχώρησης νερού και η καταγραφή όλων των υφιστάμενων υδατικών δικαιωμάτων στο σχετικό μητρώο και για το φράγμα Σολέας και εισηγηθήκαμε την επιτάχυνση των έργων του αρδευτικού δικτύου.

3.9.1 Έγκριση συνολικής ποσότητας νερού για άρδευση.

Σύμφωνα με τον Ν.79(Ι)/2010, το ΥΣ δύναται να καθορίζει τη γενική υδατική πολιτική της κυβέρνησης, περιλαμβανομένης της πολιτικής για κατανομή των αποθεμάτων νερού κατά χρήση και κατά περιοχή, μετά από αξιολόγηση από τη ΣΕΔΥ. Η πρόταση υδατικής πολιτικής λαμβάνει υπόψη τις ετήσιες αιτήσεις των γεωργών για παραχώρηση νερού άρδευσης από τα ΚΥΕ. Μετά την εξασφάλιση της έγκρισης του ΥΣ, η συνολική ποσότητα νερού που θα διατεθεί για σκοπούς άρδευσης κατανέμεται, από το ΤΑΥ, στους δικαιούχους αρδευτές, βάσει των αιτήσεων που υποβλήθηκαν στην αρχή του έτους.

Ο πίνακας πιο κάτω παρουσιάζει τις ποσότητες νερού που κατανέμονται για σκοπούς άρδευσης.

Πίνακας 9: Κατανομή νερού άρδευσης (2017 – 2023).

Έτος	Συνολική ποσότητα νερού που εγκρίθηκε από ΥΣ (εκ.κ.μ.)	Ποσότητα νερού άρδευσης που εγκρίθηκε από ΥΣ (εκ.κ.μ.)	Ποσοστό νερού άρδευσης επί της συνολικής ποσότητας που εγκρίθηκε
2023	160,0	57,0	35,63%
2022	160,2	60,8	37,95%

¹⁸ Σύμφωνα με την τελευταία υπογραφή γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Στατιστικής Υπηρεσίας (2020).

2021	154,4	60,7	39,31%
2020	154,5	58,8	38,06%
2019	151,5	56,2	37,10%
2018	124,7	29,7	23,82%
2017	135,1	43,1	31,90%
Μέσος όρος			34,82%

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

Όπως προκύπτει, κατά την περίοδο 2017-2023, το 35% περίπου του συνολικού παραχωρούμενου νερού εγκρίνεται για αρδευτικούς σκοπούς.

Όσον αφορά στις αποφάσεις του ΥΣ σχετικά με την κατανομή αποθεμάτων νερού, παρατηρήθηκαν τα πιο κάτω:

- (i) Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ποσότητες που τελικά καταναλώνονται είναι μεγαλύτερες από εκείνες που εγκρίθηκαν. Ο πιο κάτω πίνακας, παρουσιάζει τις εγκριθείσες και καταναλωθείσες ποσότητες για το Σύστημα Νότιου Αγωγού τα έτη 2021 – 2023.

Πίνακας 10: Ποσότητες νερού που εγκρίθηκαν από ΥΣ για σκοπούς άρδευσης για το Σύστημα Νότιου Αγωγού και αντίστοιχες καταναλωθείσες ποσότητες νερού (2021 – 2023).

ΕΝΙΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΓΩΓΟΥ									
	2021			2022			2023		
	Έγκριση	Κατανάλωση	(Υπέρβαση)/ εξοικονόμηση	Έγκριση	Κατανάλωση	(Υπέρβαση)/ εξοικονόμηση	Έγκριση	Κατανάλωση	(Υπέρβαση)/ εξοικονόμηση
	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.	Εκ.κ.μ.
Αρδευτικά Έργα									
Κοκκινοχώρια	17	18	-1.00	17.6	16.6	1.00	16.00	17.00	-1.00
Περιοχές Λεμεσού	13	12.5	0.50	13.4	12.4	1.00	12.00	13.20	-1.20
Βασιλικός Πεντάσχοινος	2.3	2.5	-0.20	2.4	2.2	0.20	2.10	2.40	-0.30
Κίτι-Μαζωτός	2.6	3	-0.40	2.7	2.7	0.00	2.60	2.90	-0.30
Αθηένου	2.1	2.3	-0.20	2.2	2.4	-0.20	2.30	2.40	-0.10
Ολικά	37	38.3	-1.30	38.3	36.3	2.00	35.00	37.90	-2.90

Κατά τα έτη 2021 και 2023 παρατηρήθηκαν υπερβάσεις ύψους 1,3εκ.κ.μ. και 2,90εκ.μ., αντίστοιχα, στην κατανάλωση νερού, κυρίως σε αρδευτικά έργα στα Κοκκινοχώρια και στις περιοχές Λεμεσού. Για το 2021, το ΥΣ ενέκρινε εκ των υστέρων, στις 30.9.2022, την πρόσθετη κατανάλωση νερού που είχε ήδη παραχωρηθεί για άρδευση από το Σύστημα Νότιου Αγωγού, λόγω των πολύ υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας. Εκφράστηκε η άποψη ότι η εξασφάλιση τυπικής, εκ των υστέρων, έγκρισης, από το ΥΣ είναι άνευ ουσίας.

- (ii) Παρατηρήθηκε, επίσης, καθυστέρηση στη λήψη των Αποφάσεων του ΥΣ για την κατανομή νερού, με τις πλείστες να λαμβάνονται εκ των υστέρων, κυρίως τον Ιούλιο, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, όπως το 2017 και το 2021, η Απόφαση λήφθηκε με πολύ μεγάλη καθυστέρηση, τον Νοέμβριο του 2017 και τον Σεπτέμβριο του 2022, αντίστοιχα.

3.9.2 Διαδικασία παραχώρησης νερού από ΚΥΕ σε αρδευτές.

Για την παραχώρηση νερού από τα ΚΥΕ, οι αρδευτές υποβάλλουν, μέχρι τον Φεβρουάριο κάθε χρόνου, σχετική αίτηση στο ΤΑΥ. Οι εγκρίσεις δίνονται μετά την αξιολόγηση της υφιστάμενης υδατικής κατάστασης. Διαπιστώθηκαν κενά/παραλείψεις σε στοιχεία της αίτησης (π.χ. ποσότητες νερού, τεμάχια, ηλικία φυτείας), ενώ σε κάποιες περιπτώσεις δεν αναγράφονταν οι εγκεκριμένες ποσότητες ή οι ημερομηνίες έγκρισης. Επίσης, διαπιστώθηκαν καθυστερήσεις στην έγκριση των αιτήσεων, με ορισμένες εγκρίσεις να δίνονται κοντά στο τέλος του έτους που αφορούν.

3.9.3 Ανάγκες άρδευσης καλλιεργειών.

Η ποσότητα νερού που παραχωρείται για άρδευση σε κάθε γεωργό από το ΤΑΥ υπολογίζεται στη βάση των ενδεικτικών υδατικών αναγκών ανά καλλιέργεια, όπως καθορίζονται από το ΤΓ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών. Το 2010 το ΤΓ δημοσίευσε το εγχειρίδιο για τις υδατικές ανάγκες των αρδευόμενων καλλιεργειών, ενώ παράλληλα ανέπτυξε ηλεκτρονική εφαρμογή υπολογισμού των αναγκών σε νερό, η οποία είναι διαθέσιμη διαδικτυακά στο κοινό.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, αλλά και τα αποτελέσματα μελέτης με τίτλο «Διαχείριση Υδάτινων Πόρων & Αναδιοργάνωση Καλλιεργειών» που ολοκληρώθηκε το 2015 από αρμόδια τμήματα του Υπουργείου ΓΑΑΠ, έγινε εισήγηση από την Υπηρεσία μας η άμεση εφαρμογή των Κανονισμών Τιμολόγησης και Ανάκτησης Κόστους Υπηρεσιών Υδατος του 2014, ώστε να ενισχυθεί η συνετή χρήση του αρδευτικού νερού.

Ζητήθηκε από το ΤΑΥ ενημέρωση για το στάδιο υλοποίησης της πιο πάνω σύστασής μας και για το εάν έχουν εκπονηθεί τα τελευταία χρόνια επικαιροποιημένες μελέτες για εκτίμηση των αρδευτικών αναγκών στην Κύπρο, ωστόσο δεν λήφθηκε σχετική πληροφόρηση.

3.9.4 Κεκτημένα δικαιώματα ατόμων και οργανωμένων συνόλων για άντληση νερού.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Ν.79(Ι)/2010, τα εσωτερικά ύδατα είναι ιδιοκτησία της Δημοκρατίας, ενώ τα υδατικά δικαιώματα αναγνωρίζονται, εάν έχουν ασκηθεί αδιάλειπτα για 30 χρόνια ή αν έχουν απονεμηθεί με έγκυρο έγγραφο πριν το 1878. Ο Ν.79(Ι)/2010 απαιτεί την καταγραφή των υδατικών δικαιωμάτων, σε μητρώο, από Υδατικούς Επιτρόπους που διορίζονται από το ΥΣ.

Διαπιστώθηκε ότι το ΤΑΥ εξακολουθεί να μην είναι ενημερωμένο με όλα τα υδατικά δικαιώματα που είναι σε ισχύ και ασκούνται από ιδιώτες ή/και οργανωμένα σύνολα μέσω άντλησης ή εκτροπής νερού από ποτάμια ή λίμνες, γεγονός που δυσχεραίνει τον έλεγχο και την ολιστική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

3.9.5 Αρδευτικό έργο κοιλάδας Σολέας.

Η κατασκευή του φράγματος Σολέας ολοκληρώθηκε το 2014 ωστόσο, λόγω περιορισμών στις διαθέσιμες πιστώσεις, δεν έχει καταστεί δυνατή, μέχρι σήμερα, η ολοκλήρωση της κατασκευής του αρδευτικού δικτύου της περιοχής, με αποτέλεσμα οι ποσότητες νερού που αποθηκεύονται στο φράγμα να μην αξιοποιούνται πλήρως για κάλυψη των αρδευτικών αναγκών της περιοχής.

Εκφράστηκαν ανησυχίες από την Υπηρεσία μας για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο υπόγειο υδροφόρο στρώμα κατάντη του φράγματος, λόγω έλλειψης εμπλουτισμού χωρίς ουσιαστικό όφελος για τους αρδευτές και προτάθηκε η επιτάχυνση των έργων του αρδευτικού δικτύου Σολέας και, μέχρι την ολοκλήρωσή τους, ο περιορισμός των ποσοτήτων νερού που εκτρέπονται προς το φράγμα, ώστε να διασφαλιστεί ο εμπλουτισμός του υδροφορέα και να αποφευχθεί η επιδείνωση της ποιότητας και ποσότητας του νερού.

Μέχρι τον Ιανουάριο 2024 είχαν κατασκευαστεί, ολοκληρωτικά ή μερικώς, αρδευτικά δίκτυα στις Κοινότητες Τεμβριά, Φλάσου-Λινού-Κατύδατα και Κοράκου-Ευρύχου. Προς το παρόν η άρδευση γίνεται με προσωρινά δίκτυα και την ευθύνη της διάθεσης του νερού έχουν τα Αρδευτικά Τμήματα της περιοχής. Μετά την ολοκλήρωση όλων των αρδευτικών δικτύων των Κοινοτήτων και την τοποθέτηση παροχών και υδρομετρητών σε όλα τα δικαιούχα τεμάχια, το ΤΑΥ θα διακόψει την παροχή νερού στα πιο πάνω Αρδευτικά Τμήματα και θα χρεώνει απ' ευθείας τους ιδιοκτήτες των τεμαχίων ως καταναλωτές του ΚΥΕ Σολέας.

Σύμφωνα με το Τμήμα, ο σημαντικότερος λόγος καθυστέρησης στην υλοποίηση των αρδευτικών δικτύων οφείλεται στη μη αποδοχή των Κοινοτήτων να ενταχθούν σε Σχέδια Αναδασμού, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται ο γενικός σχεδιασμός και να απαιτούνται πρόσθετες και χρονοβόρες διαδικασίες απαλλοτριώσεων και εξασφάλισης συγκαταθέσεων για την όδευση των αγωγών, κυρίως του τριτεύοντος δικτύου.

Ζητήθηκε από το ΤΑΥ ενημέρωση για τον αναμενόμενο χρόνο ολοκλήρωσης των πιο πάνω αρδευτικών έργων, το βαθμό υλοποίησης της σύστασης της Υπηρεσίας μας για περιορισμό των ποσοτήτων που εκτρέπονται προς το φράγμα στο ελάχιστο δυνατό, ωστόσο δεν λήφθηκε σχετική πληροφόρηση.

Συμπέρασμα.

Εξακολουθεί να παρατηρείται καθυστέρηση στη λήψη Αποφάσεων από το ΥΣ για την έγκριση της πολιτικής κατανομής νερού άρδευσης. Επίσης, διαπιστώθηκαν και πάλι αδυναμίες και παραλείψεις στη διαδικασία αίτησης και έγκρισης παραχώρησης νερού άρδευσης, ενώ το ΤΑΥ συνεχίζει να μην κατέχει πληροφορίες για όλα τα υδατικά δικαιώματα άντλησης νερού από ποτάμια ή λίμνες που βρίσκονται σε ισχύ και ασκούνται από ιδιώτες ή/και οργανωμένα σύνολα. Όσον αφορά στο αρδευτικό έργο Σολέας, εξακολουθεί μέχρι σήμερα να μην έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του αρδευτικού δικτύου της περιοχής.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

- ◆ Για σκοπούς καλύτερης και πιο αντικειμενικής κατανομής αποθεμάτων νερού από το ΥΣ, οι προτάσεις που ετοιμάζονται από το ΤΑΥ, εγκρίνονται από τη ΣΕΔΥ και προωθούνται από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στο ΥΣ, να τυγχάνουν καλύτερης μελέτης και εκτίμησης, έτσι ώστε οι ποσότητες που παραχωρούνται για άρδευση συνάδουν περισσότερο με τις πραγματικές ανάγκες των αρδευτών. Επίσης, η διαδικασία προώθησης της Πρότασης προς το ΥΣ για καθορισμό της ετήσιας υδατικής

πολιτικής θα πρέπει να ολοκληρώνεται τάχιστα, με το πέρας της περιόδου βροχοπτώσεων, ώστε η εκάστοτε Απόφαση του ΥΣ να λαμβάνεται έγκαιρα και να συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

- ◆ Παροχή σαφών οδηγιών για την ορθή συμπλήρωση των αιτήσεων για παραχώρηση νερού άρδευσης, εφαρμογή ομοιόμορφης διαδικασίας σε όλα τα ΕΓ και έγκαιρη εξέταση των αιτήσεων, ώστε να διευκολύνεται ο προγραμματισμός της κατανομής των υδάτινων πόρων, καθώς και η ορθή τιμολόγηση των καταναλωτών, αφού η υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων συνεπάγεται πρόσθετες χρεώσεις.
- ◆ Προώθηση ενεργειών για καταγραφή, στο σχετικό μητρώο, όλων των υφιστάμενων υδατικών δικαιωμάτων που κατέχουν πολίτες ή οργανωμένα σύνολα, με στόχο τη διευκόλυνση άσκησης ελέγχου ως προς τις χρησιμοποιούμενες ποσότητες νερού και την κατά το δυνατό αποτροπή μη εξουσιοδοτημένων αντλήσεων ή εκτροπών νερού.
- ◆ Επαναφέρεται η σύστασή μας για επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των έργων εγκατάστασης του αρδευτικού δικτύου Σολέας.

3.10 Απώλειες δικτύων υδροδότησης.

3.10.1 Εισαγωγή.

Σύμφωνα τον Διεθνή Οργανισμό Νερού (IWA), το υδατικό ισοζύγιο περιλαμβάνει την παρεχόμενη ποσότητα (εισερχόμενο νερό στο δίκτυο), την εξουσιοδοτημένη (νόμιμη) κατανάλωση, την απώλεια νερού, το τιμολογούμενο νερό (που αποδίδει έσοδα) και το ατιμολόγητο νερό (που δεν αποδίδει έσοδα). Η συνεχής και ακριβής καταμέτρηση των ποσοτήτων του νερού στο δίκτυο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τον ορθό υπολογισμό του υδατικού ισοζυγίου και, σε περίπτωση που δεν γίνεται καταμέτρηση, πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την ακριβή εκτίμηση όλων των συνιστωσών των παροχών και χρήσεων νερού, ώστε ο προσδιορισμός των ποσοτήτων νερού για το υδατικό ισοζύγιο να είναι ρεαλιστικός.

3.10.2 Απώλειες νερού από δίκτυο του ΤΑΥ.

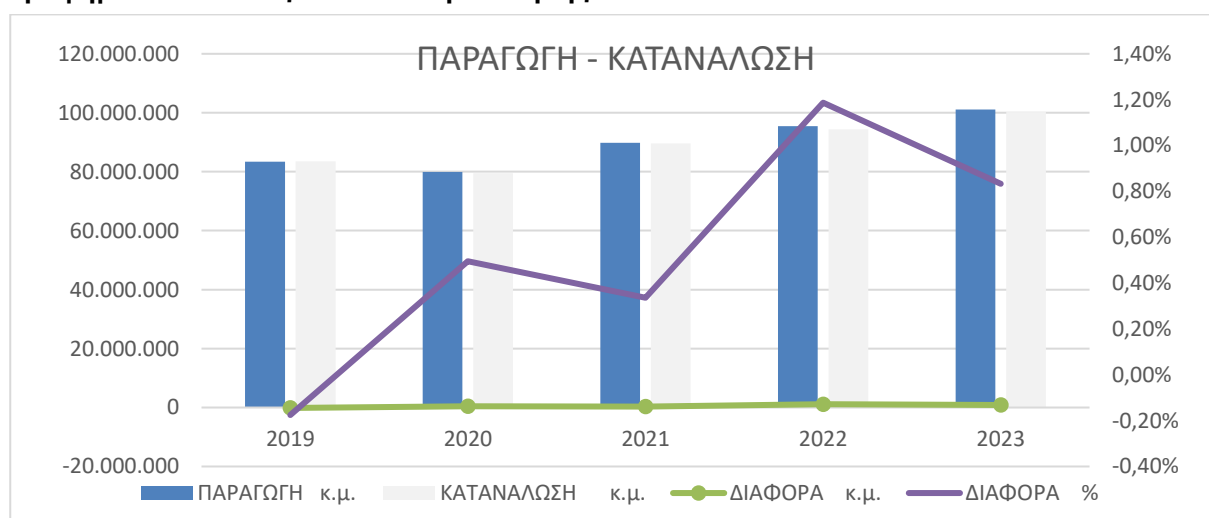
Το ΤΑΥ μεταφέρει νερό που προέρχεται από διάφορες πηγές (φράγματα, γεωτρήσεις, αφαλατώσεις και ανακυκλωμένο), μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου αγωγών και το διαθέτει στους ΤΦΥ για ύδρευση των πόλεων και Κοινοτήτων και στους γεωργούς, για άρδευση των καλλιεργειών τους.

Στην Ειδική Έκθεσή μας του 2016 επισημάνθηκε ότι, το ποσοστό ατιμολόγητου νερού για το σύστημα του Νότιου Αγωγού, όπως υπολογίστηκε από το ΤΑΥ για το 2013, ανερχόταν στο 15% των συνολικών ποσοτήτων που παραχωρήθηκαν για σκοπούς άρδευσης και έγινε εισήγηση όπως το Τμήμα προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για μείωσή του. Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου ζητήθηκε το αντίστοιχο ποσοστό για το έτος 2023, για σκοπούς σύγκρισης και εξακρίβωσης της τρέχουσας κατάστασης σχετικά

με το πιο πάνω θέμα. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατή η παραχώρηση σχετικής πληροφόρησης, αφού όπως μας αναφέρθηκε από το Τμήμα, δεν προέβη έκτοτε σε οποιοδήποτε παρόμοιο υπολογισμό. Κατά συνέπεια, η Υπηρεσία μας δεν είναι σε θέση να γνωρίζει εάν υπήρξε βελτίωση ή όχι αναφορικά με τις ποσότητες ατιμολόγητου νερού που παραχωρούνται από το σύστημα του Νοτίου Αγωγού για σκοπούς άρδευσης.

Το πιο κάτω διάγραμμα και ο πίνακας παρουσιάζουν την παραγωγή (από τις μονάδες αφαλάτωσης, διυλιστήρια, πηγές, γεωτρήσεις κ.λπ.), την κατανάλωση και τη διαφορά τους, η οποία χαρακτηρίζεται ως απώλεια ή ατιμολόγητο νερό για σκοπούς ύδρευσης, για την περίοδο 2019-2023.

Γράφημα 6: Απώλειες δικτύων υδροδότησης.

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

Πίνακας 11: Απώλειες δικτύων υδροδότησης.

Σύνολο Παγκύπρια				
Έτος	Παραγωγή	Κατανάλωση	Διαφορά	
	κ.μ.	κ.μ.	κ.μ.	%
2019	83.380.957	83.527.273	-146.316	-0,18%
2020	79.896.333	79.500.660	395.673	0,50%
2021	89.852.794	89.551.016	301.778	0,34%
2022	95.456.497	94.323.534	1.132.963	1,19%
2023	101.114.276	100.271.926	842.350	0,83%

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

Τόσο η παραγωγή, όσο και η κατανάλωση κυμάνθηκε στα ίδια περίπου επίπεδα κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, συνεπώς δεν προκύπτουν σημαντικές απώλειες στο δίκτυο υδροδότησης για το οποίο έχει την ευθύνη το ΤΑΥ. Η μεγαλύτερη διαφορά (απώλεια) καταγράφηκε το έτος 2022, όπου ανήλθε σε 1εκ.κ.μ. περίπου (ποσοστό 1,19%).

Στο Παράρτημα VII επισυνάπτονται πίνακες που παρουσιάζουν αναλυτικά σχετικά στοιχεία (παραγωγή – κατανάλωση και διαφορά) για τις Επαρχίες Λευκωσίας-Λάρνακας-Αμμοχώστου, Επαρχία Λεμεσού και Επαρχία Πάφου. Όπως προκύπτει, οι επαρχίες Λεμεσού και Πάφου εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά απωλειών νερού, που ανήλθαν σε ποσοστά που υπερβαίνουν το 4%.

Σύμφωνα με το ΤΑΥ, διαφορές μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης μικρότερες του 5% δεν θεωρούνται σημαντικές ενώ, σύμφωνα με τις προδιαγραφές των κατασκευαστών, οι μετρητές ενδέχεται να παρουσιάσουν απόκλιση ποσοστού $\pm 2\%$ για μεγάλες ροές και $\pm 5\%$ για μικρές ροές νερού.

3.10.3 Απώλειες νερού από τοπικά δίκτυα υδατοπρομήθειας.

Στην Έκθεση μας του 2016 έγινε αναφορά στον μέσο όρο ατιμολόγητου νερού, για το 2014, από τοπικά δίκτυα υδατοπρομήθειας ο οποίος ανήλθε στο 25% της συνολικής ποσότητας νερού που διοχετεύτηκε στα συστήματα ύδρευσης και υποδείχθηκε η ανάγκη λήψης μέτρων για μείωσή του.

Τα υψηλότερα ποσοστά ατιμολόγητου νερού που διαπιστώθηκαν στους ΤΦΥ το 2014, αφορούσαν στο ΚΣ Κάτω Πύργου (60%), στο ΚΣ Παλιομετόχου(48%) και στο ΚΣ Κολοσσίου (44%). Τα πιο πάνω στοιχεία συλλέχθηκαν μέσω έρευνας που διενεργήθηκε, με τη χρήση ερωτηματολογίου σε 54 ΤΦΥ (Συμβούλια, Δήμους και ΚΣ), με σκοπό τη συλλογή στοιχείων για τις ποσότητες προμήθειας νερού ύδρευσης και το ποσοστό ατιμολόγητου νερού.

Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου, απεστάλησαν εκ νέου αντίστοιχα ερωτηματολόγια με σκοπό να διαπιστωθεί εάν παρουσιάστηκε βελτίωση ή το πρόβλημα εξακολουθεί να υφίσταται.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, από τους 53 ΤΦΥ στους οποίους αποστάλησαν ερωτηματολόγια, ανταποκρίθηκαν οι 38 (ποσοστό 72%), ενώ 15 (ποσοστό 28%) δεν ανταποκρίθηκαν. Δύο από τους ΤΦΥ που ανταποκρίθηκαν δεν συμπλήρωσαν το σχετικό ερωτηματολόγιο, αφού είχαν ενταχθεί στο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας. Κατά συνέπεια, οι απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν προέρχονται από 36 ΤΦΥ (ποσοστό 68%). Στο Παράρτημα III παρουσιάζεται αναλυτικά ο κατάλογος με τους ΤΦΥ στους οποίους στάληκε ερωτηματολόγιο καθώς και το εάν ανταποκρίθηκαν. Σημειώνεται ότι ορισμένοι ΤΦΥ δεν απάντησαν σε όλα τα σημεία του ερωτηματολογίου.

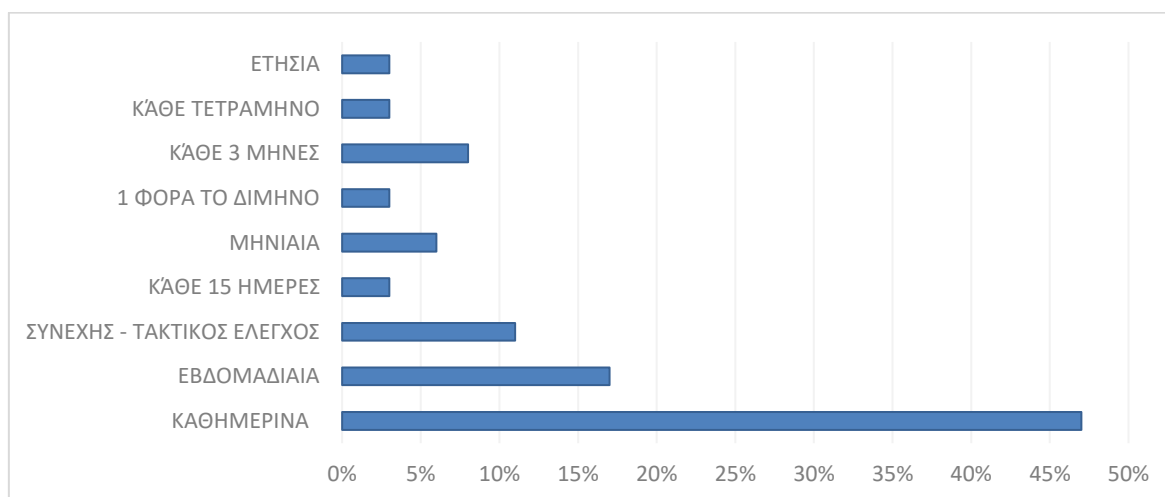
Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά τον παρόντα έλεγχο από τους υπό αναφορά ΤΦΥ, ο μέσος όρος ατιμολόγητου νερού για το έτος 2023 όχι μόνο δεν παρουσίασε βελτίωση, αλλά αυξήθηκε περαιτέρω, από το 25% που καταγράφηκε το 2014, σε 29,35%. Σχετική εκτενέστερη αναφορά γίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο πιο κάτω.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τις εκτιμώμενες απώλειες δικτύου από τους ΤΦΥ για την περίοδο 2021 – 2023. Το Παράρτημα VIII παρουσιάζει αναλυτικά τις εκτιμώμενες απώλειες για κάθε ΤΦΥ.

Πίνακας 12: Εκτιμώμενες απώλειες ΤΦΥ για τα έτη 2021-2023.

ΤΦΥ που απάντησαν στα ερωτηματολόγια					
Έτος	Αρ. Συμβουλίων Υδατοπρο- μήθειας	Αρ. Δήμοι	Αρ. Κοινοτικών Συμβουλίων	Συνολικός αριθμός ΤΦΥ	Εκτιμώμενες απώλειες δικτύου (κ.μ.)
2021	3	6	18	27	14.561.250
2022	3	6	18	27	17.023.823
2023	3	4	16	23	16.517.410
Ολικό					48.102.483

Διαπιστώθηκε ότι, παρόλο που η πλειοψηφία των ΤΦΥ παρακολουθεί τις απώλειες του δικτύου σε τακτική βάση, κατά την περίοδο 2021 – 2023 καταγράφηκαν συνολικές απώλειες ύψους 48,1εκ. κ.μ., με κυριότερες αιτίες την παλαιότητα του δικτύου (ποσοστό 45%) και τις βλάβες/διαρροές (ποσοστό 28%). Το γράφημα πιο κάτω παρουσιάζει αναλυτικά όλες τις σχετικές απαντήσεις που λάβαμε.

Γράφημα 7 : Συχνότητα παρακολούθησης απωλειών από ΤΦΥ

Επίσης, σχεδόν οι μισοί ΤΦΥ (ποσοστό 47%) προβαίνουν σε προληπτική συντήρηση δικτύου, αλλά το 58% δεν τηρεί μητρώο παρακολούθησης βλαβών.

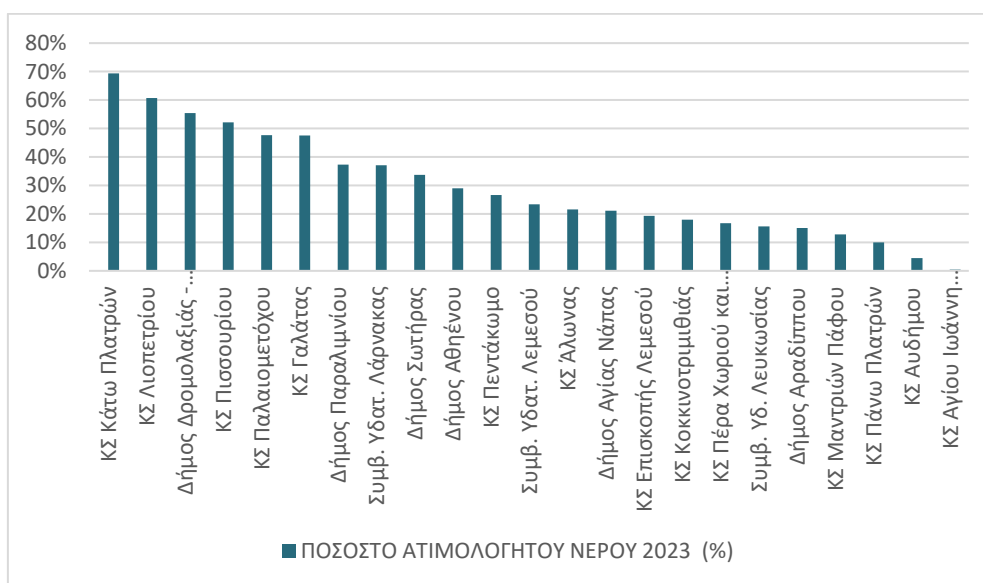
Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι υπό αναφορά απώλειες της τάξης των 48,1εκ.κ.μ. υπολογίστηκαν στη βάση μόνο ενός μικρού αριθμού ΤΦΥ που ανταποκρίθηκαν στα ερωτηματολόγια μας, η ποσότητα που ενδεχομένως να αντιστοιχεί στο σύνολο όλων των ΤΦΥ που ανέρχονται, σύμφωνα με στοιχεία του ΤΑΥ, σε πέραν των 350, εκτιμάται ότι ενδέχεται να υπερβαίνει τα 200εκ.κ.μ. ετησίως.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, σύμφωνα με στοιχεία των 23 ΤΦΥ (τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, έξι Δήμοι και 14 ΚΣ), ο μέσος όρος ατιμολόγητου νερού για το 2023, ανήλθε σε 29,35% (30,88% το 2022).

Τα τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας παρουσίασαν ποσοστά ατιμολόγητου νερού ύψους 15,61%, 23,38% και 37,11%, αντίστοιχα. Το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λάρνακας αποδίδει το υψηλό ποσοστό που καταγράφηκε στις διαρροές σε αγωγούς και παροχές.

Σε επίπεδο ΤΦΥ, το ΚΣ Κάτω Πλατρών παρουσίασε το υψηλότερο ποσοστό ατιμολόγητου νερού, ύψους 69,40%, αφού από τα 72.752κ.μ. νερού που αγοράστηκαν/αντλήθηκαν κατά το 2023, τα 50.489κ.μ. δεν τιμολογήθηκαν. Ως κυριότερη αιτία των απωλειών αναφέρεται η πίεση στο δίκτυο μεταφοράς, λόγω του υψομέτρου των νεπέζιτων και τα ελαττωματικά εξαρτήματα του δικτύου. Το ΚΣ μας ανέφερε ότι προβαίνει σε παρακολούθηση των βλαβών κάθε τετράμηνο αλλά δεν τηρεί μητρώο παρακολούθησης βλαβών. Και άλλοι ΤΦΥ που παρουσίαζαν υψηλά ποσοστά ατιμολόγητου νερού, όπως το ΚΣ Λιοπετρίου (60,75%), ο Δήμος Δρομολαξιάς (55,39%), το ΚΣ Πισσουρίου (52,13%) και το ΚΣ Παλιομετόχου (47,63%) ανέφεραν ότι δεν τηρούν μητρώο παρακολούθησης βλαβών, αλλά πραγματοποιούν προληπτική συντήρηση δικτύου. Ως κυριότερη αιτία απωλειών ανέφεραν την παλαιότητα του δικτύου. Το πιο κάτω γράφημα παρουσιάζει στοιχεία για το ποσοστό ατιμολόγητου νερού για το 2023, στους ΤΦΥ από τους οποίους λήφθηκαν στοιχεία.

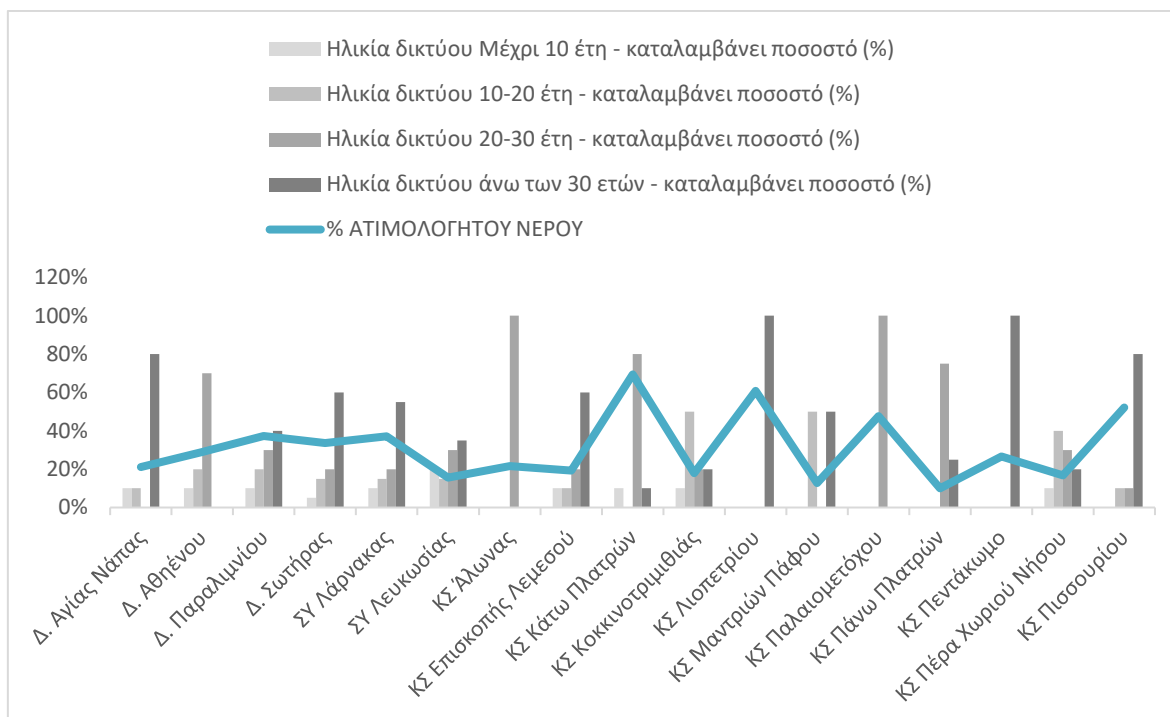
Γράφημα 8: Ποσοστό ατιμολόγητου νερού σε ΤΦΥ για το έτος 2023.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, η παλαιότητα του δικτύου κρίνεται ως η κυριότερη αιτία απωλειών. Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος του δικτύου 14 ΤΦΥ (39%) είναι ηλικίας άνω των 30 ετών. Σε άλλους επτά ΤΦΥ (ποσοστό 19%) το μεγαλύτερο ποσοστό του δικτύου τους είναι ηλικίας 20-30 έτη. Στο Παράρτημα ΙΧ παρουσιάζεται πίνακας με την ηλικία δικτύου όλων των ΤΦΥ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο σχετικά.

Το πιο κάτω γράφημα παρουσιάζει τα ΤΦΥ με παλαιωμένα δίκτυα που καταγράφουν και τα μεγαλύτερα ποσοστά ατιμολόγητου νερού.

Γράφημα 9: Συσχέτιση ατιμολόγητου νερού με την ηλικία του δικτύου υδατοπρομήθειας.

Συμπέρασμα: Το ΤΑΥ εξακολουθεί να μην μπορεί να υπολογίσει με ακρίβεια τη συνολική ποσότητα απώλειας νερού από τα δίκτυα άρδευσης, ενώ συνεχίζουν να καταγράφονται σημαντικές απώλειες νερού, τόσο στα δίκτυα των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας όσο και στα τοπικά δίκτυα υδατοπρομήθειας των ΤΦΥ, που ενδέχεται να ξεπερνούν τα 200εκ.κ.μ. νερού ετησίως.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας:

- ◆ Οι πολύ σημαντικές εκτιμώμενες ποσότητες απώλειας νερού πρέπει να ανησυχήσουν σοβαρά το Τμήμα, αφενός λόγω του ότι το ατιμολόγητο νερό συνεπάγεται μεγάλη απώλεια εσόδων από τους ΤΦΥ και αφετέρου λόγω της ανάγκης περιορισμού της σπατάλης νερού, ώστε να μπορεί να αντιμετωπιστεί πιο αποτελεσματικά η λειψυδρία που απασχολεί διαχρονικά τη χώρα μας.
- ◆ Οι ΤΦΥ με πεπαλαιωμένα δίκτυα ηλικίας πέραν των 20 ετών να προβαίνουν σε συχνότερες προληπτικές συντηρήσεις των δικτύων τους και αντικαταστάσεις, όπου επιβάλλεται, με καινούργια, έτσι ώστε να μειωθούν οι απώλειες νερού. Επιπλέον, η τήρηση μητρώων παρακολούθησης βλαβών κρίνεται απαραίτητη για τη σωστή παρακολούθηση και τάχιση εφαρμογή διορθωτικών μέτρων σε προβληματικά δίκτυα εκεί και όπου χρειάζεται.

3.11 Θέμα: Παροχή νερού ύδρευσης από το ΤΑΥ σε μεμονωμένους καταναλωτές.

Σύμφωνα με τον Ν.79(Ι)/2010 (άρθρο 17), το ΤΑΥ παρέχει νερό για ανθρώπινη κατανάλωση σε εξουσιοδοτημένους προμηθευτές και απευθείας σε εγκεκριμένους καταναλωτές, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με όρους που εξυπηρετούν τη νομοθεσία για την προστασία ή τη διαχείριση του νερού.

Στην Ειδική Έκθεση του 2016 διαπιστώθηκαν περιπτώσεις έγκρισης παροχής νερού ύδρευσης από το ΤΑΥ σε μεμονωμένους καταναλωτές χωρίς τη δέουσα τεκμηρίωση της έγκρισης και παρά τους ενδοιασμούς ως προς την επάρκεια του δικτύου. Έγινε σύσταση αποφυγής παρεκκλίσεων από τη συνήθη πολιτική υδροδότησης και αιτιολογημένη τεκμηρίωση των περιπτώσεων όπου παραχωρούνται τέτοιες εγκρίσεις.

Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος μέχρι και το 2022¹⁹ το ΤΑΥ παρείχε νερό σε 21 μεμονωμένους καταναλωτές με συνολική κατανάλωση 95.463 κ.μ. Αναλυτικός πίνακας με τους εν λόγω καταναλωτές παρουσιάζεται στο Παράρτημα Χ. Πιο κάτω παρουσιάζονται οι υπό αναφορά καταναλωτές με βάση τη χρήση του παρεχόμενου νερού από ΤΑΥ.

Πίνακας 13: Αριθμός μεμονωμένων καταναλωτών με βάση τη χρήση παρεχόμενου νερού.

Επαρχία	Μεμονωμένοι καταναλωτές και χρήση παρεχόμενου νερού							Κατά- νάλωση 2022 (κ.μ.)
	Οικιακή χρήση	Εργοστάσια / Χοιροστάσια/ Κτηνοτροφία	Μονα- στήρια	Αερο- δρόμια / Πύργος Ελέγχου	Στρατό- πεδα	* Άλλα	Σύνολο	
Λευκωσία	5	4	–	–	–	2	11	5.331
Λεμεσός	–	–	1	–	–	–	1	2.730
Πάφος	–	1	2	3	2	1	9	87.402
Σύνολο	7	5	3	3	2	1	21	95.463

*Άλλα: Περιλαμβάνεται παροχή νερού σε καταφύγιο ζώων, δορυφορικό σταθμό της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου και βιολογικό σταθμό.

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

Οι μεμονωμένοι καταναλωτές στην επαρχία Λευκωσίας χρησιμοποιούν το νερό κυρίως για οικιακή και κτηνοτροφική/εργοστασιακή χρήση (5.331κ.μ. νερού), ενώ οι μεμονωμένοι καταναλωτές της επαρχίας Πάφου και Λεμεσού αφορούν στο αεροδρόμιο, στρατόπεδα και μοναστήρια (90.132κ.μ.).

Από τις 21 υπό αναφορά περιπτώσεις, οι δέκα (48% στο σύνολο) αφορούν σε συνδέσεις που έγιναν πριν το 2003, οι έξι (28,5%) σε συνδέσεις που έγιναν της περιόδου 2006 – 2015, οι δύο (9,5%) σε συνδέσεις της περιόδου 2016 – 2017 και οι τρεις (14%) σε συνδέσεις της περιόδου 2021 – 2022.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Λαμβάνοντας υπόψη ότι σχεδόν οι μισές περιπτώσεις στις οποίες παραχωρήθηκαν οι εν λόγω εγκρίσεις χρονολογούνται πριν από το 2003 (πριν από 20 και πλέον χρόνια), να επανεξεταστεί εκ νέου η δυνατότητα σύνδεσης των καταναλωτών αυτών με τα τοπικά δίκτυα υδροδότησης, αφού ενδεχομένως να είναι πλέον σε θέση να τους εξυπηρετήσουν.

¹⁹ Τελευταία διαθέσιμα κατά τον έλεγχό μας στοιχεία.

3.12 Θέμα: Αποθηκευτικές δεξαμενές τοπικών φορέων ύδρευσης.

Στην Ειδική Έκθεσή μας του 2016, επισημάνθηκε ότι το ΤΑΥ δεν κατέχει επικαιροποιημένα στοιχεία για τον αριθμό και τη χωρητικότητα των δεξαμενών αποθήκευσης νερού που διατηρούν οι ΤΦΥ, καθώς επίσης την ανεπάρκειά τους για αντιμετώπιση διακοπής στην παροχή νερού από το ΤΑΥ για τουλάχιστον 24 ώρες. Έγινε σύσταση για στενότερη εποπτεία, συλλογή επικαιροποιημένων στοιχείων και επανεξέταση και επέκταση των αποθηκευτικών δεξαμενών των ΤΦΥ.

Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου διαπιστώθηκε ότι οι τελευταίες επικαιροποιήσεις των καταλόγων με τις αποθηκευμένες δεξαμενές των ΤΦΥ έγιναν το 2023 στα ΕΓ Λευκωσίας και Αμμοχώστου, το 2019 στο ΕΓ Λεμεσού και το 2024 στα ΕΓ Λάρνακας και Πάφου.

Με βάση στοιχεία των επαρχιακών γραφείων του ΤΑΥ, οι ΤΦΥ διαθέτουν παγκύπρια 820 συνολικά αποθηκευτικές δεξαμενές με χωρητικότητα 175.100κ.μ., με τη μεγαλύτερη χωρητικότητα να καταγράφεται στην επαρχία Λάρνακας (69.865κ.μ.) και τη μικρότερη στην επαρχία Αμμοχώστου (4.245 κ.μ.).

Πίνακας 14: Αριθμός και χωρητικότητα αποθηκευτικών δεξαμενών Τοπικών Αρχών.

Επαρχία	Αριθμός περιοχών/ Δήμων / Κοινοτήτων	Αριθμός αποθηκευτικών δεξαμενών	Συνολική χωρητικότητα σε κ.μ.
Λευκωσίας	78	246	29.214
Λεμεσού	96	257	33.175
Λάρνακας	60	114	69.865
Αμμοχώστου	9	16	4.245
Πάφου	114	187	38.601
Σύνολο	357	820	175.100

Πηγή: ΤΑΥ, 2024.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες παραγράφους της παρούσας Ειδικής Έκθεσης, στο πλαίσιο του ελέγχου μας ετοιμάστηκε ερωτηματολόγιο που κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων διαχείρισης των υδάτινων πόρων το οποίο απεστάλη σε 53 ΤΦΥ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις από επτά ΤΦΥ (τρεις Δήμοι και τέσσερα ΚΣ), διαπιστώθηκαν διαφορές στα στοιχεία των αποθηκευτικών δεξαμενών σε σχέση με τους καταλόγους του ΤΑΥ, όπως παρουσιάζει ο πιο κάτω πίνακας.

Πίνακας 15: Στοιχεία αποθηκευτικών δεξαμενών που τηρούνται στις τοπικές Αρχές και στο ΤΑΥ.

Περιοχή	Στοιχεία αποθηκευτικών δεξαμενών σύμφωνα με την τοπική Αρχή	Στοιχεία αποθηκευτικών δεξαμενών σύμφωνα με καταλόγους που τηρεί το ΤΑΥ
Επαρχία Λευκωσίας	Στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από Τοπικές αρχές 2024	Τελευταία επικαιροποίηση το 2023
ΚΣ Μουτουλλά	1 x 75 κ.μ. 2 x 90 κ.μ. 1 x 100 κ.μ.	3 x 45 κ.μ. 2 x 90 κ.μ.
ΚΣ Πέρα Χωρίου Νήσου	1 x 60 κ.μ. 1 x 275 κ.μ. 4 x 500 κ.μ.	Δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο
Επαρχία Λεμεσού	Στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από Τοπικές αρχές 2024	Τελευταία επικαιροποίηση το 2019
ΚΣ Αγρού	2 x 500 κ.μ. 2 x 150 κ.μ.	1 x 7 κ.μ. 1 x 13 κ.μ. 1 x 135 κ.μ. 1 x 500 κ.μ.
ΚΣ Αγ. Ιωάννη Πιτσιλιάς	Δεν αναγράφονται στοιχεία	3 x 45 κ.μ. 1 x 135 κ.μ.
Επαρχία Λάρνακας	Στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από Τοπικές αρχές 2024	Τελευταία επικαιροποίηση το 2024
Δήμος Πάνω Λευκάρων	1 x 642 κ.μ.	1 x 13 κ.μ. 1 x 45 κ.μ. 2 x 90 κ.μ. 1 x 500 κ.μ.
Επαρχία Αμμοχώστου	Στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από Τοπικές αρχές 2024	Τελευταία επικαιροποίηση το 2023
Δήμος Παραλιμνίου	2 x 500 κ.μ.	1 x 500 κ.μ.
Επαρχία Πάφου	Στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από Τοπικές αρχές 2024	Τελευταία επικαιροποίηση το 2023
Δήμος Γεροσκήπου	4 x 500 κ.μ. 1 x 286 κ.μ. 1 x 235 κ.μ.	4 x 500 κ.μ. 1 x 275 κ.μ. 1 x 136 κ.μ.

Σύμφωνα με πληροφόρηση που λήφθηκε από το Τμήμα, εξακολουθούν να υπάρχουν περιπτώσεις όπου παρατηρείται ανεπάρκεια των ΤΦΥ να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενη διακοπή στην παροχή νερού από το ΤΑΥ για ελάχιστο διάστημα 24 ωρών και καταβάλλεται προσπάθεια συντονισμού ενεργειών μεταξύ κοινοτήτων και Επαρχιακής Διοίκησης για έγκαιρη υλοποίηση κατάλληλων έργων.

Με την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας Ν.46(Ι)/2023 και την καθίδρυση του ΣΑΝΑΚ αλλά και του Ν.37(Ι)/2022 που αφορά στους ΕΟΑ για τα οποία έγινε αναφορά σε προηγούμενη παράγραφο της Έκθεσής μας, αναμένεται να διευθετηθούν αρκετά από τα θέματα που αναφέρουμε πιο πάνω. Ωστόσο, το ΤΑΥ εξακολουθεί να είναι αρμόδιο για την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τους ΤΦΥ για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη διασφάλιση της πληρέστερης δυνατής κάλυψης των υδατικών αναγκών τους και επισημαίνεται ο σημαντικός ρόλος του στην επίλυση του πιο πάνω θέματος.

Συμπέρασμα.

Το ΤΑΥ εξακολουθεί να μην κατέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες όσον αφορά στον αριθμό και χωρητικότητα των δεξαμενών αποθήκευσης νερού που διατηρούν οι ΤΦΥ. Επίσης, σύμφωνα με το ΤΑΥ, εξακολουθούν να υπάρχουν περιπτώσεις όπου παρατηρείται ανεπάρκεια των τοπικών Αρχών να καλύψουν τις ανάγκες τους σε περίπτωση της διακοπής παροχής νερού.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρεται η σύσταση μας για εποπτεία από το ΤΑΥ αναφορικά με τη διαχείριση υδάτων από τους ΤΦΥ, με συνεχιζόμενη επικαιροποίηση των στοιχείων για τις αποθηκευτικές δεξαμενές. Οι ΤΦΥ, σε συνεργασία με το ΣΑΝΑΚ και τους ΕΟΑ, να επανεξετάσουν και να επεκτείνουν τις αποθηκευτικές τους δεξαμενές, όπου κρίνεται απαραίτητο, με στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερης διάρκειας αυτόνομης υδροδότησης, ειδικά σε περιπτώσεις όπου τα ΚΥΕ είναι η μοναδική πηγή υδροδότησης της περιοχής και οι ποσότητες που παραχωρούνται από το ΤΑΥ δεν συμπληρώνονται από νερό που αντλείται από γεωτρήσεις.

3.13 Θέμα: Διαχείριση Κινδύνων πλημμύρας και αξιοποίηση όμβριων υδάτων.

Στην Ειδική Έκθεση του 2016 επισημάνθηκε η καθυστέρηση στην εφαρμογή του ΣΔΚΠ (2016-2021) και η προώθηση ενεργειών για αξιοποίηση των όμβριων υδάτων.

3.13.1 Γενικά.

Με βάση στοιχεία του ΤΑΥ σχετικά με τις πλημμύρες στην Κύπρο, από το 1859 μέχρι και το 2023, τα θύματα πλημμυρών ανήλθαν σε 42, ενώ δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία καταγραφών για τις υλικές ζημιές. Ωστόσο, σύμφωνα με αποσπασματικά στοιχεία για ζημιές σε περιουσίες κατά την περίοδο 2011-2018, όπου καταγράφηκαν 120 πλημμυρικά γεγονότα, εκτιμάται ότι προκλήθηκαν ζημιές συνολικού κόστους ύψους €50εκ. - €100εκ.

Η πρώτη μελέτη αξιολόγησης των κινδύνων πλημμύρας στην Κύπρο πραγματοποιήθηκε το 2011, ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας στην εθνική νομοθεσία και, έκτοτε, αναθεωρείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας.

3.13.2 Θεσμικό πλαίσιο.

Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ²⁰ καθορίζει τη διαδικασία για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας σε τρία κύρια στάδια, που είναι η προκαταρκτική αξιολόγηση κινδύνου πλημμύρας (για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού), η κατάρτιση χαρτών επικινδυνότητας πλημμύρας και χαρτών

²⁰ Οι πρόνοιες της Οδηγίας μεταφέρθηκαν στο κυπριακό δίκαιο με τον περί Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αντιμετώπισης των Κινδύνων Πλημμύρας Νόμος του 2010 που καθορίζει, μεταξύ άλλων, ως «Αρμόδια Αρχή» για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής Οδηγίας το ΤΑΥ και «Συντονιστική Αρχή» το Υπουργείο Εσωτερικών.

κινδύνων πλημμύρας σε επίπεδο περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και η κατάρτιση ΣΔΚΠ. Οι πρόνοιες της Οδηγίας μεταφέρθηκαν στο Κυπριακό δίκαιο με τους εναρμονιστικούς περί αξιολόγησης, διαχείρισης και αντιμετώπισης των Κινδύνων Πλημμύρας Νόμους του 2010 (Ν.70(Ι)/2010) και 2012 (Ν.153(Ι)/2012).

3.13.3 Υφιστάμενη κατάσταση σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας στην Κύπρο.

Η μέχρι σήμερα εφαρμογή της Οδηγίας καταγράφεται σε μελέτη του Δεκεμβρίου 2023 που αφορά στο 2^ο ΣΔΚΠ της Κύπρου (2022 - 2027).

Διαπιστώθηκε καθυστέρηση στη συμμόρφωση με συγκεκριμένες απαιτήσεις της Οδηγίας, αφού η αναθεώρηση και ενημέρωση των ΣΔΛΑΠ και η ολοκλήρωση του 2^{ου} ΣΔΚΠ (2022 – 2027), υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με μεγάλη καθυστέρηση τον Δεκέμβριο του 2023 αντί του 2021.

Για την πιο πάνω καθυστέρηση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατύπωσε αιτιολογημένη γνώμη ημερ. 28.9.2023 (Παράβαση αρ. 2022/2190) λόγω μη συμμόρφωσης με απαιτήσεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ και κάλεσε τη Δημοκρατία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για συμμόρφωση εντός δύο μηνών από την παραλαβή της.

3.13.4 Έκθεση Προόδου 2021 σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής του Προγράμματος Μέτρων του 1ου ΣΔΚΠ Λεκάνης Απορροής Ποταμού της Κύπρου (Περίοδος 2016 – 2021).

Η πρόοδος σε σχέση με την εφαρμογή του πιο πάνω Σχεδίου καταγράφηκε στην Έκθεση του 2021, σύμφωνα με την οποία 15 από τα 38 μέτρα ολοκληρώθηκαν, 16 βρίσκονταν σε εξέλιξη, ενώ για επτά δεν είχε ακόμη ξεκινήσει η υλοποίηση (όλα τα μέτρα παρουσιάζονται στο συνημμένο Παράρτημα XI). Τα μέτρα διαχωρίζονται σε οριζόντια και ειδικά. Τα οριζόντια, τα οποία ανέρχονται σε 28, έχουν ως στόχο την ελαχιστοποίηση των κινδύνων πλημμύρας και τα ειδικά, τα οποία ανέρχονται σε 10, έχουν ως στόχο την ελαχιστοποίηση των κινδύνων πλημμύρας σε κάθε μια από τις 19 περιοχές οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί ως περιοχές δυνητικού σημαντικού κινδύνου πλημμύρας. Το συνολικό κόστος του προγράμματος για την περίοδο 2016-2021 ανήλθε σε €19,2εκ. και περιλάμβανε δράσεις πρόληψης, προστασίας ετοιμότητας και αποκατάστασης.

3.13.5 Αξιοποίηση όμβριων υδάτων.

Η μελέτη σχετικά με το πιο πάνω θέμα, η οποία εκπονήθηκε το 2009 και για την οποία γίνεται ειδική αναφορά στην Ειδική μας Έκθεση του 2016, υποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, η ανάγκη λήψης μέτρων αξιοποίησης/χρήσης των όμβριων υδάτων σε επίπεδο κατοικίας. Τότε είχε επισημανθεί ότι, παρά την έλευση πέραν των πέντε ετών από την ολοκλήρωση της μελέτης, δεν είχαν προωθηθεί ενέργειες για υλοποίηση των εισηγήσεων της για αξιοποίηση των όμβριων υδάτων.

Στο πρόγραμμα μέτρων του 1^{ου} ΣΔΚΠ, που ετοιμάστηκε τον Νοέμβριο του 2016, περιλήφθηκαν πέντε μέτρα που έχουν σχέση με την αξιοποίηση των όμβριων υδάτων στην πηγή (επίπεδο κατοικίας ή άλλης ανάπτυξης). Τρία από αυτά τα μέτρα συντονίζονταν από το Υπουργείο Εσωτερικών, ένα από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και ένα από το Τμήμα Δημόσιων Έργων. Μέχρι και την ημερομηνία του ελέγχου (Μάρτιο 2023) είχε ολοκληρωθεί μόνο το ένα από τα πέντε μέτρα, το οποίο συντονίζει το Υπουργείο Εσωτερικών, με τίτλο «Διάθεση όμβριων ιδιοκτησιών σε απορροφητικούς λάκκους».

Σύμφωνα με το Τμήμα, κάποια από αυτά τα μέτρα περιλαμβάνονται, με κάποιες τροποποιήσεις, στο πρόγραμμα μέτρων του 2^{ου} ΣΔΚΠ, ενώ τα τελευταία χρόνια, κατά την παροχή απόψεων σε πολεοδομικές αιτήσεις ή μελέτες εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για μεγάλα αναπτυξιακά έργα ή μεγάλους διαχωρισμούς οικοπέδων σε λεκάνες απορροής περιοχών δυνητικού σημαντικού κινδύνου πλημμύρας, το Τμήμα συστήνει όπως περιληφθούν όροι στις άδειες των εν λόγω αναπτύξεων για την υιοθέτηση μέτρων αειφόρου διαχείρισης, κατακράτησης και αξιοποίησης των όμβριων υδάτων (Sustainable urban drainage system) σε επίπεδο της ανάπτυξης.

Συμπέρασμα.

Η εφαρμογή του ΣΔΚΠ Κύπρου (2016-2021) εξακολουθεί να παρουσιάζει καθυστέρηση παρά την έλευση εννέα και πλέον ετών από τον προηγούμενο έλεγχο και τις επισημάνσεις της Υπηρεσίας μας ενώ κατά ίδιο τρόπο εξακολουθεί να εκκρεμεί η προώθηση και υλοποίηση μέτρων για αξιοποίηση/χρήση των όμβριων υδάτων στη βάση της μελέτης που εκπονήθηκε από το 2009.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

α. Λήψη έγκαιρων μέτρων για επίσπευση της διαδικασίας ολοκλήρωσης και εφαρμογής του ΣΔΚΠ, προς αποφυγή καθυστερήσεων στη συμμόρφωση της Δημοκρατίας με την κοινοτική νομοθεσία και ενίσχυση της ετοιμότητας της Δημοκρατίας για αντιμετώπιση μελλοντικών περιστατικών πλημμυρών.

β. Προώθηση των ενεργειών και υλοποίηση των προαναφερθέντων μέτρων για αξιοποίηση/χρήση των όμβριων υδάτων, στη βάση υλοποίησης των υποχρεώσεων της Δημοκρατίας βάσει της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ.

Σχόλια Ελεγχόμενου Φορέα.

Το προσχέδιο της παρούσας Ειδικής Έκθεσης διαβιβάστηκε με επιστολή στο ΤΑΥ, με την παράκληση όπως έχουμε τα δικά του σχόλια και απόψεις ώστε να συμπεριληφθούν στην τελική μορφή της Ειδικής Έκθεσης. Η αυτούσια απαντητική επιστολή του ελεγχόμενου φορέα παρουσιάζεται στο Παράρτημα XII. Σημειώνεται ότι, όπου στην απάντηση του ελεγχόμενου φορέα γίνεται αναφορά σε θέματα που υπήρχαν στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης αλλά τελικά δεν έχουν συμπεριληφθεί στην τελική της μορφή, κατά την κρίση της Υπηρεσίας μας αυτά έχουν απαντηθεί επαρκώς ή/και έχουν επιλυθεί μέσα από την απάντηση του ελεγχόμενου φορέα.

4. Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένων τομέων αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδενμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται, επίσης, ότι οι συστάσεις και τα ευρήματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

Αρμοδιότητες Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή, να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Παράρτημα II: Μεθοδολογία

Πρότυπα ελέγχου

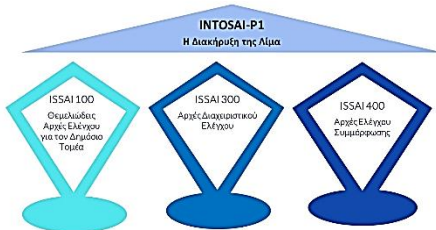
Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με το Πλαίσιο Επαγγελματικών Διακηρύξεων που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους, τους ελέγχους συμμόρφωσης και τους διαχειριστικούς ελέγχους. Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων.

Διάγραμμα 1 : Πρότυπα ελέγχου

Το θεμελιώδες Πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (Διακήρυξη της Λίμα). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014). Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού), αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και

αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιο τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων. Σύμφωνα με το Πρότυπο, αν ο έλεγχος συμμόρφωσης διενεργείται ως μέρος διαχειριστικού ελέγχου, τότε η συμμόρφωση με τις καθορισμένες αρχές και κανόνες θεωρείται μία από τις παραμέτρους της οικονομίας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας, εφόσον η μη συμμόρφωση μπορεί να επιφέρει (ή να αιτιολογήσει) τη μη επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

Ελεγκτική προσέγγιση

Κατά τον προγραμματισμό του ελέγχου, λήφθηκαν υπόψη τα προηγούμενα ευρήματα της Υπηρεσίας μας, όπως καταγράφονται στην Ειδική Έκθεση του 2016, καθώς και οι απαντήσεις του ΤΑΥ και του Υπουργείου ΓΑΑΠ επί των θεμάτων αυτών.

Πληροφορίες για σκοπούς ελέγχου συλλέχθηκαν μέσω της επισκόπησης σχετικών εγγράφων, μελετών και αλληλογραφίας, και προσωπικών συνεντεύξεων των αρμόδιων λειτουργών του ΤΑΥ αλλά και άλλων εμπλεκόμενων φορέων. Επίσης, αποστείλαμε στις 5.2.2024 ερωτηματολόγιο σε 53 ΤΦΥ που

κάλυπτε θέματα διαχείρισης υδάτων για την περίοδο 2021-2023, συμπεριλαμβανομένων των πηγών νερού, της ετήσιας κατανάλωσης, του κόστους και των εσόδων από την υδατοπρομήθεια, απώλειες δικτύου και παρακολούθηση τους, παρακολούθηση της ποιότητας νερού κ.λ.π. Στην παρούσα Ειδική Έκθεση, γίνεται ειδική αναφορά στα ευρήματα που προέκυψαν από την ανάλυση των απαντήσεων των ΤΦΥ αναφορικά με τον έλεγχο πόσιμου νερού στο δίκτυο διανομής (Κεφάλαιο 3.7) και τις απώλειες δικτύων υδροδότησης (Κεφάλαιο 3.10).

Από τους 53 ΤΦΥ, ανταποκρίθηκαν 38 (72%), ενώ 15 (28%) δεν απάντησαν.

Ο αναλυτικός κατάλογος των ΤΦΥ περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Επίσης, επισημάναμε ότι, οι απαντήσεις που λήφθηκαν από τους ΤΦΥ παρουσίασαν προβλήματα, όπως ελλιπή ή ημιτελή στοιχεία, παρερμηνείες ερωτήσεων και λάθη στη συμπλήρωση. Αυτό οδήγησε σε μη ομοιόμορφα και εν μέρει αναξιόπιστα δεδομένα, καθιστώντας δύσκολη και χρονοβόρα την επεξεργασία και ανάλυσή τους από την Υπηρεσία μας.

Παρόμοιο ερωτηματολόγιο είχε αποσταλεί και από το ΤΑΥ στις 12.9.2023 για το υδρολογικό έτος 2022, αλλά η πλειοψηφία των Αρχών υδατοπρομήθειας δεν απάντησε. Αυτό συνιστά παράβαση των Κανονισμών του 2014 (ΚΔΠ 218/2014), που απαιτούν την ετήσια υποβολή στοιχείων για κατανάλωση, τέλη και έσοδα από την πώληση νερού, καθώς επίσης και του άρθρο 128 του περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου του 2010, όπου η μη συμμόρφωση προμηθευτή νερού με απαίτηση του Διευθυντή του ΤΑΥ για παροχή πληροφοριών συνιστά αδίκημα. Στο ερωτηματολόγιο του ΤΑΥ ανταποκρίθηκαν τα τρία Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, δύο Δήμοι και 78 από τα 339 Κοινοτικά Συμβούλια (23%). Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι το ΤΑΥ δεν αξιολόγησε τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τους ΤΦΥ που απάντησαν.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των ευρημάτων για τη χρονική περίοδο μετά το πέρας του προηγούμενου μας ελέγχου (2016 – 2023).

Διευκρινίζουμε ότι, για σκοπούς δημοσίευσης της παρούσας Ειδικής Έκθεσης, έχουν απαλειφθεί όλες οι αναφορές που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται ουσιαστικά η κοινοποίηση των ευρημάτων και διαπιστώσεων της Υπηρεσίας μας που επιβάλλουν τα εφαρμοστέα διεθνή πρότυπα.

Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του παρόντος διαχειριστικού ελέγχου, ως κριτήρια ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του θεσμικού πλαισίου που αναφέρεται στο Παράρτημα ΙV.

Επιπρόσθετα, ως κριτήρια ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν τα ευρήματα/συστάσεις, καθώς και οι αντίστοιχες απαντήσεις του

Υπουργείου ΓΑΑΠ και ΤΑΥ που αναφέρονται στην προηγούμενη Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2016.

Παράρτημα III: Παραλήπτες (ΤΦΥ) ερωτηματολογίου Ελεγκτικής Υπηρεσίας

A/A	ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΣ - ΤΦΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	ΑΝΤΑΠΟ- ΚΡΙΘΗΚΑΝ	ΔΕΝ ΑΝΤΑΠΟ- ΚΡΙΘΗΚΑΝ
1	Δήμαρχο Αγίας Νάπας	✓	
2	Δήμαρχο Αθηνών	✓	
3	Δήμαρχο Αραδίππου	✓	
4	Δήμαρχο Γεροσκήπου	✓	
5	Δήμαρχο Δρομολαξιάς-Μενεού	✓	
6	Δήμαρχο Ιδαλίου (ΕΝΤΑΧΘΗΚΕ ΣΤΟ ΣΥΛ)*	✓	
7	Δήμαρχο Λακατάμιας		✓
8	Δήμαρχο Πάνω Λευκάρων	✓	
9	Δήμαρχο Παραλιμνίου	✓	
10	Δήμαρχο Πάφου		✓
11	Δήμαρχο Πέγειας		✓
12	Δήμαρχο Πόλης Χρυσοχούς		✓
13	Δήμαρχο Σωτήρας	✓	
14	Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λάρνακας	✓	
15	Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού	✓	
16	Διευθυντή Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας	✓	
17	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίου Επιφανείου Ορεινής		✓
18	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίου Ιωάννη (Αγρού)	✓	
19	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίου Τύχωνα		✓
20	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αγρού	✓	
21	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Ακακίου		✓
22	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Ακρωτηρίου		✓
23	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Άλωνας	✓	
24	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κολοσσίου	✓	
25	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Αυδήμου	✓	
26	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Γαλάτας	✓	
27	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Επισκοπής Λεμεσού	✓	
28	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Ευρύχου	✓	
29	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κακοπετριάς	✓	
30	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Καλοπαναγιώτη		✓
31	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κάτω Πλατρών	✓	

A/A	ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΣ - ΤΦΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	ΑΝΤΑΠΟ- ΚΡΙΘΗΚΑΝ	ΔΕΝ ΑΝΤΑΠΟ- ΚΡΙΘΗΚΑΝ
32	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κάτω Πύργου	✓	
33	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κοκκινотριμιθιάς	✓	
34	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κοράκου		✓
35	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Κουκλιών Πάφου	✓	
36	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Λιοπετρίου	✓	
37	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Μαθιάτη	✓	
38	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Μάμμαρι (ΕΝΤΑΧΘΗΚΕ ΣΤΟ ΣΥΛ)*	✓	
39	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Μαντριών Πάφου	✓	
40	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Μουτουλλά	✓	
41	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Ομόδους	✓	
42	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Παλαιομετόχου	✓	
43	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Παλαιχωρίου Μόρφου		✓
44	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Παλαιχωρίου Ορεινής		✓
45	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Πάνω Πλατρών	✓	
46	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Πάχνας	✓	
47	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Πεντάκωμο	✓	
48	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Πέρα Χωριού και Νήσου	✓	
49	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Περιστερώνας	✓	
50	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Πισσουρίου	✓	
51	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Τίμης		✓
52	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Φαρμακά		✓
53	Πρόεδρο Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοχούς		✓
	ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	38	
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ	72%	
	ΔΕΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	15	
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ	28%	

Οι ΤΦΥ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ανέρχονται συνολικά σε 36 (ποσοστό 68%) επειδή δύο (α/α 6 & 38) από τους πιο πάνω που ανταποκρίθηκαν, ανέφεραν ότι, δεν θα συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο αφού έχουν ενταχθεί στο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας.

Παράρτημα IV – Νομοθεσίες και Κανονισμοί που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα Ειδική Έκθεση

Εθνική νομοθεσία

Νομοθεσία

- Ο περί Αρχής Λιμένων Κύπρου Νόμος **(Ν.38/1973)**.
- Ο περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (Παρακολούθηση και Έλεγχος) Νόμος του 2001 **(Ν.87(I)/2001)**.
- Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος του 2004 **(Ν.13(I)/2004)**
- Ο περί Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αντιμετώπισης των Κινδύνων Πλημμύρας Νόμος του 2010 **(Ν.70(I)/2010)**.
- Ο περί της Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος του 2010 **(Ν.79(I)/2010)**.
- Οι περί Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αντιμετώπισης των Κινδύνων Πλημμύρας τροποποιητικός Νόμος του 2012 **(Ν.153(I)/2012)**.
- Ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος **(Ν.20(I)/2014)**.
- Ο περί Οργάνωσης και Εκτέλεσης Υδρογραφικών Δραστηριοτήτων και Έκδοσης Ναυτικών Χαρτών Νόμος του 2014 **(Ν. 96(I)/2014)**.
- Ο Περί Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης Νόμος του 2022 **(Ν. 37(I)/2022)**.
- Ο περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης Νόμο του 2023 **(Ν.46(I)/2023)**.

Κανονισμοί

- Το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Μέτρα Προστασίας Υπόγειων Νερών) Διάταγμα του 1996 **(ΚΔΠ 45/96)**.
- Γνωστοποίηση εκχώρησης εξουσιών από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος δυνάμει του άρθρου 25(1) (γ) του περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους Νόμου **(ΚΔΠ 707/2004)**.
- Οι Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Κανονισμοί του 2007 **(ΚΔΠ 263/2007)**.
- Το Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Ευπρόσβλητες Ζώνες λόγω Νιτρορύπανσης και Κατηγορίες νερών που Υφίστανται ή Ενδέχεται να Υποστούν Νιτρορύπανση) Διάταγμα του 2008 **(ΚΔΠ 186/2008)**.
- Το Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Ευπρόσβλητες Ζώνες λόγω Νιτρορύπανσης και Κατηγορίες Νερών που Υφίστανται ή Ενδέχεται να υποστούν Νιτρορύπανση) Διάταγμα του 2011 **(ΚΔΠ 41/2011)**.
- Το Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Πρόγραμμα Δράσης για Προστασία των υδάτων από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης) Διάταγμα του 2014 **(ΚΔΠ 281/2014)**.

- Οι Περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Ασφάλεια Μεγάλων Υπερηψωμένων Ταμιευτήρων) Κανονισμοί του 2015 **(ΚΔΠ 64/2015)**.
- Οι Περί Αρχής Λιμένων Κύπρου Νόμων 1973 έως 2016 **(ΚΔΠ 373/2016)**.
- Οι περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμούς του 2017 **(ΚΔΠ 48/2017)**.
- Το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Ευπρόσβλητες Ζώνες λόγω Νιτρορύπανσης και Κατηγορίες Νερών που Υφίστανται ή Ενδέχεται να υποστούν Νιτρορύπανση) Διάταγμα του 2017 **(ΚΔΠ 182/2017)**.

Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

Οδηγίες

- Οδηγία **91/676/ΕΟΚ** για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης.
- Οδηγία **98/83/ΕΚ** σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης.
- Οδηγία **2000/60/ΕΚ** - Οδηγία Πλαίσιο Υδάτων.
- Οδηγία **2006/118/ΕΚ** σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση.
- Οδηγία **2007/60/ΕΚ** για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας.
- Οδηγία **(ΕΕ) 2020/2184** σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης (αναδιατύπωση).

Κανονισμοί

- Κανονισμός **(ΕΕ) 1306/2013** σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου.
- Εκτελεστικός Κανονισμός **(ΕΕ) 809/2014** για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση.

Παράρτημα V: Στοιχεία υδατικού ισοζυγίου

Έτος	Όγκος ετήσιας βροχόπτωσης (εκ. κ. μ.)	Εξατμοδιαπνοή (εκ. κ.μ)	Καθαρή ωφέλιμη εισροή (εκ.κ.μ.)	Εισροή σε επιφανειακές πηγές (εκ.κ.μ)	Εισροή σε υπόγειους υδροφορείς (εκ.κ.μ)	Εκροές υπόγειου νερού στη θάλασσα (εκ.κ.μ.)	Καθαρή ωφέλιμη ποσότητα υπόγειου νερού που εισέρει στο σύστημα (εκ.κ.μ.)	Σύνολο εισροής νερού στο σύστημα (εκ.κ.μ.)	Ολικές απολήψεις νερού (εκ.κ.μ)	Ζήτηση/ανάγκες νερού (εκ.κ.μ) (εκτίμηση)*	Διάθεση αφαλατωμένου νερού για ύρδευση (εκ. κ. μ)	Διαφορά προσφοράς-ζήτησης (εκ.κ.μ)	Διάθεση ανακυκλωμένου νερού (εκ.κ.μ.)	Τελικό υδατικό ισοζύγιο
2018	3642	3278	364	68	296	64	232	300	207	265	70	35	21	126
2019	4782	4304	478	284	194	73	121	405	202	266	55	139	24	218
2020	2832	2549	283	106	177	62	115	221	231	266	30	-45	22	7
2021	2724	2452	272	51	221	62	159	210	235	266	49	-56	22	15
2022	2760	2484	276	156	120	62	58	214	223	266	53	-52	24	25

Πηγή: ΤΑΥ, 2023

*Ως βάση, για σκοπούς εκτίμησης της ετήσιας ζήτησης νερού, χρησιμοποιείται η εκτίμηση των ετήσιων αναγκών του 2011, πλέον συγκεκριμένη αύξηση ανά έτος, η οποία όμως μετά από διαβούλευση με τις αρμόδιες υπηρεσίες σταμάτησε να γίνεται. Σημειώνεται ότι για το έτος 2023 θα χρησιμοποιηθεί η εκτιμώμενη ποσότητα ζήτησης νερού που περιλαμβάνεται στο 3^ο ΣΔΛΑΠ, δηλαδή 270εκ.κ.μ.

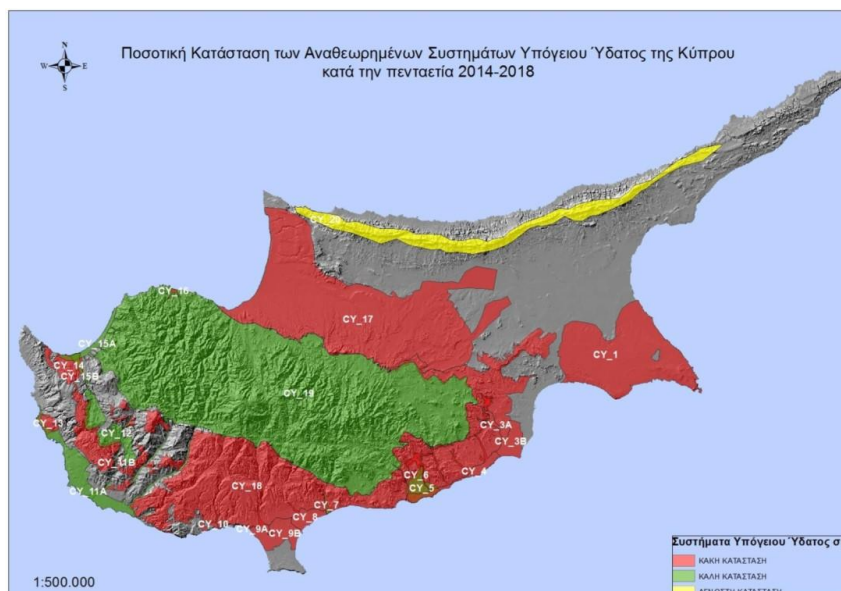
Παράρτημα VI – Αποσπάσματα από την έκθεση επαναξιολόγησης του 2020

Πίνακας 1: Αποτελέσματα αξιολόγησης Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος 2008-2013

Σύστημα Υπόγειου Ύδατος			Ποσοτική κατάσταση	Διεύθυνση Θαλασσιού Μετώπου	Ποιοτική Κατάσταση	Νιτρορύπανση	Υψηλές συγκεντρώσεις / υπερβάσεις	Υδρευτική Χρήση Νερού	Κατάσταση
Κωδικός ΣΥΥ	Αναθεωρημένος Κωδικός ΣΥΥ	Ονομασία							
CY-1	CY-1	Κοκκινόχωρια	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺ , EC	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-3	CY-3A	Κοίτη Τρέμινθου	ΚΑΚΗ*	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ*	ΟΧΙ	-	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
	CY-3B	Κίτη-Περβόλια	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺ (EC)	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-4	CY-4	Σοφτάδες-Βασιλικός	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻ , EC	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-5	CY-5	Μαρώνι	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	-	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-6	CY-6	Μαρί-Καλό Χωριό	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(Cl ⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-7	CY-7	Γερμασόγεια	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	-	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-8	CY-8	Λεμεσός	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	NO ₃ ⁻ , C ₂ Cl ₄ (Pb)	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-9	CY-9	Ακρωτήρι	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻ , EC (NH ₄ ⁺)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-10	CY-10	Παραμάλι-Αυδήμου	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(Cl ⁻ , SO ₄ ²⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-11	CY-11A	Παφος	ΚΑΛΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΝΑΙ	(Cl ⁻ , NO ₃ ⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
	CY-11B	Κοίτη Έζουσα	ΚΑΛΗ*	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ*	ΟΧΙ	-	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ
CY-12	CY-12	Λετύμβου-Γιόλου	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺ , As	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-13	CY-13	Πέγεια	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(Cl ⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-14	CY-14	Ανδροίκου	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(Cl ⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-15	CY-15A	Χρυσοπού-Γιαλιά	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ*	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
	CY-15B	Κοίτη Χρυσοπού	ΚΑΚΗ*	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ*	ΟΧΙ	-	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-16	CY-16	Πύργος	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	-	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-17	CY-17	Κεντρική & Δυτική Μεσαορία	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΝΑΙ	(Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻ , NH ₄ ⁺)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-18	CY-18	Λεύκαρα-Πάχνα	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(Cl ⁻ , SO ₄ ²⁻ , EC)	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-19	CY-19	Τρόδος	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	(SO ₄ ²⁻)	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ

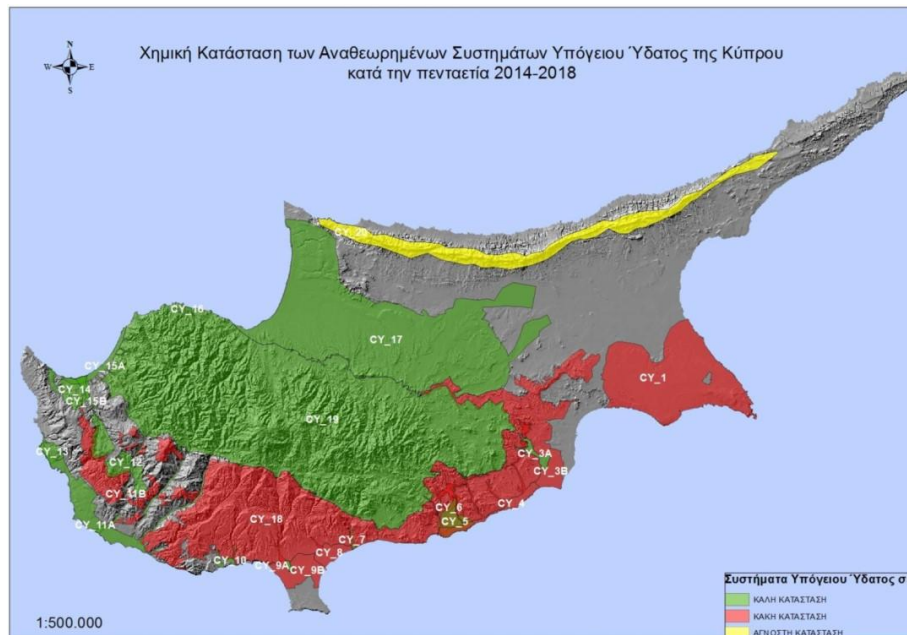
Πηγή: Έκθεση επανεξέτασης, αναθεώρησης και επαναχαρακτηρισμού των συστημάτων υπόγειου ύδατος της Κύπρου για την εφαρμογή του άρθρου 5 της Οδηγίας – Πλαίσιο Περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ, ΤΑΥ, 2014.

Χάρτης 1: Ποσοτική Κατάσταση των Αναθεωρημένων Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου 2014 - 2018

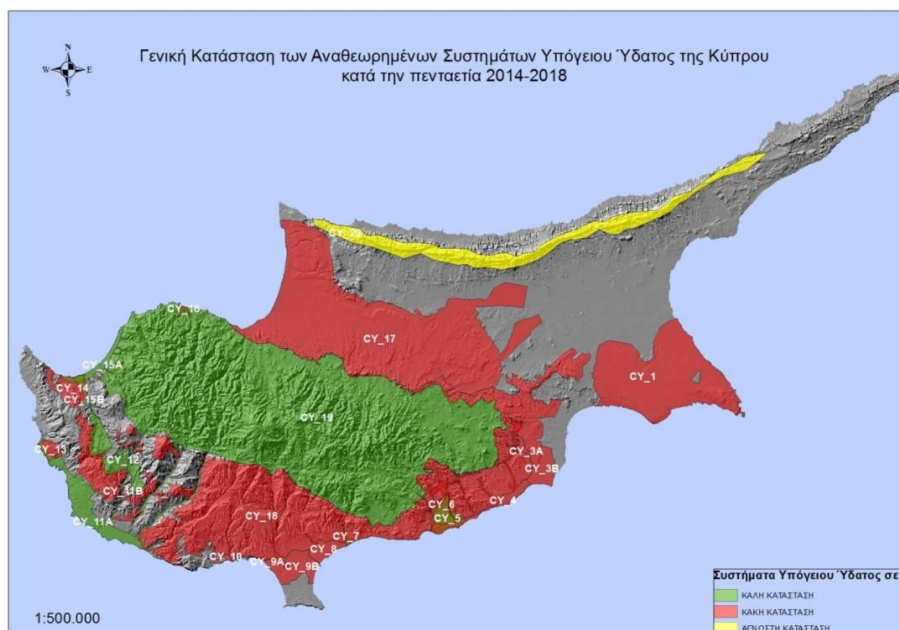
Πηγή: Έκθεση Αξιολόγησης, Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου για την Εφαρμογή του Άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ, ΤΑΥ 2020.

Χάρτης 2: Ποιοτική/Χημική Κατάσταση των Αναθεωρημένων Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου 2014 - 2018

Πηγή: Έκθεση Αξιολόγησης, Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου για την Εφαρμογή του Άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ, ΤΑΥ 2020.

Χάρτης 3: Γενική Κατάσταση των Αναθεωρημένων Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου 2014 - 2018

Πηγή: Έκθεση Αξιολόγησης, Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου για την Εφαρμογή του Άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ, ΤΑΥ 2020.

Πίνακας 2: Αποτελέσματα αξιολόγησης Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος 2014-2018

Σύστημα Υπόγειου Ύδατος			Ποσοτική κατάσταση	Διείσδυση Θαλασσιού Μετώπου	Χημική Κατάσταση	Νιτρορύπανση	Υψηλές συγκεντρώσεις / υπερβάσεις	Υδρευτική Χρήση Νερού	Γενική Κατάσταση
Κωδικός ΣΥΥ	Αναθεωρημένος Κωδικός ΣΥΥ	Ονομασία							
CY-1	CY-1	Κοκκινόχωρια	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺ , EC, SO ₄	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-3A	CY-3A	Κοίτη Τρέμινθου	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	Cl ⁻	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-3B	CY-3B	Κίτι-Περβόλια	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , EC	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-4	CY-4	Σοφτάδες-Βασιλικός	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , EC, SO ₄	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-5	CY-5	Μαρώνι	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΟΧΙ	ΚΑΛΗ
CY-6	CY-6	Μαρί-Καλό Χωριό	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	Cl ⁻	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-7	CY-7	Γερμασόγεια	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-8	CY-8	Λεμεσός	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	NO ₃ ⁻ , SO ₄	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-9	CY-9A	Ακρωτήρι-Κολότσι	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
	CY-9B	Ακρωτήρι	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , EC, SO ₄	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ
CY-10	CY-10	Παραμάλι-Αυδήμου	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-11A	CY-11A	Πάφος	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	(ΝΑΙ)	NO ₃ ⁻	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-11B	CY-11B	Κοίτη Ξζουσα	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΟΧΙ	ΚΑΛΗ
CY-12	CY-12	Λετύμβου-Γιόλου	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	(ΝΑΙ)	NO ₃ ⁻	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ
CY-13	CY-13	Πέγεια	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-14	CY-14	Ανδρολίκου	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	Cl ⁻	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-15A	CY-15A	Χρυσοχού-Γιαλιά	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-15B	CY-15B	Κοίτη Χρυσοχού	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	NH ₄ ⁺	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ
CY-16	CY-16	Πύργος	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-17	CY-17	Κεντρική & Δυτική Μεσαορία	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	(ΝΑΙ)	Cl ⁻ , NH ₄ ⁺ , SO ₄	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-18	CY-18	Λεύκαρη-Πάχνα	ΚΑΚΗ	ΟΧΙ	ΚΑΚΗ	ΝΑΙ	Cl ⁻ , NH ₄ ⁺ , As, EC	ΝΑΙ	ΚΑΚΗ
CY-19	CY-19	Τρόδος	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ	ΚΑΛΗ	ΟΧΙ		ΝΑΙ	ΚΑΛΗ
CY-20	CY-20	Πενταδάκτυλος	ΑΓΝΩΣΤΗ	-	ΑΓΝΩΣΤΗ	-	-	-	ΑΓΝΩΣΤΗ

Πηγή: Έκθεση Αξιολόγησης, Επανεξέτασης, Αναθεώρησης και Επαναχαρακτηρισμού των Συστημάτων Υπόγειου Ύδατος της Κύπρου για την Εφαρμογή του Άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο περί Υδάτων, 2000/60/ΕΚ, ΤΑΥ 2020.

Παράρτημα VII: Παραγωγή και Κατανάλωση νερού σε παγκύπρια βάση 2019 – 2023 (Απώλειες δικτύου υδροδότησης)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ & ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΕΡΟΥ ΣΕ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΒΑΣΗ 2019 – 2023 ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ (ΔΙΑΦΟΡΑ)

ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ				
ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ κ.μ.	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ κ.μ.	ΔΙΑΦΟΡΑ κ.μ.	%
2019	83.380.957	83.527.273	-146.316	-0,18%
2020	79.896.333	79.500.660	395.673	0,50%
2021	89.852.794	89.551.016	301.778	0,34%
2022	95.456.497	94.323.534	1.132.963	1,19%
2023	101.114.276	100.271.926	842.350	0,83%

ΛΣΙΑ, ΛΚΑ & ΑΜΣΤΟΣ				
ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ κ.μ.	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ κ.μ.	ΔΙΑΦΟΡΑ κ.μ.	%
2019	56247674	56424220	-176546	-0,31%
2020	54103930	54036262	67668	0,13%
2021	57989236	57976646	12590	0,02%
2022	59181244	58803405	377839	0,64%
2023	60259016	59853301	405715	0,67%

ΛΣΟΣ				
ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ κ.μ.	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ κ.μ.	ΔΙΑΦΟΡΑ κ.μ.	%
2019	15154712	14505060	649652	4,29%
2020	15003060	14292702	710358	4,73%
2021	19193379	19148723	44656	0,23%
2022	22800733	21845096	955637	4,19%
2023	25869758	25160837	708921	2,74%

ΠΑΦΟΣ				
ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ κ.μ.	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ κ.μ.	ΔΙΑΦΟΡΑ κ.μ.	%
2019	11978571	12597993	-619422	-5,17%
2020	10789343	11171696	-382353	-3,54%
2021	12670179	12425647	244532	1,93%
2022	13474520	13675033	-200513	-1,49%
2023	14985502	15257788	-272286	-1,82%

Παράρτημα VIII: Εκτιμώμενες απώλειες δικτύου από Τοπικούς Φορείς Ύδρευσης για την περίοδο 2021 – 2023.

A/A	ΤΟΠΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ		2021	2022	2023
			κ.μ.	κ.μ.	κ.μ.
1	Δήμος	Αγίας Νάπας	458.054	605.482	598.931
2	Δήμος	Αθηνών	137.648	209.680	156.669
3	Δήμος	Γεροσκήπου	169.416	215.037	Δεν καταγράφηκαν
4	Δήμος	Πάνω Λευκάρων	147.593	152.440	Δεν καταγράφηκαν
5	Δήμος	Παραλιμνίου	1.989.005	2.127.083	1.987.480
6	Δήμος	Σωτήρας	333.919	269.554	265.715
7	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λάρνακας	2.701.889	3.341.247	3.693.513
8	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λεμεσού	4.203.497	4.365.403	4.383.549
9	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λευκωσίας	2.889.201	4.408.751	4.050.507
10	Κοινοτικό Συμβούλιο	Αγίου Ιωάννη (Αγρού)	500	520	100
11	Κοινοτικό Συμβούλιο	Άλωνας	2.000	3.000	3.500
12	Κοινοτικό Συμβούλιο	Αυδήμου	25.671	17.985	2.273
13	Κοινοτικό Συμβούλιο	Γαλάτας	41.000	73.800	43.000
14	Κοινοτικό Συμβούλιο	Επισκοπής Λεμεσού	51.647	65.946	132.072
15	Κοινοτικό Συμβούλιο	Ευρύχου	200	150	100
16	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κακοπετριάς	1.000	1.000	1.000
17	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κάτω Πλατρών	34.181	41.487	50.489
18	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κοκκινοτριμιθιάς	93.901	64.413	61.129
19	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κουκλιών Πάφου	277.479	221.009	Δεν καταγράφηκαν
20	Κοινοτικό Συμβούλιο	Λιοπετρίου	339.235	254.186	386.195
21	Κοινοτικό Συμβούλιο	Μαθιάτη	5.000	Δεν καταγράφηκαν	Δεν καταγράφηκαν
22	Κοινοτικό Συμβούλιο	Μαντριών Πάφου	20.000	23.742	20.375
23	Κοινοτικό Συμβούλιο	Παλαιομετόχου	142.265	179.636	166.043
24	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πάνω Πλατρών	5.140	6.204	7.460
25	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πάχνας	Δεν καταγράφηκαν	18.016	Δεν καταγράφηκαν
26	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πεντάκωμο	57.853	23.928	39.713
27	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πέρα Χωριού και Νήσου	138.813	59.124	82.597
28	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πισσουρίου	295.143	275.000	385.000
	ΣΥΝΟΛΟ		14.561.250	17.023.823	16.517.410

Παράρτημα ΙΧ: Ηλικία δικτύου υδατοπρομήθειας τοπικών φορέων ύδρευσης

Α/Α	ΤΟΠΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ		Ηλικία δικτύου			
			Μέχρι 10 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	10-20 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	20-30 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	Άνω των 30 ετών καταλαμβάνει ποσοστό
			(%)	(%)	(%)	(%)
1	Δήμος	Αγίας Νάπας	10	10	0	80
2	Δήμος	Αθηνού	10	20	70	0
3	Δήμος	Αραδίππου	Δ/Α	Δ/Α	Δ/Α	45
4	Δήμος	Γεροσκήπου	15	15	15	55
5	Δήμος	Δρομολαξιάς - Μενεού	Σημ. 1	Σημ. 1	Σημ. 2	Σημ. 2
6	Δήμος	Πάνω Λευκάρων	10	0	0	90
7	Δήμος	Παραλιμνίου	10	20	30	40
8	Δήμος	Σωτήρας	5	15	20	60
9	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λάρνακας	10	15	20	55
10	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λεμεσού	Δ/Α	Δ/Α	Δ/Α	Σημ. 3
11	Συμβ. Υδατοπρομήθειας	Λευκωσίας	20	15	30	35
12	Κοινοτικό Συμβούλιο	Αγίου Ιωάννη (Αγρού)	0	0	0	100
13	Κοινοτικό Συμβούλιο	Αγρού	0	0	0	100
14	Κοινοτικό Συμβούλιο	Άλωνας	0	0	100	0
15	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κολοσσίου	0	0	0	100
16	Κοινοτικό Συμβούλιο	Αυδήμου	0	0	0	100
17	Κοινοτικό Συμβούλιο	Γαλάτας	0	0	100	Σημ. 4
18	Κοινοτικό Συμβούλιο	Επισκοπής Λεμεσού	10	10	20	60
19	Κοινοτικό Συμβούλιο	Ευρύχου	0	70	30	0
20	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κακοπετριάς	30	30	30	30
21	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κάτω Πλατρών	10	0	80	10
22	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κάτω Πύργου	0	0	0	100
23	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κοκκινотριμιθιάς	10	50	20	20
24	Κοινοτικό Συμβούλιο	Κουκλιών Πάφου	0	0	100	0
25	Κοινοτικό Συμβούλιο	Λιοπετρίου	0	0	0	100
26	Κοινοτικό Συμβούλιο	Μαθιάτη	0	100	0	0
27	Κοινοτικό Συμβούλιο	Μαντριών Πάφου	0	50	0	50
28	Κοινοτικό Συμβούλιο	Μουτουλλά	0	75	0	25

Α/Α	ΤΟΠΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ		Ηλικία δικτύου			
			Μέχρι 10 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	10-20 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	20-30 έτη καταλαμβάνει ποσοστό	Άνω των 30 ετών καταλαμβάνει ποσοστό
29	Κοινοτικό Συμβούλιο	Ομόδους	100	0	0	0
30	Κοινοτικό Συμβούλιο	Παλιομετόχου	0	0	100	0
31	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πάνω Πλατρών	0	0	75	25
32	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πάχνας	0	0	0	100
33	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πεντάκωμο	0	0	0	100
34	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πέρα Χωριού και Νήσου	10	40	30	20
35	Κοινοτικό Συμβούλιο	Περιστερώνας	Δ/Α	Δ/Α	Δ/Α	Δ/Α
36	Κοινοτικό Συμβούλιο	Πισσουρίου	0	10	10	80

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

Σημ.1 - ΟΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ 0-20 ΧΡΟΝΩΝ (ΔΕΝ ΑΝΑΓΡ. ΠΟΣΟΣΤΟ)

Σημ. 2 - ΟΛΟΙ ΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ ΑΠΟ 25 - 45 ΕΤΩΝ (ΔΕΝ ΑΝΑΓΡ. ΠΟΣΟΣΤΟ).

Σημ. 3 - ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΠΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΟΤΙ «ΣΕ ΑΡΚΕΤΑ ΣΗΜΕΙΑ Η ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΞΕΠΕΡΝΑ ΤΑ 50 - 60 ΧΡΟΝΙΑ».

Σημ. 4 - ΑΠΟ ΠΗΓΕΣ ΜΕΧΡΙ ΥΔΑΤΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ

Δ/Α - ΔΕΝ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ

Τα στοιχεία αποτυπώθηκαν στον πίνακα όπως τα υπέβαλαν οι ΤΦΥ

Παράρτημα Χ: Μεμονωμένοι καταναλωτές

A/A	ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ	ΧΡΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΑ- ΛΩΣΕΙΣ 2022 (κ.μ.)	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΓΩΓΟΣ	ΗΜΕΡ. ΣΥΝΔΕΣΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ						
1	BELLAFOODS	ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ	1393	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
2	ΙΔΙΩΤΗΣ «Α»	ΧΟΙΡΟΣΤΑΣΙΟ	310	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
3	ΙΔΙΩΤΗΣ «Β»	ΧΟΙΡΟΣΤΑΣΙΟ	153	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
4	ΣΥΝΔ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΖΩΩΝ (SINBA ANIMAL AID)	ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΖΩΩΝ	1196	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
5	ΙΔΙΩΤΗΣ "Γ"	ΙΔΙΩΤΗΣ	1091	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
6	ΙΔΙΩΤΗΣ "Δ"	ΙΔΙΩΤΗΣ	118	ΚΟΡΝΟΣ	ΑΓ. ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
7	ΙΔΙΩΤΗΣ "Ε"	ΙΔΙΩΤΗΣ	124	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	22/09/2014
8	ΙΔΙΩΤΗΣ "ΣΤ"	ΙΔΙΩΤΗΣ	56	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	01/04/2015
9	ΙΔΙΩΤΗΣ "Ζ"	ΧΟΙΡΟΣΤΑΣΙΟ	144	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	18/10/2017
10	ΙΔΙΩΤΗΣ "Ι"	ΙΔΙΩΤΗΣ	60	ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ	ΑΓ. ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ	20/07/2021
11	ΑΤΗΚ	ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	686	ΚΟΡΝΟΣ	ΑΓ. ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	01/06/2021
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ			5331			
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ						
12	ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ	2276	ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ/ ΣΤΑΤΟΣ – ΑΓΙΟΣ ΦΩΤΙΟΣ	ΒΡΕΤΣΙΑ -ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
13	ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΡΟΓΙΑΤΙΣΣΑΣ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ	1783	ΠΑΝΑΓΙΑ	ΒΡΕΤΣΙΑ -ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΣ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
14	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΑΣΗ ΠΑΦΟΥ	10596	ΤΙΜΗ	ΧΑΜΗΛΑ ΧΩΡΙΑ ΠΑΦΟΥ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
15	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	ΚΕΝ ΑΝΑΡΙΤΑΣ	27287	ΑΝΑΡΙΤΑ	ΧΑΜΗΛΑ ΧΩΡΙΑ ΠΑΦΟΥ	ΠΡΙΝ ΤΟ 2003
16	HERMES AIRPORT LTD	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΠΑΦΟΥ	43394	ΑΧΕΛΕΙΑ	ΧΑΜΗΛΑ ΧΩΡΙΑ ΠΑΦΟΥ	13/05/2006
17	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ	1327	ΙΝΙΑ	ΙΝΙΑ – ΔΡΟΥΣΙΑ	01/07/2010
18	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ	ΠΥΡΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΑΦΟΥ	273	ΤΙΜΗ	ΧΑΜΗΛΑ ΧΩΡΙΑ ΠΑΦΟΥ	01/07/2012
19	ΙΔΙΩΤΗΣ "Κ"	ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	154	ΑΧΕΛΕΙΑ	ΧΑΜΗΛΑ ΧΩΡΙΑ ΠΑΦΟΥ	01/05/2022
20	ΙΔΙΩΤΗΣ "Λ"	ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ	312	ΑΞΥΛΟΥ	ΒΡΕΤΣΙΑ -ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΣ	08/08/2016
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΦΟΥ			87402			
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ						
21	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΛΑΜΑΝΟΥ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ	2.730	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΝΑΓΡΟΥΛΙΟΥ	ΚΟΙΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΟΥΤΤΑΓΙΑΚΑΣ	01/01/2013
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ			2.730			
			95.463			

Παράρτημα ΧΙ: Προτεινόμενα μέτρα του προγράμματος μέτρων του 1ου Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημύρας (2016 – 2021)

ΕΠΙΧΕΦΑΛΗΣ ΦΟΡΕΑΣ	Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2021		
				ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΥΠΕΣ	1	PRO-CY_09	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2021
	2	PRO-CY_12	ΕΠΙΟΠΤΕΙΑ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	10/2020
	3	RECOV-CY_01	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ. Ε.Κ: €18.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	70%	12/2021
	4	RECOV-CY_03	ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	4/2022
	5	PRO-CY_03	ΔΙΑΘΕΣΗ ΟΜΒΡΙΩΝ ΙΔΙΟΚΗΣΙΩΝ ΣΕ ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΙΚΟΥΣ ΛΑΚΚΟΥΣ. Ε.Κ: €30.000	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	5/2021
	6	PRO-CY_06	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ, ΣΕ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ, ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2016, ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΜΕΝΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΕΙΦΟΡΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΟΩΝ. Ε.Κ: €18.000	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	4/2022
	7	PRO-CY_07	ΠΡΩΘΗΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ. Ε.Κ: €18.000	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	4/2022
	8	PRO-CY_08	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΗΣΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΟΧΘΙΑΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ ΥΔΑΤΟΡΕΜΑΤΩΝ. Ε.Κ: €18.000	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2021
	9	PRO-CY_17	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΤΡΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ ΣΕ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΜΕΝΕΣ, ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2016, ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ. Ε.Κ: €18.000	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	4/2022
ΤΑΥ	10	PREV-CY_04	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	50%	12/2020
	11	PREV-CY_03	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ Ε.Κ: €18.000	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	08/2017
	12	PRO-CY_01	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ. (ΜΕΛΕΤΗ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	10%	12/2021
	13	PRO-CY_02	ΕΡΓΑ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΣΧΕΣΗΣ ΡΟΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΤΕΣ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΑΝΑΝΤΗ ΤΩΝ ΠΔΣΚΠ. Ε.Κ: €68.000	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	12/2021
	14	PRO-CY_14	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΔΑΤΟΡΕΜΑΤΩΝ. Ε.Κ: €975.600	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2021
	15	PRO-C07_01	ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΚΡΩΩΝ ΛΙΜΝΗΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ. (€54.000)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	20%	12/2021
	16	RECOV-CY_02	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ/ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ. Ε.Κ: €18.000	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2021
	17	PRO-CY_11	ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗΣ ΦΕΡΤΩΝ ΥΛΩΝ ΣΤΑ ΥΔΑΤΟΡΕΥΜΑΤΑ. Ε.Κ: €144.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	80%	12/2021
	18	PRO-C10_02	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ (ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΙ ΚΑΜΜΙΤΣΗΣ) ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΗΣ Ε.Κ: €12.000.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	70%	1/2024
	19	PRO-C15_02	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΤΗΣ Π. ΒΑΘΙΑ. Ε.Κ: €500.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	90%	2022

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΤΡΟΥ	ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2021		
				ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΤΠΟ	20	PREV-CY_01	ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΤΟΠΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ, ΣΧΕΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΎΠΛΑΙΘΡΟ). (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2020
	21	PREV-CY_02	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΖΩΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΝ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2020
	22	PRO-CY_04	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΠΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	80%	9/2023
	23	PRO-CY_18	ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ (MASTER PLAN) ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΝΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	50%	12/2021
ΤΔΕ	24	PRO-CY_05	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	12/2021
	25	PRO-CY_16	ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΧΑΡΑΞΗΣ ΟΔΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΠΟΤΑΜΟΥΣ/ΡΕΜΑΤΑ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2020
ΤΚΧ	26	PRO-CY_13	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΔΑΤΟΡΕΥΜΑΤΩΝ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	80%	12/2021
	27	PRO-CY_15	ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΔΙΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΠΟΤΑΜΟΥΣ/ΡΕΜΑΤΑ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2018
ΤΠ	28	PRO-CY_10	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΔΑΤΟΡΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΕΣ ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2020
ΤΜ	29	PREP-CY_01	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	30%	12/2021
	30	PREP-C01_01	ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ / ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	90%	2022
	31	PREP-C14_01	ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΓΕΡΜΑΣΟΓΕΙΑΣ. (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	40%	12/2021
ΠΑ	32	PREP-CY_03	ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ. Ε.Κ €120.000	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2020
	33	PREP-CY_02	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΚΡΑΙΩΝ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	12/2020
ΕΔ Λάρνακας	34	PRO-C11_01	ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΛΥΣΗ ΠΑΡΟΧΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ Π. ΚΑΜΑΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΤΑΜΟΥ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ. Ε.Κ €78.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	85%	12/2021
	35	PRO-C10_01	ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΔΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ Π. ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ (ΚΛΑΔΟΣ C01). Ε.Κ €216.000	ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕ	0%	12/2021
ΕΔ Λευκωσίας	36	PRO-C03_01	ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΥΔΡΑΥΛΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕΡΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ. Ε.Κ €5.400	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	100%	2020
	37	PRO-C05_01	ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΧΕΤΩΝ ΚΑΙ ΓΕΦΥΡΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΤΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΩΣ ΚΛΑΔΟΥ ΤΟΥ Π. ΜΕΡΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ. Ε.Κ €1.542.000	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	85%	12/2021
ΣΑΛΑ	38	PRO-C15_01	ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΑΝΑΝΤΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ (ΚΛΑΔΟΣ C15_2/ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ Π. ΒΑΘΙΑΣ). Ε.Κ €3.338.400	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	10%	12/2021

Παράρτημα XII: Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρ. Φακ.: 05.22.001.003
Αρ. Τηλ.: 22609400
Αρ. Φαξ: 22344057

Γενικό Ελεγκτή ✓

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

05.14.009
26.12.006.001

5 Αυγούστου, 2025

**Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων στην Κύπρο (Παρακολούθηση εξελίξεων
προηγούμενης Ειδικής Έκθεσης Οκτωβρίου 2016)**

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΤΑΥ/01/2025

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και στην επιστολή σας ημερ. 23 Μαΐου 2025 με αρ. φακ. 05.14.009 και 26.12.006.001 και με την παρούσα επιστολή υποβάλλονται στο επισυναπτόμενο σημείωμα τα σχόλια του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, για τα ευρήματα και τις συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας που περιλαμβάνονται στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης ΤΑΥ/01/2025.

ΜΟΝΙΚΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
για Αν. Διευθύντρια

Κοιν.

- Γενικό Διευθυντή Γενικής Διεύθυνσης
Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΑΥ

(Α) ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ/ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Παρ. 1.11

Παρατηρήθηκε καθυστέρηση στη συμμόρφωση με συγκεκριμένες απαιτήσεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ και της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ που καθορίζει τη διαδικασία για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, και την διαδικασία διαχείρισης και προστασίας των υδάτων αφού η αναθεώρηση και ενημέρωση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΣΔΛΑΠ) και η ολοκλήρωση του 2ου Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με μεγάλη καθυστέρηση, τον Δεκέμβριο του 2023, αντί του 2021. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατύπωσε, τις 28.9.2023 αιτιολογημένη γνώμη (Παράβαση αρ. 2022/2190) λόγω μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ.

Παρ. 3.3.1

Επιπρόσθετα, μετά από πρόταση του ΤΑΥ, το ΥΣ ενέκρινε με την Απόφαση του αρ. 93.211 ημερ. 3.4.2024 το Εθνικό Επενδυτικό Πλάνο Υδατικών Έργων, με ορίζοντα υλοποίησης μέχρι το 2030, στο πλαίσιο ικανοποίησης των απαραίτητων προϋποθέσεων (enabling conditions) για χρηματοδότηση των έργων υδάτων και λυμάτων από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027. Σχετική αναφορά για το υπό αναφορά πλάνο γίνεται στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας ΠΕ/01/2025.

Παρ. 3.6.2(α)

Τα στοιχεία που συλλέγονται τυγχάνουν ποιοτικού ελέγχου και επεξεργασίας από το ΤΑΥ και εισάγονται, με τη χρήση λογισμικού προγράμματος, στη βάση υδρολογικών και υδρογεωλογικών δεδομένων EDAMS Hydrology (μέχρι το 2018 γινόταν χρήση του λογισμικού CYMOS (Cyprus Monitoring System)). Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων παρακολούθησης αξιολογούνται και ετοιμάζονται ετήσιες εκθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΟΠΥ. Η επαναξιολόγηση των σχετικών προγραμμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΟΠΥ γίνεται κάθε εξαετία στα πλαίσια της κατάρτισης του ΣΔΛΑΠ.

(Β) ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Παρ. 3.4.4(β)

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις για τα εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης των φραγμάτων και της μη συστηματικής συντήρησης, αναφέρεται πως το Τμήμα έχει τεκμηριώσει το λόγο των ανωτέρω ελλείψεων προς το ΥΓΑΑΠ και συγκεκριμένα οφείλεται στην έλλειψη προσωπικού σε όλες τις βαθμίδες (Μηχανικούς, Τεχνικού, Εργατοτεχνίτες). Σχετική αναφορά δίδεται και στην Ετήσια Έκθεση που στάλθηκε στο Υπουργείο για το έτος 2024. Στα πλαίσια των υφιστάμενων δυνατοτήτων και εν αναμονή της πρόσληψης εργατοτεχνιτών για τη δημιουργία Συνεργείου, το Τμήμα έχει θέσει προτεραιότητες, τις οποίες έχει αρχίσει να υλοποιεί. Είναι σε θέση να δηλώσει ότι έχει αναγνωρίσει τις προτεραιότητες αυτές, βάσει των οποίων ετοίμασε πρόγραμμα δράσης. Περαιτέρω λεπτομέρειες μπορούν να διατεθούν σε περίπτωση που ζητηθούν.

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις για τα όργανα παρακολούθησης των φραγμάτων, αναφέρεται πως το Τμήμα, έχοντας την τεχνογνωσία και αντιλαμβανόμενο τη σημασία της καταγραφής και αξιολόγησης των οργάνων παρακολούθησης, καταβάλει επίσης στοχευμένη προσπάθεια επαναλειτουργίας όσων βρίσκονται σε αδράνεια ή χρειάζονται συντήρηση. Συγκεκριμένα έχουν γίνει επαφές με τις εταιρείες του εξωτερικού που είχαν εγκαταστήσει τα όργανα στο στάδιο της κατασκευής, για προσπάθεια συνεργασίας.

Παρ. 3.4.4(γ)

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις για τον Κατάλογο της Κατηγορίας 1 αναφέρονται τα εξής: Σήμερα είναι εγγεγραμμένοι στον Κατάλογο ως Επιβλέποντες Μηχανικοί συνολικά 15 Μηχανικοί. Από αυτούς, οι 8 είναι πρώην υπάλληλοι του Τμήματος, οι οποίοι είτε συνταξιοδοτήθηκαν ή αποχώρησαν από το Τμήμα. Η επίβλεψη φραγμάτων μπορεί να τους ανατεθεί επί πληρωμή μέσω σχετικού Διαγωνισμού, με την πλειοψηφία αυτών όμως να μην ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στη διαδικασία αυτή. Οι υπόλοιποι 7 είναι Λειτουργοί του Τμήματος (Ανώτεροι Εκτελεστικοί Μηχανικοί ή Εκτελεστικοί Μηχανικοί), στους οποίους έχουν ανατεθεί η μεγάλη πλειοψηφία των μεγάλων ταμιευτήρων και παρέχουν τις υπηρεσίες τους επιπρόσθετα των λοιπών καθηκόντων που έχουν. Η επίβλεψη των Φραγμάτων Αρμίνου, Κανναβιούς και Ευρέτου, για τα οποία γίνεται αναφορά, υλοποιήθηκε μέσω της διαδικασίας που περιγράφεται πιο πάνω και έχουν καταγραφεί οι δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν. Επιβεβαιώνεται εντούτοις ότι εκκρεμεί ο διορισμός Επιβλεπόντων Μηχανικών κάτι που αναμένεται να γίνει πριν το τέλος του 2025.

Παρ. 3.4.4(δ)

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις σχετικά με την επιθεώρηση μεγάλων φραγμάτων από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα, αναφέρονται τα εξής: Η ανάθεση της επιθεώρησης ενός φράγματος σε Επιθεωρών Μηχανικό αποσκοπεί στο να εντοπίσει επιπρόσθετα σημεία ή/και παραλήψεις του Επιβλέποντα Μηχανικού που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν. Λόγω των δυσκολιών που έχουν ήδη παρατεθεί, παραμένουν σε εκκρεμότητα σειρά εργασιών στην πλειοψηφία των μεγάλων ταμιευτήρων και σε όλα τα μεγάλα φράγματα. Για να είναι ουσιαστική η παρουσία του Επιθεωρούντα Μηχανικού θα πρέπει να έχουν αποπερατωθεί οι δράσεις αυτές που έχουν ήδη εντοπισθεί. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Τμήμα αντιλαμβανόμενο την πιο πάνω υποχρέωση, υλοποίησε σχετική ανάθεση σε ηλεκτρομηχανολόγο εμπειρογνώμονα, ο οποίος αξιολόγησε αντιπροσωπευτικές εγκαταστάσεις εντός του Φράγματος των Λευκάρων, αποκομίζοντας σημαντική γνώση. Σε κάθε περίπτωση το Τμήμα σκοπεύει να τροχοδρομήσει την επιθεώρηση, τουλάχιστο για συγκεκριμένα φράγματα, προς το τέλος του 2025.

Παρ. 3.4.4(ε)

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις για τους ιδιωτικούς ταμιευτήρες, αναφέρεται πως καταβάλλεται προσπάθεια από το Τμήμα για εντοπισμό και συμμόρφωση τους με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας. Από τα νέα δεδομένα του 2025, ο αριθμός των ιδιωτικών ταμιευτήρων εκτιμάται πως θα είναι μικρότερος.

Παρ. 3.4.4(στ)

Όσον αφορά στις διαπιστώσεις για την έκδοση τελικών πιστοποιητικών, αναφέρεται πως το υπό αναφορά πιστοποιητικό έχει τη σημασία του κατά την πρώτη πλήρωση ενός μεγάλου

ταμειυτήρα. Άρα θα πρέπει να τηρείται για τους νέους ταμειυτήρες ή για όσους μετατρέπονται. Για τα φράγματα που είναι σε λειτουργία εδώ και δεκαετίες, εστιάζουμε μόνο στα θέματα συντήρησης.

Συμπέρασμα Παρ. 3.4

Όσον αφορά το συμπέρασμα για τη μη ετοιμασία χάρτη κατάκλισης από πιθανή αστοχία για το Φράγμα Κούρη, αναφέρεται πως το 2008 είχε εκπονηθεί από εξωτερικούς συμβούλους μελέτη Dam Break Analysis. Ωστόσο, το Τμήμα έχει σκοπό να προχωρήσει σε επανεξέταση/ αναθεώρηση της με νέες μεθόδους στα πρότυπα των χαρτών κατάκλισης σε περίπτωση αστοχίας των φραγμάτων Ταμασού, Γερμασόγειας και Πολεμιδιών που είχαν κριθεί ως υψηλού πλημμυρικού κινδύνου, λόγω του ότι κατάντη τους ο ποταμός διέρχεται από αστικής πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Παρ. 3.5.1

Έχουν εξασφαλιστεί Άδειες Απόρριψης για όλες τις Μονάδες Αφαλάτωσης που διαχειρίζεται το ΤΑΥ.

Παρ. 3.5.4

Το θέμα της κάλυψης αναγκών ύδρευσης αποκλειστικά από αφαλατωμένο νερό εξετάζεται από την υπό εκπόνηση Μελέτη Αναθεώρησης Υδατικής Πολιτικής ενώ θα αποτελέσει σημαντικό αντικείμενο αξιολόγησης στα πλαίσια της Μελέτης Τιμολογιακής Πολιτικής η οποία αναμένεται να ανατεθεί εντός του 2025.

Παρ. 3.6.3(ε)

Όσον αφορά στη διαπίστωση για μη συμπερίληψη πρόνοιας για επιβολή κυρώσεων για τη νιτρορύπανση στα Προγράμματα Μέτρων του ΣΔΛΑΠ, αναφέρεται πως στα εκάστοτε Προγράμματα Μέτρων, το ΤΑΥ μπορεί να περιλάβει μόνο μέτρα τα οποία συμφωνούν οι αρμόδιες αρχές, που στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι το ΤΑΥ.

Όσον αφορά τη σχετική με τα ανωτέρω σύσταση για «τροποποίηση της νομοθεσίας ώστε να προβλέπονται διοικητικές ή άλλες ποινές σε περίπτωση μη συμμόρφωσης», αναφέρεται πως δεν είναι αρμοδιότητα του ΤΑΥ η υλοποίηση της συγκεκριμένης ενέργειας.

Παρ. 3.8.2

Όσον αφορά στην παρακολούθηση της ποιότητας του νερού στις γεωτρήσεις ύδρευσης των Κοινοτήτων, αναφέρεται πως το ΤΑΥ έχει σταματήσει να προβαίνει σε οποιεσδήποτε δειγματοληψίες και ελέγχους από το 2024. Σχετική είναι η επιστολή που στάλθηκε από το ΤΑΥ προς την Ένωση Κοινοτήτων στις 18.4.2024 (επισυνάπτεται) με την οποία γινόταν ενημέρωση για τον τερματισμό του προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των κοινοτικών γεωτρήσεων. Σημειώνεται πως κάθε ΤΦΥ είναι υπεύθυνος για την ποιοτικής παρακολούθηση του νερού που παρέχει στους καταναλωτές του. Το ΤΑΥ προέβαιε στη δραστηριότητα αυτή καθαρά για συμπληρωματικούς σκοπούς της νομικής υποχρέωσης των ΤΦΥ.

Παρ. 3.8.4(γ)

Τόσο η «Διαχειριστική μελέτη για την ενίσχυση των υδατικών αναγκών της δυτικής επαρχίας Λευκωσίας» όσο και η «Διαχειριστική μελέτη για την ενίσχυση των υδατικών αναγκών της

ευρύτερης περιοχής Πόλης Χρυσοχούς, Τηλλυρίας και άλλων επιλεγμένων κοινοτήτων της επαρχίας Πάφου» έχουν ολοκληρωθεί. Το ΤΑΥ βρίσκεται στη διαδικασία προώθησης υλοποίησης συγκεκριμένων προτεινόμενων έργων με την τροchioδρόμηση της ετοιμασίας των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών μελετών.

Το Υδατικό Έργο «Βασιλικός – Λευκωσία παρουσιάζει καθυστέρηση στην υλοποίηση κυρίως λόγω των χρονοβόρας διαδικασίας εξασφάλισης γης είτε μέσω απαλλοτρίωσης ιδιωτικής περιουσίας είτε μέσω εκχώρησης κρατικής γης.

Παρ. 3.10

Το θέμα της μείωσης απωλειών νερού απασχολεί ιδιαίτερα το Τμήμα το οποίο έχει προχωρήσει στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Ετοιμασία πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για χρηματοδότηση έργων μείωσης απωλειών σε δίκτυα ύδρευσης των Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ) και σε δίκτυα Κοινοτήτων.
2. Η Πρόταση εγκρίθηκε στις 26.3.2025 και ενέκρινε τη χρηματοδότηση έργων €8.000.000 για τους ΕΟΑ και €3.000.000 για τις Κοινότητες.
3. Μετά την έγκριση της Πρότασης το ΤΑΥ προχώρησε σε σχετικές διαβουλεύσεις μεταξύ ΕΟΑ και Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και βοήθησε στην έγκριση χρηματοδότησης προτεινόμενων έργων από το Πρόγραμμα ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027.
4. Όσον αφορά τις Κοινότητες, το ΤΑΥ ενημέρωσε άμεσα την Ένωση Κοινοτήτων για υποβολή προτάσεων από τις κοινότητες και το ΤΑΥ βρίσκεται στη διαδικασία αξιολόγησης ώστε να χρηματοδοτηθούν οι πλέον ώριμες και ωφέλιμες δράσεις.
5. Τον Ιούλιο του 2024 το ΤΑΥ υπέβαλε πρόταση για παροχής Τεχνικής Βοήθειας από το πρόγραμμα Technical Support Instrument (TSI 2025) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο: «Technical Support for the successful and timely implementation of the revised Drinking Water Directive (EU 2020/2184 on the quality of water intended for human consumption) in light of local government reforms. Η πρόταση αξιολογήθηκε στα πλαίσια μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας και εγκρίθηκε, ενώ πρόσφατα (Ιούλιος 2025) το ΤΑΥ ενημερώθηκε πως ανατέθηκε σε ομάδα εμπειρογνομώνων η υλοποίηση της Μελέτης «Water losses reduction and compliance with the drinking water Directive». Σημειώνεται πως αντικείμενο της μελέτης θα είναι τόσο το δίκτυο ύδρευσης του ΤΑΥ όσο και των ΕΟΑ.

ΜΟΝΑΔΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

29 Ιουλίου 2025

100

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ

Αρ. Φακ.: 02.11.096.05 ✓
Αρ. Τηλ.: 22609354
Αρ. Fax: 22609353

Λευκωσία, 18 Απριλίου 2024

Προς: Πρόεδρο Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου

Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μόνο: cuc@cytanet.com.cy

Ενημέρωση για τερματισμό του προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των κοινοτικών γεωτρήσεων και πηγών ποσίμου νερού που διενεργείται από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ ότι από την 01/01/2024 το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει τερματίσει τις δειγματοληψίες νερού από τις Κοινοτικές Γεωτρήσεις και Πηγές Ποσίμου των Κοινοτήτων παγκύπρια καθώς και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων.

Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια το ΤΑΥ προέβαινε σε αυτή τη δραστηριότητα για καθαρά συμπληρωματικούς σκοπούς της νομικής υποχρέωσης των Αρχών Υδατοπρομήθειας για ποιοτική παρακολούθηση του νερού που παρέχουν στους καταναλωτές.

Παρακαλώ όπως ενημερώσετε σχετικά τις κοινότητες οι οποίες είναι μέλη σας παγκύπρια.

Δρ GERALD DÖRFLINGER
για Διευθύντρια

Κοινοποίηση: - Γενικό Διευθυντή Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης
- Επαρχιακούς Μηχανικούς Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου και Πάφου

PM/GD
02.11.096.05_ένωση κοινοτητων